รายงานการพิจารณาศึกษา
ของคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ
และการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา

เรื่อง
รายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การกระจายเสียง
และแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๓

จัดทำโดย

คณะอนุกรรมาธิการพิจารณา ศึกษา ติดตาม
และตรวจสอบการดำเนินงานด้านสิทธิและเสรีภาพ

สำนักกรรมาธิการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค โทร. ๙๒๓๑ - ๒

ที่ สว (กมธ๓) ๐๐๑๙/(ร๔๙) **วันที่** ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๓

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมครั้งที่ ๑๔ เป็นพิเศษ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๗ (๒๒) เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชนและองค์กรในด้านสิทธิมนุษยชน ติดตาม ตรวจสอบการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ การคุ้มครองผู้บริโภค ปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภค และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะกรรมาธิการฯ ประกอบด้วย

๑. นายสมชาย แสวงการ	ประธานคณะกรรมาธิการฯ
๒. พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์	รองประธานคณะกรรมาธิการฯ คนที่หนึ่ง
๓. นายมณเฑียร บุญตัน	รองประธานคณะกรรมาธิการฯ คนที่สอง และโฆษกคณะกรรมาธิการฯ
๔. นายตวง อันทะไชย	รองประธานคณะกรรมาธิการฯ คนที่สาม
๕. ศาสตราจารย์ วิรัติ พาณิชย์พงษ์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการฯ ด้านสิทธิมนุษยชน
๖. นายสัก กอแสงเรือง	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการฯ ด้านสิทธิเสรีภาพ
๗. นายมหรรณพ เดชวิทักษ์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการฯ ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค
๘. นายธานี อ่อนละเอียด	โฆษกคณะกรรมาธิการฯ
๙. พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม	กรรมาธิการฯ
๑๐. รองศาสตราจารย์ ประเสริฐ ชิตพงศ์	กรรมาธิการฯ
๑๑. นายวันชัย สอนศิริ	เลขานุการคณะกรรมาธิการฯ

ในการนี้ ในคราวประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา (ชุดที่ ๒) ครั้งที่ ๙/๒๕๕๔ เมื่อวันพุธที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณามอบหมายให้คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา เป็นผู้พิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อจัดทำข้อสังเกตเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของที่ประชุมวุฒิสภา บัดนี้ คณะกรรมาธิการฯ ได้พิจารณาจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาฯ เสร็จเรียบร้อยแล้ว

/จึงกราบเรียนมา...

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมาธิการฯ ต่อที่ประชุมวุฒิสภา เพื่อพิจารณาต่อไป

(ลงชื่อ) สมชาย แสวงการ
(นายสมชาย แสวงการ)
ประธานคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ
และการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นางอำพรรณี ปินตาวงศ์)
หัวหน้ากลุ่มงานคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ
สำนักกรรมาธิการ ๓

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
สำนักกรรมาธิการ ๓
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๓๑-๒
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๗๒๐๖

ศศิธร พิมพ์
อริษา/ธนิสร ทาน

รายงานการพิจารณาศึกษา

ของ

คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา

เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๓

ตามที่ ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๔ เป็นพิเศษ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๗ (๒๒) เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชนและองค์กรในด้านสิทธิมนุษยชน ติดตาม ตรวจสอบการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ การคุ้มครองผู้บริโภค ปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภค และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมาธิการฯ ได้พิจารณาศึกษา เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อวุฒิสภา ตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ข้อ ๙๕ ซึ่งปรากฏผลดังนี

๑. วิธีการพิจารณาศึกษา

การดำเนินงานของคณะกรรมาธิการฯ

๑.๑ ด้วยในคราวประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา (ชุดที่ ๒) ครั้งที่ ๙/๒๕๕๔ เมื่อวันพุธที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณามอบหมายให้คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา เป็นผู้พิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อจัดทำข้อสังเกตเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของที่ประชุมวุฒิสภา ซึ่งคณะกรรมาธิการฯ ได้มีมติมอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการพิจารณา ศึกษา ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานด้านสิทธิและเสรีภาพ พิจารณาจัดทำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ โดยคณะอนุกรรมาธิการฯ ประกอบด้วย

๑. นายมณเฑียร บุญตัน	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายธานี อ่อนละเอียด	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๓. นายวรินทร์ เทียมจรัส	อนุกรรมาธิการ
๔. นายต่อพงศ์ เสลานนท์	อนุกรรมาธิการ
๕. ผศ.ดร. อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว	อนุกรรมาธิการ
๖. ผศ.ดร. มัลลิกา ธรรมจริยาวัฒน์	อนุกรรมาธิการ
๗. นายบุญเลิศ คชายุทธเดช	อนุกรรมาธิการ

๘. นายณัฐวัฒน์ อริย์ธัชโภคิน อนุกรรมาธิการ
๙. นายพิพัทธ์ ชนะสงคราม อนุกรรมาธิการ
๑๐. นางสาวรัมภา เผ่าสุริยะ อนุกรรมาธิการและเลขานุการ
๑๑. นายสัก กอแสงเรือง ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๒. นายประสาร มฤคพิทักษ์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๓. นายสมพร ทิมแสง ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๔. นางสาวปภัสมน สุขเกษมหทัย ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๑.๒ คณะอนุกรรมาธิการพิจารณา ศึกษา ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานด้านสิทธิและเสรีภาพ ในคณะกรรมาธิการฯ ได้เดินทางไปศึกษาดูงานการดำเนินงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย เมื่อวันอังคารที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๔ ณ สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส อาคารสำนักงานใหญ่ ถนนวิภาวดี

๑.๓ คณะอนุกรรมาธิการพิจารณา ศึกษา ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานด้านสิทธิและเสรีภาพ ในคณะกรรมาธิการฯ ได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงข้อมูล ข้อเท็จจริงแก่คณะอนุกรรมาธิการฯ ดังนี้

(๑) ผู้แทนจากคณะกรรมการผู้ประเมินผลการดำเนินงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓

- ดร. วิโรจน์ ณ ระนอง คณะกรรมการผู้ประเมินคุณภาพรายการ ส.ส.ท. พ.ศ. ๒๕๕๒
- รศ.ดร. ปัทมาวดี ซูซูกิ คณะกรรมการผู้ประเมินผลการดำเนินงานของ ส.ส.ท. ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓

(๒) ผู้แทนจากเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)

- นายก่อเขต จันทเลิศลักษณ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักข่าว
- นายสุวิทย์ สาสนพิจิตร ผู้อำนวยการสำนักรายการ
- นายพิเชียร พีรพัฒน์ดิษฐ์ ผู้อำนวยการสำนักมัลติมีเดียและสารสนเทศ
- นางพรพิมล เสนผดุง ผู้อำนวยการสำนักทรัพยากรมนุษย์
- นายถาวภักดิ์ ตียาภรณ์ ผู้อำนวยการสำนักบริหาร
- นายอโณทัย อุดมศิลป์ ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการ

(๓) ผู้แทนจากสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ

- นายไมตรี กงไกรจักร ประธานสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ
- นายสุพจ จริงจิตร สมาชิกสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ

(๔) ผู้แทนจากคณะกรรมการนโยบายและคณะกรรมการบริหารองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)

- นายสมชัย สุวรรณบรรณ กรรมการนโยบาย ส.ส.ท.
- นายเทพชัย หย่อง ผู้อำนวยการ ส.ส.ท.
- นายดิษสุวรณ สามพี่น้อง รองผู้อำนวยการ ด้านบริหาร

- นายวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์ รองผู้อำนวยการ
ด้านข่าวและรายการ
- ดร.วุฒิ ลีลากุศลวงศ์ รองผู้อำนวยการ
ด้านพัฒนาสื่อสาธารณะ
- นางสายสิริ ด่านวัฒนะ ผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์สื่อสารองค์กร

๑.๔ คณะอนุกรรมาธิการพิจารณา ศึกษา ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานด้านสิทธิและเสรีภาพ ในคณะกรรมาธิการฯ ได้พิจารณาศึกษาข้อมูลจากเอกสาร กฎหมาย รายงานประจำปี รายงานการประเมินจากคณะกรรมการภายนอก และข้อมูลจากระบบสารสนเทศขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

๒. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา ขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๓ พร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการฯ ตามรายงานท้ายนี้ เพื่อให้วุฒิสภาได้โปรดพิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาศึกษา รวมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการฯ แล้ว ขอได้โปรดแจ้งไปยังรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นายวันชัย สอนศิริ)
เลขานุการคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน
สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(๑) - (๔)
บทที่ ๑ บทนำ	
- ความเป็นมาในการพิจารณาศึกษา	๑
- วัตถุประสงค์ในการพิจารณาศึกษา	๑
- กรอบแนวทางในการดำเนินงาน	๑
- วิธีพิจารณาศึกษา	๒
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
บทที่ ๒ ข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาศึกษา	
- ข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาศึกษา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒	๕
- ข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาศึกษา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓	๑๐
บทที่ ๓ บทสรุป	
- ข้อสังเกตของคณะอนุกรรมาธิการ	๑๕
- ข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมาธิการ	๑๗
- ข้อจำกัดในการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมาธิการ	๑๘
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ข้อมูลจากการศึกษาของคณะอนุกรรมาธิการฯ	๒๑
- ข้อมูลพื้นฐานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย	๒๒
- ข้อมูลจากการชี้แจงของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	๒๖
- รายงานสรุปผลการประชุมและเดินทางไปศึกษาดูงาน “องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย”	๔๘
ภาคผนวก ข พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑	๕๕

บทสรุปผู้บริหาร

ตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อเป็นการตรวจสอบและควบคุมให้ผู้ชมและผู้ฟังรายการได้รับบริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และแสดงถึงความเป็นกลางขององค์การ ให้องค์การทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาภายในหกเดือนนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วย

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗๐ หมวด ๘ การเงิน การคลัง และงบประมาณ ได้บัญญัติว่า เงินรายได้ของหน่วยงานของรัฐใดที่ไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน ให้หน่วยงานของรัฐนั้นทำรายงานการรับและการใช้จ่ายเงินดังกล่าว เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อสิ้นปีงบประมาณทุกปี และให้คณะรัฐมนตรีทำรายงานเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต่อไป การใช้จ่ายเงินรายได้ตามวรรคหนึ่งต้องอยู่ภายใต้กรอบวินัยการคลังตามหมวดนี้ด้วย

ในการนี้ประกอบกับในคราวประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา (ชุดที่ ๒) ครั้งที่ ๙/๒๕๕๔ วันพุธที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณาและได้มอบหมายให้คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา เป็นผู้พิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๓ และจัดทำข้อสังเกตเพื่อข้อมูลประกอบการพิจารณาของที่ประชุมวุฒิสภา เพื่อประกอบการพิจารณาตามมาตรา ๑๗๐ ของรัฐธรรมนูญฯ ต่อไป ซึ่งคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการพิจารณา ศึกษาติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานด้านสิทธิและเสรีภาพพิจารณาจัดทำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อไป

คณะอนุกรรมาธิการฯ ได้ศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร กฎหมาย รายงานประจำปี รายงานการประเมินจากคณะกรรมการภายนอก และข้อมูลจากระบบสารสนเทศขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย รวมทั้งได้มีการเชิญผู้แทนจากคณะกรรมการผู้ประเมินผลการดำเนินงานของ ส.ส.ท. ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มาเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงการดำเนินงานของ ส.ส.ท. เกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการองค์การ การมีส่วนร่วมและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน การบริหารทรัพยากรบุคคล ความโปร่งใสในการบริหารงาน และการติดตามและประเมินผล โดยคณะอนุกรรมาธิการฯ มีข้อสังเกตดังนี้

๑. ด้านความเป็นสื่อสาธารณะ เนื่องจากตามพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ มีวัตถุประสงค์ให้เป็นสื่อที่ไม่แสวงผลประโยชน์และผลกำไร และมีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาการทำงานที่ยังเป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นใหม่และเป็นสื่อใหม่ในสังคมจึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการปรับตัวขององค์การระยะหนึ่ง

เพื่อค้นหาอัตลักษณ์ความเป็นสื่อสาธารณะที่เหมาะสมกับสังคมไทยให้ชัดเจน และเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มในสังคม

๒. ด้านการบริหารจัดการองค์กร ในแง่ของความเป็นเอกภาพในองค์กร คณะกรรมการนโยบาย คณะกรรมการบริหาร พนักงาน รวมทั้งสภาผู้ชมและผู้รับฟังรายการ จำเป็นต้องทำความเข้าใจร่วมกันในการตีความหมายคำว่า “สื่อสาธารณะ” ร่วมทั้งการกำหนดทิศทางขององค์การ จากการศึกษาพบว่าองค์การยังไม่สามารถตกผลึกทางความคิดเกี่ยวกับการทำหน้าที่เป็นสื่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของสังคมไทยโดยรวม รูปแบบการทำงานภายในองค์กรวัฒนธรรมและการรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อสาธารณะยังมีช่องว่าง ยึดติดกับระบบราชการ และการสื่อสารระหว่างผู้นำองค์กรและพนักงานในแต่ระดับยังขาดประสิทธิภาพ ส.ส.ท. ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติได้เสนอแนะความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายด้วย

การทำงานภายใต้กรอบคุณธรรมและจริยธรรมตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของกรรมการ ผู้บริหารและพนักงาน ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและเผยแพร่รายการ และแนวทางการปฏิบัติเพื่อธำรงจริยธรรมวิชาชีพ พบว่า เจ้าหน้าที่ทุกระดับขององค์การให้ความสำคัญและปฏิบัติตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมของความเป็นสื่อสาธารณะอย่างเคร่งครัด โดยได้มีความพยายามสร้างสรรค์องค์กรให้เปลี่ยนวัฒนธรรมในการทำงานเป็นสื่อสาธารณะ มีการฝึกอบรมพนักงานและนักข่าวให้มีความเข้าใจในการทำงานภายใต้บริบทของความเป็นสื่อสาธารณะ แต่ความรู้ความเข้าใจยังไม่เพียงพอทำให้การทำงานภายใต้กรอบคุณธรรมจริยธรรมของความเป็นสื่อสาธารณะ กลายเป็นอุปสรรคโดยไม่จำเป็น ดังนั้น ส.ส.ท. จึงต้องเร่งทำความเข้าใจกับบุคลากร เพื่อเพิ่มทักษะในการสร้างสรรค์รายการให้อยู่ในกรอบคุณธรรมจริยธรรมของความเป็นสื่อสาธารณะ แต่ยังคงมีความน่าสนใจและน่าติดตาม

๓. ด้านการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ตามพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้องค์การมีอำนาจจัดเก็บเงินบำรุงองค์การจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ในอัตราร้อยละหนึ่งจุดห้าของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ และจัดสรรให้เป็นรายได้ขององค์การ โดยให้มีรายได้สูงสุดปีงบประมาณละไม่เกิน ๒,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งจากคำชี้แจงผู้บริหาร ส.ส.ท. เห็นว่าในอนาคตงบประมาณดังกล่าวอาจไม่เพียงพอ ดังนั้น ส.ส.ท. จะต้องเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณและเร่งหารายได้จากผลผลิตตามมาตรา ๑๑ ทุน ทรัพย์สิน และรายได้ขององค์การ ประกอบด้วย

(๑) เงินบำรุงองค์การที่จัดเก็บตามมาตรา ๑๒

(๒) เงินและทรัพย์สินที่ได้รับโอนมาตามมาตรา ๕๗ หรือตามกฎหมายอื่น

(๓) ทุนประเดิมที่รัฐจ่ายให้เป็นการอุดหนุนตามมาตรา ๖๐

(๔) ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าบริการ หรือค่าตอบแทนอื่นใดในการให้บริการ

(๕) เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้รับจากผู้สนับสนุนองค์การ

(๖) รายได้หรือการหาประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาขององค์การ

(๗) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินขององค์การ

ด้านความคุ้มค่ากับเงินงบประมาณ เห็นว่า ตัวเลขต้นทุนด้านค่าใช้จ่ายเงินเดือนและค่าตอบแทน มีสัดส่วนที่ไม่แตกต่างจากตัวเลขต้นทุนผลิตและจัดหารายการ ซึ่งแตกต่างจากสื่อพาณิชย์ที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการผลิตและจัดหารายการมากกว่า ส.ส.ท. จึงควรให้ความสำคัญกับการใช้งบประมาณ เพื่อผลิต ปรับปรุงและพัฒนารายการ สนับสนุนผู้ผลิตอิสระมากกว่าที่เป็นอยู่เดิม

๔. ด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ส.ส.ท. ได้ให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางสังคม เปิดพื้นที่ให้ผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเฉพาะ ทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศ เช่น การทำหน้าที่รายงานข่าวของ “นักข่าวพลเมือง” ซึ่งเป็นเจ้าของประเด็นปัญหา เนื้อหารายการสามารถให้คนทุกกลุ่มในสังคมรับชมได้ เปิดพื้นที่ให้ผู้ผลิตอิสระได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตรายการมากกว่าสื่ออื่น รวมทั้งการมีสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ ที่มาจากภูมิภาคและกลุ่มเฉพาะ ซึ่งมีเวทีในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ทำหน้าที่สะท้อนความต้องการจากประชาชนและเสนอแนะการทำงานของ ส.ส.ท. แต่คณะอนุกรรมาธิการฯ เห็นว่าโครงสร้างสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการยังไม่สะท้อนความเป็นตัวแทนของประชาชนโดยภาพรวม

๕. ด้านรายการข่าว จากผลการประเมินจากคณะกรรมการประเมินภายนอกยังเป็นการรายงานที่ไม่ลงลึกถึงต้นตอหรือแหล่งข่าวที่แท้จริง การนำเสนอยังไม่น่าติดตามเท่าที่ควร ซึ่ง ส.ส.ท. ต้องสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างจากสื่อทั่วไป โดยเฉพาะด้านการด้านข่าวหรือการรายงานเหตุการณ์สำคัญ ดังนั้น ส.ส.ท. ควรชี้ให้เห็นถึงต้นตอของปัญหา ผลกระทบที่สังคมได้รับ และทางออกของปัญหา

ด้านเนื้อหารายการ ส.ส.ท. มีความเป็นห่วงในเรื่องการรักษาคุณภาพรายการ รายการที่เป็นบันเทิง ส่วนใหญ่ ส.ส.ท. จะใช้คำว่า “สาระบันเทิง” หรือแม้กระทั่งละคร ส.ส.ท. จะมีคำสอนท้ายเรื่องโดยตลอด ทั้งที่ผู้ชมสามารถสรุปได้เอง จึงทำให้รายการยังไม่สามารถดึงดูดผู้ขมได้ดีเท่าที่ควร ซึ่งรายการบันเทิงควรสร้างความบันเทิงอย่างแท้จริง โดยนำเสนอศิลปวัฒนธรรมที่กำลังสูญหายไปด้วย

๖. ด้านการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย จากการพิจารณาศึกษาและการรับฟังคำชี้แจง ยังไม่พบปัญหาจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมาธิการฯ

๑. ส.ส.ท. ต้องเร่งสร้างความรู้ความเข้าใจและวัฒนธรรมของการเป็นสื่อสาธารณะ และสร้างความเป็นเอกภาพให้เกิดขึ้นในองค์การอย่างเร่งด่วน เพื่อให้การกำหนดทิศทางขององค์การเกิดขึ้นอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

๒. ส.ส.ท. ต้องมีการกำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกคณะบุคคลหรือนักวิชาการ เพื่อเป็นคณะกรรมการประเมินภายนอกในแต่ละปี ที่มีความชัดเจน โปร่งใสและตรวจสอบได้

๓. ส.ส.ท. ควรให้ความสำคัญกับการขยายฐานผู้ชม จัดรายการที่ดึงดูดผู้ขมให้มากยิ่งขึ้นและเป็นรายการที่สร้างสรรค์ภายใต้กรอบคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสม

๔. การใช้จ่ายงบประมาณของ ส.ส.ท. ควรเป็นไปในทิศทาง เพื่อการผลิต ปรับปรุงและพัฒนารายการหน้าจอ ตลอดจนการสนับสนุนผู้ผลิตอิสระมากกว่าที่เป็นอยู่เดิม

๕. ส.ส.ท. ควรส่งเสริม ฟื้นฟู และสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งประเพณีพื้นบ้าน เช่น ลิเก ลำตัด หมอลำ รองเง็ง เป็นต้น ให้กลับคืนมาและเป็นที่ยอมรับในสังคมระดับประเทศ

๖. ส.ส.ท. ควรนำเสนอรายการที่มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน เพื่อสร้างความศรัทธาและการยอมรับของประชาชน ซึ่งนำไปสู่การสนับสนุนรายได้ทั้งจากเงินสนับสนุนและจากทรัพย์สินทางปัญญาขององค์การ

๗. ส.ส.ท. ควรส่งเสริมและปลูกฝังเรื่องความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

การพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมาธิการฯ มีข้อจำกัด คือ คณะอนุกรรมาธิการฯ ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ให้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเฉพาะรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๓ อย่างไรก็ตามคณะอนุกรรมาธิการฯ ได้ศึกษาในประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ ส.ส.ท. ซึ่งได้นำเสนอรายละเอียดไว้ในภาคผนวก ทั้งนี้ ภายหลังจากช่วงระยะเวลาดังกล่าว การดำเนินงานของ ส.ส.ท. มีการพัฒนาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยคณะอนุกรรมาธิการฯ ได้ติดตามพิจารณาศึกษาอยู่อย่างต่อเนื่องและจะได้นำเสนอผลการพิจารณาในระยะต่อไป

บทที่ ๑ บทนำ

➢ ความเป็นมาในการพิจารณาศึกษา

ตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อเป็นการตรวจสอบและควบคุมให้ผู้ชมและผู้ฟังรายการได้รับบริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และแสดงถึงความเป็นกลางขององค์การ ให้องค์การทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาภายในหกเตือนนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วย

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗๐ หมวด ๘ การเงิน การคลัง และงบประมาณ ได้บัญญัติว่า

เงินรายได้ของหน่วยงานของรัฐใดที่ไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน ให้หน่วยงานของรัฐนั้นทำรายงานการรับและการใช้จ่ายเงินดังกล่าว เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อสิ้นปีงบประมาณทุกปี และให้คณะรัฐมนตรีทำรายงานเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต่อไป

การใช้จ่ายเงินรายได้ตามวรรคหนึ่งต้องอยู่ภายใต้กรอบวินัยการคลังตามหมวดนี้ด้วย

ในการนี้ประกอบกับในคราวประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา (ชุดที่ ๒) ครั้งที่ ๙/๒๕๕๔ วันพุธที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณาและได้มอบหมายให้คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา เป็นผู้พิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๓ และจัดทำข้อสังเกตเพื่อข้อมูลประกอบการพิจารณาของที่ประชุมวุฒิสภา เพื่อประกอบการพิจารณาตามมาตรา ๑๗๐ ของรัฐธรรมนูญฯ ต่อไป ซึ่งคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการพิจารณา ศึกษา ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานด้านสิทธิและเสรีภาพพิจารณาจัดทำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อไป โดยคณะอนุกรรมาธิการฯ ประกอบด้วย

๑. นายมณเฑียร บุญตัน	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายธานี อ่อนละเอียด	รองประธานคณะอนกรรมาธิการ
๓. นายวรินทร์ เทียมจรัส	อนุกรรมาธิการ
๔. นายต่อพงศ์ เสลานนท์	อนุกรรมาธิการ
๕. ผศ.ดร. อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว	อนุกรรมาธิการ
๖. ผศ.ดร. มัลลิกา ธรรมจริยาวัฒน์	อนุกรรมาธิการ
๗. นายบุญเลิศ คชายุทธเดช	อนุกรรมาธิการ
๘. นายณัฐวัฒน์ อริย์ธัชโภคิน	อนุกรรมาธิการ
๙. นายพิพัทธ์ ชนะสงคราม	อนุกรรมาธิการ

๑๐. นางสาวรัมภา เผ่าสุริยะ	อนุกรรมาธิการและเลขานุการ
๑๑. นายสัก กอแสงเรือง	ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๒. นายประสาร มฤคพิทักษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๓. นายสมพร ทิมแสง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑๔. นางสาวปภัสมน สุขเกษมหทัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

➢ **วัตถุประสงค์ในการพิจารณาศึกษา**

รับทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ตลอดจนหาแนวทางการพัฒนาองค์การให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อจัดทำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของที่ประชุมวุฒิสภา

➢ **กรอบแนวทางการดำเนินงาน**

๑. ศึกษารวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงจากเอกสาร ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้มาชี้แจงจากองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) และคณะกรรมการผู้ประเมินผลการดำเนินงานของ ส.ส.ท. ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓

๒. พิจารณาศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการองค์การให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่สาธารณะที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องและประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริงในอนาคต

๓. หาแนวทางในการสนับสนุนส่งเสริม ตลอดจนผลักดันให้องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ และเป็นองค์การสื่อสาธารณะที่มีความเข้มแข็งในสังคม

➢ **วิธีการพิจารณาศึกษา**

๑. ศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร กฎหมาย รายงานประจำปี รายงานการประเมินจากคณะกรรมการภายนอก และข้อมูลจากระบบสารสนเทศขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ได้แก่

- พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑
- รายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๓
- รายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓

- รายงานการประเมินคุณภาพรายการ โดยคณะกรรมการประเมินภายนอก ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒

- รายงานการประเมินผลการดำเนินงาน โดยคณะกรรมการจากภายนอก ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓

- ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยว่าด้วยจริยธรรมของกรรมการ ผู้บริหารและพนักงาน พ.ศ. ๒๕๕๑

- ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและเผยแพร่รายการ พ.ศ. ๒๕๕๒

- แนวทางการปฏิบัติเพื่อธำรงจริยธรรมวิชาชีพการผลิต การจัดหา และการเผยแพร่รายการ องค์การกระจายเสียงแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

๒. ศึกษาจากความเห็น ข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการประเมินภายนอก ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ คือ

(๑) ดร. วิโรจน์ ณ ระนอง	คณะกรรมการผู้ประเมินคุณภาพรายการ ส.ส.ท. พ.ศ. ๒๕๕๒ หัวหน้าคณะผู้ประเมินจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ (TDRI)
(๒) รศ.ดร. ปัทมาวดี ซูซูกิ	คณะกรรมการผู้ประเมินผลการดำเนินงานของ ส.ส.ท. ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ หัวหน้าคณะผู้ประเมินจากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

➢ **ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ**

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะที่มีส่วนในการสนับสนุน และผลักดันให้การดำเนินการขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมทั้งยกระดับคุณภาพการให้บริการในฐานะสื่อสาธารณะอย่างเป็นรูปธรรม ก่อเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ชัดเจน

บทที่ ๒ ข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาศึกษา

➢ **ข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาศึกษา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒**

<u>สรุปรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒</u>

ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ การนำเสนอข่าว ได้ให้ความสำคัญกับการทำข่าวเชิงลึก รอบด้าน บนหลักเหตุผล บนพื้นฐานข้อเท็จจริง คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้ตกเป็นข่าว ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล คำนึงหลักสิทธิมนุษยชนและสิทธิส่วนบุคคลเป็นหลัก

การนำเสนอรายการ มีความหลากหลาย ทั้งสาระบันเทิงและสารประโยชน์ มีรายการที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว รายการเด็ก เยาวชน และสารคดีที่ส่งเสริมจินตนาการและแรงบันดาลใจ เปิดโอกาสให้ผู้ผลิตอิสระมีพื้นที่แสดงความสามารถในการผลิตรายการคุณภาพ ให้ความสำคัญกับการสร้างขยายเครือข่ายการมีส่วนร่วม รับฟังความเห็น คำติชม ข้อเสนอแนะมาพัฒนาปรับปรุง ทำหน้าที่สื่อสาธารณะของประเทศไทยที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมรับและใช้ประโยชน์ร่วมกัน

บทบาทสำคัญในปี พ.ศ. ๒๕๕๒

- ส่งเสริมความคิดและทัศนคติที่สร้างสรรค์ต่อสังคม/การเมือง/การรับข่าวสาร
- การมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะ
- ทัศนคติต่อเอกลักษณ์ความเป็นไทย/วัฒนธรรม/ประเพณี/สิทธิและหน้าที่
- การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน
- การรับรู้ของคนไทยต่อเพื่อนบ้านอาเซียน/สังคมโลก
- ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์และทักษะในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- โอกาสของผู้ด้อยโอกาส/คนพิการในการสื่อสาร
- การเคารพและยอมรับความแตกต่างและความหลากหลาย
- บทบาทของผู้ผลิตอิสระในการผลิตรายการ

สภาผู้ชมและผู้ฟังรายการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ๙ ภูมิภาคทั่วประเทศ มีผลสรุปที่ได้จากการประมวลความคิดเห็นผนวกกับรายงานวิเคราะห์ ดังนี้

๑. รายการข่าว ร้อยละ ๕๐ พึงพอใจมากในความเที่ยงตรง ฉับไว เป็นธรรม รอบด้าน เจาะลึก ร้อยละ ๒๐ พึงพอใจมากที่สุด มีข้อเสนอให้ปรับสัดส่วนให้มีข่าวภูมิภาค ท้องถิ่น และข่าวต่างประเทศมากขึ้น

๒. รายการสารคดี นำเสนอสาระได้ดีมาก แต่ยังคงมีเนื้อหาที่กระจุกตัว เสนอให้เพิ่มเวลา เพิ่มเรื่องใหม่ให้มีความหลากหลาย เน้นความเป็นไทย

๓. รายการสาระบันเทิง ควรทำเป็นรายการบันเทิงที่ให้ความรู้ควบคู่สาระ

๔. รายการสารประโยชน์ ผู้ชมมีข้อเสนอมากที่สุดคือให้เพิ่มเวลารายการประเภทสารประโยชน์ รองลงมาคือความหลากหลายและเสริมสร้างอาชีพ

๕. รายการเด็กและเยาวชน เสนอให้เพิ่มเวลา ให้เด็กมีส่วนร่วม ส่งเสริมคนดี เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะ Edutainment

๖. การจัดผังรายการ ผู้ชมจำนวนมากสะท้อนว่าไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ เพราะเวลาออกอากาศกับเวลากลุ่มเป้าหมายไม่สอดคล้องกัน ควรมีการศึกษาวิจัยช่วงเวลาที่เหมาะสม

๗. บทบาทผู้ผลิตรายการอิสระ ซึ่งมีจุดแข็งในการเปิดพื้นที่ให้ผู้ผลิตหน้าใหม่

๘. นักข่าวพลเมือง เป็นนวัตกรรมในการนำเสนอข่าวที่สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างประชาขนในพื้นที่และสังคมวงกว้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีข้อเสนอให้ยกระดับให้ดียิ่งขึ้นทั้งเครื่องมือ รูปแบบ มีการฝึกอบรม

๙. สภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ ต้องประชาสัมพันธ์บทบาทให้รับรู้อย่างทั่วถึง เพิ่มบทบาทให้มีส่วนร่วมพัฒนางานด้านต่างๆ มากขึ้น

๑๐. การเพิ่มช่องทาง/ระบบสื่อสาร สร้างกลไกเพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนมีช่องทางสื่อสารกับทีวีไทยอย่างหลากหลายมากขึ้น

๑๑. กองทุนทีวีไทย ควรจัดตั้งเพื่อสนับสนุนให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑๒. ธนาคารสมองทีวีไทย เป็นแนวคิดให้เกิดคณะทำงานจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ เป็น Think Tank/Brain Bank

๑๓. การเพิ่มพื้นที่และช่องทางการออกอากาศ ควรพัฒนาเครือข่ายการส่งสัญญาณให้ครอบคลุมมากกว่านี้เพราะมีรายงานว่าประชาชนในพื้นที่สูง ชนเผ่า ให้ความสนใจเพราะมีเนื้อหาประเด็นชาติพันธุ์ คนชายขอบมากกว่าสื่อกระแสหลัก

๑๔. ภาพลักษณ์ของทีวีไทย กลุ่มเยาวชนในเวทีเห็นว่าควรปรับปรุงบุคลิกให้เป็น ผู้ใหญ่อารมณ์ดี

๑๕. การประชาสัมพันธ์ ต้องให้ความสำคัญและเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้คนรู้จักมากขึ้น เพื่อขยายฐานกลุ่มผู้ชม

<u>ข้อมูลที่ได้จากการชี้แจง</u>

ในคราวประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันอังคารที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๕ คณะอนุกรรมาธิการฯ ได้เชิญ ดร. วิโรจน์ ณ ระนอง คณะกรรมการผู้ประเมินคุณภาพรายการ ส.ส.ท. พ.ศ. ๒๕๕๒ จากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ มาเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงการดำเนินงานของ ส.ส.ท. เกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ ในการบริหารจัดการองค์การ การมีส่วนร่วมและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน การบริหารทรัพยากรบุคคล ความโปร่งใสในการบริหารงาน และการติดตามและประเมินผล โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ดร. วิโรจน์ ณ ระนอง : โครงการประเมินผลการดำเนินงานประจำปี ๒๕๕๒ ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) มีแนวทางการประเมินแบบ World Development Report ของธนาคารโลก ที่จะมีจุดเน้นที่ต่างกัน และใช้ทีมวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญต่างกันในแต่ละปี เป็นการประเมินครั้งเดียว โดยจะศึกษาประเด็นปัญหา และช่องว่างที่สำคัญในช่วงนั้น เพื่อประโยชน์ในการปรับตัวของ ส.ส.ท. สำหรับปีที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่ออย่างปีที่สอง มีจุดเน้นที่ ๑) ทิศทางต่อไปขององค์กร หมายถึง แนวทาง กลุ่มเป้าหมาย และ ๒) ความเป็นอิสระ

ความเป็นกลาง รวมถึงความเป็นมืออาชีพ ส่วนที่เหลือเป็นการประเมินที่น่าจะมีทุกปี เช่น รายการ การเงิน และองค์กร

ขอบเขตของการประเมิน

- ประเมินผลการดำเนินงานประจำปี ๒๕๕๒
- เพื่อที่จะให้เห็นภาพรวมพัฒนาการขององค์กร การประเมินจะมองในภาพใหญ่ ซึ่งในบางกรณีจะคาบเกี่ยวไปถึงความเป็นมาและการดำเนินการในอดีตขององค์กรด้วย
- เพื่อที่จะเสนอแนะแนวทางการพัฒนาองค์กรในอนาคตที่ต่อเนื่องจากเดิมที่เป็นอยู่ คณะผู้ประเมินจะนำข้อมูลที่มีอยู่บ้างในปี ๒๕๕๓ มาประกอบการพิจารณาด้วย โดยเฉพาะกรณีวิกฤตการเมืองช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน ๒๕๕๓

คณะผู้ประเมินได้ตั้งคำถามว่า ทิศทางของสื่อ "สาธารณะ" เป็นของใครและเพื่อใคร?

- กรรมการนโยบาย ผู้บริหารหลายท่านกล่าวถึง กลุ่ม"ขนชั้นกลางหรือผู้มีการศึกษา" กลุ่ม "คนรุ่นใหม่" ภาคประชาชน ประชาสังคม NGOs แต่ผู้ประเมินให้ความสำคัญกับ "ทุกคน" เนื่องจากรายได้มาจากภาษี และเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับคนกลุ่มที่มีทางเลือกในการเข้าถึงสื่ออื่น เช่น เคเบิ้ล และ "สื่อใหม่" ต่างๆ น้อยกว่า ทำให้ต้องพึ่ง มีโอกาสได้ประโยชน์จากฟรีทีวีมากกว่า คณะผู้ประเมินจึงเลือกศึกษาในชุมชนผู้มีรายได้น้อยสามแห่งในกรุงเทพมหานคร โดยสอบถามคนกลุ่มอายุ เพศ ต่างๆ ในชุมชน ถึงประสบการณ์การรับชม ทัศนคติ และความต้องการ ผลการศึกษาปรากฏว่าคนในชุมชนไม่น้อยที่สนใจ และวิจารณ์มาในหลายด้าน รวมทั้งเรื่องเชิงลึกของข่าว ความเป็นกลาง ข้อเสนอและความต้องการ

ข้อสังเกตอื่นๆ เรื่องทิศทางและแนวทางของ ส.ส.ท.

- เน้นคุณธรรม มากกว่า ส่งเสริมประชาธิปไตย
- เน้นทำงานหลายด้าน รวมทั้งที่ไม่ใช่งานหลัก ขณะที่งานหลักไม่ประสบความสำเร็จมากนัก สังเกตจาก rating ที่ตกลง
- มีความเป็นราชการมากเกินจำเป็น
- ยังไม่ได้แสดงบทบาทความเป็นอิสระเท่าที่ควร ที่อยู่ในวิสัยที่ทำได้

ความเป็นอิสระและมืออาชีพ

- มาตรวัด – Ideal/best practiced Public Service Broadcast
- อิสระจากทุกฝ่าย ทั้งจากอำนาจรัฐ, กองทัพ, อุดมการณ์ทางการเมือง, ทุน

ความเป็นกลางและความเป็นมืออาชีพ

- มาตรา ๕๒ ของพระราชบัญญัติฯ กล่าวถึง "ความเป็นกลางขององค์กร"
- ควรมีความเป็นมืออาชีพที่เสนอข่าวสารของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับข่าว รวมทั้งนำเสนอข่าวที่ "สำคัญ"และข่าวที่คนสนใจ ไม่ใช่ละเลย หลบเลี่ยง "ต้นตอข่าว" แล้วไปเสนอแต่การเตรียมตัวรับมือของรัฐบาล หรือข่าวในมุมฝ่ายอื่น

• แม้อาจเป็นการกระทำที่ผิด เช่น ยึดทำเนียบ ยึดสนามบิน หรือมาชุมนุมในที่ต้องห้าม อาจพิจารณาเสนอส่วนที่ถูกละเลยด้วย โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีการปิดกั้นข่าวสารหรือมีการควบคุมสื่อกระแสหลัก

<u>กรณีศึกษา</u>

• ศึกษาจากเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองในบางช่วงของปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๓ การรายงานข่าว (coverage & presentation) แบบมืออาชีพ และการแสดงความเป็นอิสระจากรัฐ

<u>วิธีการศึกษา</u>

• ติดตามดูทีวีไทยในช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม ๒๕๕๓

• สัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และ รับฟังความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องจากการประชุมอื่นๆ

• รับฟังข้อมูลจากผู้ที่อยู่ในวงการสื่อจำนวนหนึ่งที่สนใจปัญหานี้และติดตามชมทีวีไทยในช่วงดังกล่าว

<u>การจัดการของรัฐกับสื่อในช่วงการชุมนุมทางการเมือง</u>

• ในระหว่างการขุมนุมทางการเมืองที่ผ่านมา รัฐได้พยายามปิดกั้นการออกอากาศของสื่อของผู้ชุมนุมทุกรูปแบบ ในขณะที่ปล่อยให้สื่อที่มีภาพลักษณ์ในการปลุกระดมของค่ายตรงกันข้ามออกอากาศอย่างเต็มที่ และมาจนถึงปัจจุบัน และยังใช้ทีวีของรัฐ และกองทัพทำปฏิบัติการจิตวิทยากับประชาชนอย่างต่อเนื่อง

<u>บทบาทของทีวีสาธารณะ</u>

• เกิดคำถามว่าทีวีสาธารณะซึ่งตั้งขึ้นโดยกฎหมายให้มีความเป็นอิสระ ได้ทำหน้าที่เป็นทีวีอิสระในสถานการณ์ซึ่งรัฐเป็นคู่ขัดแย้งเพียงใด ได้เปิดพื้นที่ให้ฝ่ายที่ถูกปิดกั้นสื่อมากน้อยเพียงใด และได้ทำหน้าที่ชี้ให้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นในฝ่ายรัฐ เช่น การที่รัฐพยายามใช้ทีวีทำปฏิบัติการจิตวิทยากับประชาชนให้ประชาชนได้รับทราบเพียงใด

• หรือในทางกลับกัน มีบทบาทกลายเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือถ่ายทอดวาทกรรมและปฏิบัติการจิตวิทยาของรัฐ ซึ่งนอกจากอาจทำให้ทีวีสาธารณะกลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองแล้ว บางกรณีอาจเป็นวาทกรรมที่ส่งผลเสียต่อประเทศชาติด้วย เช่น วาทกรรม “ก่อการร้าย” ที่มีผลกระทบต่อแม้กระทั่งธุรกิจที่ทำประกันภัยจราจลเอาไว้ และน่าจะมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวอย่างรุนแรงด้วย

<u>การรายงานข่าวของผู้ชุมนุม</u>

• จงใจ ไม่นำต้นเรื่องมาออกรายการ แต่ใช้วิธีไปถามจากท่านอื่นแทน

• การขาดความเป็นธรรมของคู่ขัดแย้งทางความเห็น หลายครั้งรายการมีแขกรับเชิญสองคนที่มีความเห็นไปในทางเดียวกันโดยไม่มีมุมมองของผู้เห็นต่าง

• อ้างว่าพยายามรายงานอย่างรอบด้าน และออกไปจากความขัดแย้ง แต่ก็อาจมีผลทำให้เน้นการรายงานที่ออกไปจากประเด็นหลักที่เป็นข่าว เช่น เหมือนกับสนใจเจาะลึกถึงเหตุผลของการขุมนุมน้อยกว่าการรายงานแบบคาดการณ์ผลกระทบด้านลบจากการชุมนุม ทำให้มักการสัมภาษณ์คนที่มีแนวโน้มที่จะพูดถึงผลกระทบด้านลบ

<u>การรายงานข่าวของรัฐ</u>

● รายงานข่าวการเตรียมรับมือของภาครัฐค่อนข้างมากแต่ไม่ได้รายงานข่าวที่รัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองทัพ พยายามทำประจำวันผ่านโทรทัศน์ช่องต่างๆ อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ตั้งแต่ก่อนซุมนุมจนจบ หลังจากถูกทักท้วง ก็ปล่อยดัววิ่งเฉพาะตอนเริ่มรายการ (๑๐ – ๑๕ วินาที) ว่า "ทีวีไทยออกอากาศ...ตาม พรก. ฉุกเฉิน"

● ทีวีไทยรับ และเหมือนตั้งใจ ใช้วาทกรรมของรัฐในการรายงานข่าวอย่างคงเส้นคงวา ทั้งที่น่าตระหนักได้ว่าวาทกรรมเหล่านี้มีเป้าหมายด้วย

<u>สรุปความเป็นอิสระ</u>

● ทีวีไทยไม่ได้แสดงความเป็นอิสระที่ชัดเจนกว่าช่องอื่น และไม่ได้แสดงให้เห็นว่าพยายามเป็นอิสระมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ตามกฎหมาย

● การรับและถ่ายทอดวาทกรรมที่รัฐสร้างขึ้นมา ซึ่งเป็นวาทกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อดำเนินการตอบโต้กับผู้ชุมนุมหรือฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง มาใช้เป็นภาษาข่าวของสถานี โดยปราศจากการตั้งคำถามหรือมุมมองที่วิเคราะห์วิจารณ์ต่อสาธารณะ ทำให้ภาพของทีวีไทยในด้านความเป็นอิสระของ "สื่อสาธารณะ" ไม่ได้มีความโดดเด่นไปจากสื่อโทรทัศน์ของรัฐหรือสื่อโทรทัศน์ทั่วไปที่มักอยู่ภายใต้วัฒนธรรมกำกับการทำงานของรัฐ

ในส่วนการประเมินมองว่า ความเป็นอิสระและความเป็นกลาง ส.ส.ท. ถูกออกแบบไว้อย่างระมัดระวังเพื่อให้มีหลักประกันด้านความเป็นอิสระทั้งจากรัฐบาล ด้วยโครงสร้างตามกฎหมาย และจากกลุ่มทุนอื่น โดยกำหนดให้มีแหล่งทุนสนับสนุนหลักจากภาษีสุราและยาสูบปีละไม่เกิน ๒,๐๐๐ ล้าน และในปี ๒๕๕๒ คณะกรรมการนโยบายก็ได้จัดทำและประกาศใช้ข้อบังคับด้านจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการเผยแพร่รายการ ซึ่งค่อนข้างชัดเจนและมีรายละเอียดมากกว่าฟรีทีวีโดยส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม ทั้งผู้ประเมินและกลุ่มสื่อและประชาชนที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มค่อนข้างเห็นพ้องกันว่าทีวีไทยยังไม่มีความโดดเด่นในด้านความเป็นอิสระจากทุกฝ่ายอย่างที่ควรจะเป็น และสามารถเป็นได้ หรือในด้านความเป็นกลาง ในลักษณะของการทำงานแบบมืออาชีพที่ไม่ได้เลือกข้างอย่างแท้จริง หรือสามารถเป็นต้นแบบที่คนทำฟรีทีวีช่องอื่นๆ ที่อาจจะไม่มีโอกาสที่ดีเท่า เพราะต้องรับใช้รัฐ กองทัพ หรือทุนได้ยึดถือเป็นแบบอย่าง

สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงในปัจจุบัน จะเป็นเรื่องยากที่ส.ส.ท.หรือสื่อใดจะสามารถทำให้ผู้ชมทุกคนเห็นว่ามีความเป็นกลาง แต่ถ้า ส.ส.ท. สามารถทำงานได้อย่างเป็นมืออาชีพในระดับที่ใกล้เคียงกับสื่อสาธารณะที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศก็น่าจะทำให้ข้อครหาเหล่านี้น้อยลงหรือหมดไปในที่สุดและถ้าสามารถไปถึงจุดที่คนแทบทุกฝ่ายเกิดความเชื่อมั่นว่าทีวีช่องนี้เป็นทีวีที่อิสระที่มีความเป็นมืออาชีพที่เชื่อถือได้และกล้าที่จะแสวงหาความจริงมาตีแผ่โดยไม่เอนเอียงไปข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด คนเหล่านั้นก็จะเกิดความหวงแหนและจะช่วยปกป้องทีวีช่องนี้ ซึ่งสิ่งนี้จะเป็นสินทรัพย์ที่มีค่าและเกราะกำบังที่พึ่งพาได้มากกว่าการพยายามสร้างภาพลักษณ์ด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์หรือด้วยการเน้นการ "สร้างเครือข่าย" กับองค์กรหรือภาคีต่างๆ

จากการประเมินในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ มีข้อสังเกตคือโดยปกติ เมื่อ TDRI รับงานวิจัยมาดำเนินการ เมื่อมีผลการศึกษา TDRI จะสามารถพิมพ์เผยแพร่ได้ แต่สัญญากับ ส.ส.ท. ไม่อนุญาตให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ โดยอนุญาตให้เพียงพิมพ์ไว้ในห้องสมุดได้ ซึ่งอาจมองได้ว่า ส.ส.ท. ไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่คณะได้ประเมินหรือเกรงว่าจะถูกนำไปใช้ทางการเมืองก็เป็นได้ ซึ่งในรายงานประจำปีที่นำเสนอต่อรัฐสภา ส.ส.ท. ได้นำเสนอรายงานการประเมินภายนอกไว้เพียงบทสรุปผู้บริหารเท่านั้น ในการประเมินปี ๒๕๕๒ สิ่งที่ ส.ส.ท. ทำมาโดยตลอดคือการสร้างภาคี แต่คณะผู้ประเมินได้นำเสนอให้ ส.ส.ท. ให้ความสำคัญกับสื่อและรายการที่ผ่านหน้าจอ ควรทำข่าวให้น่าเชื่อถือ ไม่มีการบิดบัง และหากประชาชนเห็นว่ารายการดี ประชาชนจะให้ความสนใจและรับชม

ในเรื่องของงบประมาณ ส.ส.ท. เดิมมีสำนักงานที่เช่าพื้นที่ในอาคารชินวัตร ๓ คณะกรรมการบริหารหลายท่านเห็นว่าไม่สมควร จึงมีการถกเถียงเรื่องสร้างสำนักงานใหม่ ซึ่งทำให้ใช้งบประมาณมาก แต่ในขณะที่เรตติ้งรายการตกลง ซึ่งคณะผู้ประเมิน มองว่า ส.ส.ท. อาจจะมีผลกระทบที่ไม่สามารถนำเงินมาทำรายการที่มีคุณภาพได้ แต่ ส.ส.ท. เชื่อว่าไม่มีอุปสรรค และการย้ายสำนักงานเป็นการย้ายก่อนที่สัญญากับทางอาคารจะสิ้นสุด ทำให้เข้าใจว่าคงมีการเจรจาอะไรบางอย่างกับทางอาคาร ซึ่งอาจจะทำให้เกิดต้นทุนเพิ่มก็เป็นได้ แต่ในการสร้างสำนักงานมีข้อดี คือ ส.ส.ท. ได้ลงทุนในด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้เชื่อว่าปัจจุบัน ส.ส.ท. เป็นสื่อที่มีเทคโนโลยีที่ดีที่สุดแห่งหนึ่ง แต่ข้อเสียคือเทคโนโลยีเดิมที่ติดไว้ในสำนักงานเดิมไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

สำหรับรายการที่ได้รับความนิยมมากคือภาพยนตร์ที่ซื้อลิขสิทธิ์มาจากต่างประเทศ สะท้อนว่ารายการที่ผลิตเองยังไม่สามารถดึงดูดผู้ชมได้ดีเท่าที่ควร รายการที่เป็นบันเทิง ส่วนใหญ่ ส.ส.ท. จะใช้คำว่า “สาระบันเทิง” หรือแม้กระทั่งละคร ส.ส.ท. จะมีคำสอนท้ายเรื่องโดยตลอด ทั้งที่ผู้ชมสามารถสรุปได้เอง จึงทำให้ผู้ชมเห็นว่ามีการสั่งสอนกันมากเกินไป นอกจากนี้ รายการข่าวได้รับเสียงวิจารณ์ว่ารายงานได้ไม่ลึกเท่าสื่อพาณิชย์อื่น เช่น สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๓ ตลอดจน ส.ส.ท. มีความพยายามสร้างอัตลักษณ์ให้ตัวเองมากเกินไป เช่น การเปลี่ยนชื่อ การเปลี่ยนสัญลักษณ์ แต่คณะผู้ประเมินมองว่า ถ้า ส.ส.ท. ทำรายการให้ชาวบ้านจดจำได้เป็นสิ่งจำเป็นมากกว่า และหากทำได้ ส.ส.ท. อาจจะไม่ต้องไปเป็นห่วงในเรื่องอัตลักษณ์อีกต่อไป

➢ **ข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาศึกษา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓**

<u>สรุปรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓</u>

ส.ส.ท. มีความมุ่งมั่นที่จะมีบทบาทส่งเสริมการพัฒนาสังคมที่มีคุณภาพและคุณธรรมผ่านทางรายการ และบริการที่มีคุณภาพและสร้างสรรค์ การบริหารที่ให้ความสำคัญกับธรรมาภิบาล ความคุ้มค่าและเทคโนโลยีทันสมัย

ส.ส.ท. ได้เน้นการบริการข่าวสารที่เที่ยงตรง รอบด้าน สมดุลและซื่อตรงต่อจรรยาบรรณ โดยเฉพาะในภาวะวิกฤตการณ์ทางการเมือง ซึ่งได้รายงานข่าวและเสนอภาพข่าวอย่างระมัดระวัง ตระหนักว่าสื่อไม่มีสิทธิไปจำกัดสิทธิการรับรู้ข้อเท็จจริงของสาธารณชน โดยมีคำว่าจริยธรรมของสื่อกำกับการทำงาน และในช่วงภัยพิบัติธรรมชาติ ที่รายงานโดยมีเป้าหมายเพื่อเน้นการเตือนภัยและเตรียมรับมือกับปัญหา

ด้านรายการสารประโยชน์ทางด้านการศึกษาและสาระบันเทิง ได้มุ่งให้ความรู้แก่ประชาชนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและส่งเสริมเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารเพื่อสร้างสังคมประชาธิปไตยและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในปีที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับการขยายเครือข่ายการมีส่วนร่วมที่หลากหลายในพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อให้ ส.ส.ท. เป็นพื้นที่สะท้อนประเด็นและวิถีชีวิตของประชาชนกลุ่มต่างๆ “นักข่าวพลเมือง” และเครือข่ายภาคประชาสังคมได้กลายเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเด็นต่างๆ ผ่านหน้าจอ

การพัฒนาปรับปรุงรายการ ได้ให้ความสำคัญกับเสียงสะท้อน ติชม ข้อเสนอแนะผ่านช่องทางต่างๆ

มีการก่อสร้างสำนักงานใหญ่ของ ส.ส.ท. โดยดำเนินการสร้างภายใต้นโยบายประหยัด คุ้มค่า มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับวัฒนธรรมสื่อสาธารณะ

งานทรัพยากรบุคคล ส.ส.ท. ได้เพิ่มขีดความสามารถให้แก่บุคลากร มีการวางแผนการบริหารและพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบไปพร้อมกับการสร้างกลไกของกลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ระดับผู้นำองค์การไปจนถึงตัวแทนของหน่วยงานในการร่วมกันขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร มีการส่งเสริมด้านจริยธรรม เสริมศักยภาพสมรรถนะความสามารถ

ส.ส.ท. ได้เริ่มงานมิติใหม่ทางวิชาการในปี ๒๕๕๓ โดยมีการจัดตั้ง “สถาบันวิชาการสื่อสาธารณะ (สวส.)” เพื่อทำหน้าที่ศึกษา วิจัย พัฒนาเครื่องมือ สร้างกลไก เพื่อสนับสนุนและสร้างมาตรฐานการทำงานของ ส.ส.ท. รวมทั้งรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ

สื่อสังคมออนไลน์ (นิวมีเดีย) ส.ส.ท. ได้เปิดบริการ ทั้ง Twitter Facebook และ Youtube ใช้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ประเด็นข่าวรอบวัน สถานการณ์ด่วน เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนความเห็นเปิดรับข้อเสนอแนะ ตอบข้อซักถาม ให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงรายการ

➢ **ข้อมูลจากการมาชี้แจงของคณะกรรมการประเมินภายนอก**

ในคราวประขุมคณะอนุกรรมาธิการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันอังคารที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๕ คณะอนุกรรมาธิการฯ ได้เชิญ รศ.ดร. ปัทมาวดี ชูชูกิ ผู้แทนจากคณะกรรมการผู้ประเมินผลการดำเนินงานของ ส.ส.ท. ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มาเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงการดำเนินงานของ ส.ส.ท. เกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการองค์การ การมีส่วนร่วมและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาขน การบริหารทรัพยากรบุคคล ความโปร่งใสในการบริหารงาน และการติดตามและประเมินผล สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

รศ.ดร. ปัทมาวดี ชูชูกิ : การประเมินผลการดำเนินงานประจำปี โดยคณะกรรมการจากภายนอก ตามมาตราที่ ๕๐ ของพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามตรวจสอบให้การ

ดำเนินงานของ ส.ส.ท. เป็นไปตามเจตนารมณ์ มีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ สร้างความรับผิดชอบและความน่าเชื่อถือแก่สาธารณชนในกิจการขององค์การ ยิ่งไปกว่านั้น คณะกรรมการนโยบายได้ประกาศ “นโยบายประเมินผลการดำเนินงานประจำปี” เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ กำหนดให้ระบบการประเมินประจำปีในแต่ละปีมีความก้าวหน้า สามารถติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การได้อย่างน่าเชื่อถือทางวิชาการ สามารถให้ข้อเสนอแนะทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ความพึงพอใจของผู้ชม การพัฒนาองค์การ และการพัฒนาระบบการประเมิน วัตถุประสงค์ของการประมินปี ๒๕๕๓ ๑) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานประจำปี ๒๕๕๓ ของ ส.ส.ท. ในมิติต่างๆ ตามข้อกำหนดกฎหมายและตามที่คณะกรรมการนโยบายกำหนดไว้ และ ๒) เพื่อให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานของ ส.ส.ท.

กรอบแนวคิดใช้การวิเคราะห์เชิงระบบโดยพิจารณาจากปัจจัยนำเข้า (inputs) ได้แก่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ เทคโนโลยี งบประมาณ กระบวนการ (process) ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติ ผลผลิต (outputs) ได้แก่ ผังรายการและรายการที่เผยแพร่ทางหน้าจอและช่องทางต่างๆ ผู้ผลิตอิสระและนักข่าวพลเมือง ผลได้ (outcome) ได้แก่ การเข้าถึงและความพึงพอใจของผู้ชมผู้รับฟังรายการ และผลกระทบ (impacts) ได้แก่ การบรรลุวัตถุประสงค์ของ ส.ส.ท. การวิเคราะห์เชิงระบบอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย ธรรมาภิบาลและความเป็นสื่อสาธารณะ

การประเมินประสิทธิผล มีการสัมภาษณ์ ผู้ผลิต ผู้บริหาร พนักงาน และการสัมภาษณ์กลุ่มใน ๕ จังหวัด รวม ๑๑๑ คน มีการสัมภาษณ์เชิงลึก ออกแบบสอบถามเพื่อสำรวจเพื่อที่จะเมินว่า ผลการชมรายการของสถานีโทรทัศน์ ส.ส.ท. ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ชมผู้ฟังหรือไม่ อย่างไร

การประเมินประสิทธิภาพ พิจารณาจากปัจจัยนำเข้า ผ่านกระบวนการ ไปสู่ผลผลิตและผลได้ขององค์การ โดยประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการเชิงคุณภาพภายใต้กรอบธรรมาภิบาลและจริยธรรมองค์การ (ได้แก่ การนำองค์การการวางแผน การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงานการสื่อสาร ภายในและภายนอก การจัดการความรู้ การติดตามประเมินผลและนำผลการประเมินไปปรับใช้ การสร้างภาคีความร่วมมือ) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณที่สำคัญ ได้แก่ การวิเคราะห์การจัดสรรและการใช้งบประมาณและบุคลากรที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ฐานะทางการเงินโครงสร้างต้นทุนและต้นทุนต่อหน่วยในการผลิตและจัดหารายการ ประสิทธิผลของต้นทุน (ต้นทุนในการเข้าถึงผู้ชมผู้ฟัง) ซึ่งชี้ความคุ้มค่าทางการเงิน ต้นทุนต่อหน่วยในการสนับสนุนผู้ผลิตอิสระและนักข่าวพลเมือง

การประเมินการพัฒนาองค์การและประสิทธิภาพจะใช้ข้อมูลและเอกสารของ ส.ส.ท. การสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรทุกระดับที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่กรรมการนโยบาย กรรมการบริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ผลิตอิสระ นักข่าวพลเมือง ผู้ชมผู้ฟังทั่วไปบุคคลที่มีศักยภาพเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงการประเมินธรรมาภิบาลและจริยธรรม องค์การจะประเมินด้วยแบบสอบถามบุคลากรในองค์การ

ผลการประเมินในระยะ ๓ ปี ส.ส.ท. มีการพัฒนาองค์การในทางบวก โดยเฉพาะการพัฒนาเชิงสถาบัน การพัฒนาการบริหารจัดการที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น และการพัฒนารายการ

ในเชิงสถาบัน มีการจัดทำระเบียบองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยว่าด้วยการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากประชาชน ระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการเผยแพร่รายการ

ด้านการบริหารจัดการ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ แผนการจัดทำรายการขององค์การประจำปี มีการพัฒนาศูนย์ข่าวภูมิภาค การเพิ่มงบประมาณสำหรับการผลิตและจัดหารายการ (ปี ๒๕๕๒ และ ๒๕๕๓) การสร้างสถานที่ทำการใหม่ มีความร่วมมือจากองค์การต่างประเทศ (ปี ๒๕๕๓) มีการรับบุคลากรในตำแหน่งที่ว่างโดยเฉพาะในระดับบริหารและด้านประชาสังคม (ปี ๒๕๕๓) ซึ่งทั้งหมดนี้น่าจะช่วยให้ ส.ส.ท. ดำเนินการในระยะต่อไปได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส.ส.ท. มีจุดแข็งที่พระราชบัญญัติที่ออกแบบให้ ส.ส.ท. มีความเป็นอิสระและมีระบบธรรมาภิบาล ซึ่งมีความพยายามสร้างความเข้มแข็งเคร่งครัดในเรื่องจริยธรรม วิชาชีพธรรมาภิบาลและจริยธรรมบุคลากรกลุ่มต่างๆ อยู่ในระดับดีพอใช้ แต่มีจุดอ่อนในเรื่องการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การวัดวิเคราะห์และจัดการความรู้ และการสื่อสารภายในองค์การยังมีจุดอ่อน

ส.ส.ท. เป็นองค์การที่มีธรรมาภิบาลในระดับน่าพอใจ แต่ยังประสบปัญหาความไม่ไว้วางใจระหว่างกัน เนื่องจากประสบปัญหาในการบริหารบุคลากรและการสื่อสาร ทั้งด้านอุดมการณ์สื่อสาธารณะและการปฏิบัติงาน แม้จะมีการปรับปรุงมาตลอด แต่ยังไม่ครบถ้วน

ด้านการเงิน ผลการวิเคราะห์ “โครงสร้างต้นทุน” พบว่าในการดำเนินงานของ ส.ส.ท. ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่มาจากต้นทุนผลิตและจัดหารายการ เงินเดือนและค่าตอบแทนโดยมีสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนักซึ่งแตกต่างจากสื่อพาณิชย์ที่ให้น้ำหนักแก่ค่าใช้จ่ายเพื่อการผลิตและจัดหารายการเป็นอย่างมากข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นว่า ส.ส.ท. ในภาวะที่ “รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ” ยังมี “ช่องว่าง” ที่สามารถขยายการดำเนินงานและใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น เพื่อปรับปรุงและพัฒนารายการ สนับสนุนผู้ผลิตอิสระ ประชาสัมพันธ์ เพิ่มสวัสดิการให้แก่พนักงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารภายในองค์กรได้อีกมาก

ในระดับการนำองค์การของฝ่ายนโยบายและฝ่ายบริหารในการตีความความหมายสื่อสาธารณะและวิธีการทำงานของสื่อสาธารณะที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย เพราะความเข้าใจที่ไม่ตรงกันมีผลกระทบโดยตรงในการกำหนดนโยบายและทิศทางการทำงานของ ส.ส.ท. และการนำนโยบายสู่ภาคปฏิบัติ ภายใต้การนำองค์การของกรรมการนโยบายและกรรมการบริหาร การตีความเป้าหมายของสื่อสาธารณะและการหาแนวทางการดำเนินงานยังมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากการมีความคิดและประสบการณ์คนละชุดผู้มีประสบการณ์ด้านสื่อมักมีแนวคิดว่าสื่อสาธารณะควรนำเสนอข้อเท็จจริงรอบด้านภายใต้ชุดความคิดว่า ผู้ชมผู้ฟังสามารถตัดสนใจและคิดเองได้ ส่วนผู้มีประสบการณ์ภาคประชาสังคมมีแนวโน้มจะมีแนวคิดว่า

สื่อสาธารณะควรมีบทบาทในการกลั่นกรองนำสังคม เนื่องจากมีประสบการณ์และชุดความคิดว่าคนในสังคมมีความแตกต่างในด้านโอกาสและการมีพื้นที่ทางสังคม บุคลากรของ ส.ส.ท. ยังไม่สามารถตกผลึกทางความคิดร่วมกันเพื่อหาจุดสมดุลของการเป็นสื่อสาธารณะในหลายประเด็น นอกจากนี้ ส.ส.ท. ต้องการผู้นำองค์การที่มีความสามารถทั้งทางบริหารและมีความเข้าใจมีประสบการณ์เรื่องสื่อสาธารณะอย่างแท้จริง

สิ่งที่เห็นจากการประเมินเมื่อปี ๒๕๕๓ คือ ความพยายามจะปรับตัวและปรับเปลี่ยนขององค์การ ซึ่งมีพัฒนาการในทางบวก แม้จะไม่สามารถปรับตัวได้เร็วนัก ส.ส.ท. ได้นำข้อเสนอจากการประเมินไปจัดการสัมมนารับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอบางประเด็นมีผู้ไม่เห็นด้วยและมีข้อถกเถียงกันมากพอสมควร

สำหรับการสอดคล้องในการทำงานด้านต่างๆ จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการนโยบายยังมีความคิดที่ไม่เป็นเอกภาพในเรื่องทิศทางของ ส.ส.ท. สื่อสาธารณะเป็นเรื่องใหม่ของประเทศไทย ส.ส.ท. เองมีความระมัดระวังเรื่องความเป็นกลางอยู่แล้ว สำหรับการประเมินในปี ๒๕๕๓ ได้พยายามศึกษาในเรื่องข้อจำกัดของ ส.ส.ท. เพื่อให้ก้าวผ่านไปเป็นสื่อสาธารณะอย่างแท้จริง และจัดทำข้อเสนอแนะไปให้ ส.ส.ท. อาจจะมีข้อแตกต่างจากผลการประเมิน ในปี ๒๕๕๒ ที่มีมุมมองเรื่องความเป็นกลางและความเป็นอิสระ นอกจากนี้ ในการประเมินปี ๒๕๕๒ ยังได้ให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ที่ผ่านทางหน้าจอ เพราะเป็นสิ่งสะท้อนไปถึงเบื้องหลังการบริหารและนโยบาย

สิ่งที่เห็นสมควรปรับปรุง คือ ด้านรายการ เพราะ ส.ส.ท. มีความเป็นห่วงเรื่องกลุ่มผู้ชม และต้องการรักษาคุณภาพของรายการ แต่ข้อเท็จจริงแล้ว ส.ส.ท. ควรจัดทำรายการที่สามารถดึงดูดผู้ชมด้วยเช่นกัน

โดยสรุป การสร้างความเป็นเอกภาพของ ส.ส.ท. และการค้นหาความเป็นสื่อสาธารณะภายใต้บริบทของประเทศไทยเป็นสิ่งที่ยาก แต่ ส.ส.ท. มีความพยายามที่จะดำเนินการ ซึ่งเห็นว่า เป็นการดำเนินการที่ยังไม่เห็นผลที่ชัดเจนมากหนัก

บทที่ ๓ บทสรุป

➢ ข้อสังเกตของคณะอนุกรรมาธิการฯ

คณะอนุกรรมาธิการฯ ได้พิจารณาศึกษาโดยวิเคราะห์ว่าการดำเนินงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยได้อย่างคุ้มค่า และบรรลุถึงวัตถุประสงค์ ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้แก่

(๑) ดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่จะสนับสนุนการพัฒนาสังคมที่มีคุณภาพและคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยผ่านทางบริการข่าวสารที่เที่ยงตรง รอบด้านสมดุล และซื่อตรงต่อจรรยาบรรณ

(๒) ผลิตรายการทางด้านข่าวสาร สารประโยชน์ทางด้านการศึกษา และสาระบันเทิง ที่มีสัดส่วนอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพสูง เน้นความหลากหลายในมิติต่าง ๆ โดยมุ่งดำเนินการอย่างปราศจากอคติทางการเมืองและผลประโยชน์เชิงพาณิชย์ และยึดถือผลประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

(๓) ส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกเพื่อประโยชน์ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นผ่านทางการให้บริการข่าวสารและสารประโยชน์อื่น

(๔) ส่งเสริมเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารเพื่อสร้างสังคมประชาธิปไตยที่ประชาชนได้รับข่าวสารอย่างเท่าเทียมกัน

(๕) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อมในการกำหนด ทิศทางการให้บริการขององค์การเพื่อประโยชน์สาธารณะ

(๖) สนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์อื่นการดำเนินการตาม (๒) (๓) (๔) และ (๕) ให้คำนึงถึงการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมของประชาชน

ซึ่งจากการพิจารณาศึกษาการดำเนินงานของ ส.ส.ท. ในช่วง ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๓ คณะอนุกรรมาธิการฯ มีข้อสังเกตดังนี้

๑. ด้านความเป็นสื่อสาธารณะ เนื่องจากตามพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ มีวัตถุประสงค์ให้เป็นสื่อที่ไม่แสวงผลประโยชน์และผลกำไร และมีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาการทำงานที่ยังเป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นใหม่และเป็นสื่อใหม่ในสังคมจึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการปรับตัวขององค์การระยะหนึ่งเพื่อค้นหาอัตลักษณ์ความเป็นสื่อสาธารณะที่เหมาะสมกับสังคมไทยให้ชัดเจน และเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มในสังคม

๒. ด้านการบริหารจัดการองค์กร ในแง่ของความเป็นเอกภาพในองค์กร คณะกรรมการนโยบาย คณะกรรมการบริหาร พนักงาน รวมทั้งสภาผู้ชมและผู้รับฟังรายการจำเป็นต้องทำความเข้าใจร่วมกันในการตีความหมายคำว่า “สื่อสาธารณะ” ร่วมทั้งการกำหนด

ทิศทางขององค์การ จากการศึกษาพบว่าองค์การยังไม่สามารถตกผลึกทางความคิดเกี่ยวกับการทำหน้าที่เป็นสื่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของสังคมไทยโดยรวม รูปแบบการทำงานภายในองค์กร วัฒนธรรมและการรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อสาธารณะยังมีช่องว่าง ยึดติดกับระบบราชการ และการสื่อสารระหว่างผู้นำองค์กรและพนักงานในแต่ระดับยังขาดประสิทธิภาพ ส.ส.ท. ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติได้เสนอแนะความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายด้วย

การทำงานภายใต้กรอบคุณธรรมและจริยธรรมตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของกรรมการ ผู้บริหารและพนักงาน ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและเผยแพร่รายการ และแนวทางการปฏิบัติเพื่อธำรงจริยธรรมวิชาชีพ พบว่า เจ้าหน้าที่ทุกระดับขององค์การให้ความสำคัญและปฏิบัติตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมของความเป็นสื่อสาธารณะอย่างเคร่งครัด โดยได้มีความพยายามสร้างสรรค์องค์กรให้เปลี่ยนวัฒนธรรมในการทำงานเป็นสื่อสาธารณะ มีการฝึกอบรมพนักงานและนักข่าวให้มีความเข้าใจในการทำงานภายใต้บริบทของความเป็นสื่อสาธารณะ แต่ความรู้ความเข้าใจยังไม่เพียงพอทำให้การทำงานภายใต้กรอบคุณธรรมจริยธรรมของความเป็นสื่อสาธารณะ กลายเป็นอุปสรรคโดยไม่จำเป็น ดังนั้น ส.ส.ท. จึงต้องเร่งทำความเข้าใจกับบุคลากร เพื่อเพิ่มทักษะในการสร้างสรรค์รายการให้อยู่ในกรอบคุณธรรมจริยธรรมของความเป็นสื่อสาธารณะ แต่ยังคงมีความน่าสนใจและน่าติดตาม

๓. ด้านการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ตามพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้องค์การมีอำนาจจัดเก็บเงินบำรุงองค์การจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ในอัตราร้อยละหนึ่งจุดห้าของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ และจัดสรรให้เป็นรายได้ขององค์การ โดยให้มีรายได้สูงสุดปีงบประมาณละไม่เกิน ๒,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งจากคำชี้แจงผู้บริหาร ส.ส.ท. เห็นว่าในอนาคตงบประมาณดังกล่าวอาจไม่เพียงพอ ดังนั้น ส.ส.ท. จะต้องเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณและเร่งหารายได้จากผลผลิต ตามมาตรา ๑๑ ทุน ทรัพย์สิน และรายได้ขององค์การ ประกอบด้วย

(๑) เงินบำรุงองค์การที่จัดเก็บตามมาตรา ๑๒

(๒) เงินและทรัพย์สินที่ได้รับโอนมาตามมาตรา ๕๗ หรือตามกฎหมายอื่น

(๓) ทุนประเดิมที่รัฐจ่ายให้เป็นการอุดหนุนตามมาตรา ๖๐

(๔) ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าบริการ หรือค่าตอบแทนอื่นใดในการให้บริการ

(๕) เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้รับจากผู้สนับสนุนองค์การ

(๖) รายได้หรือการหาประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาขององค์การ

(๗) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินขององค์การ

ด้านความคุ้มค่ากับเงินงบประมาณ เห็นว่า ตัวเลขต้นทุนด้านค่าใช้จ่ายเงินเดือนและค่าตอบแทน มีสัดส่วนที่ไม่แตกต่างจากตัวเลขต้นทุนผลิตและจัดหารายการซึ่งแตกต่างจากสื่อพาณิชย์ที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการผลิตและจัดหารายการมากกว่า ส.ส.ท. จึงควรให้ความสำคัญกับการใช้งบประมาณ เพื่อผลิต ปรับปรุงและพัฒนารายการ สนับสนุนผู้ผลิตอิสระมากกว่าที่เป็นอยู่เดิม

๔. ด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ส.ส.ท. ได้ให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางสังคม เปิดพื้นที่ให้ผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเฉพาะ ทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศ เช่น การทำหน้าที่รายงานข่าวของ “นักข่าวพลเมือง” ซึ่งเป็นเจ้าของประเด็นปัญหา เนื้อหารายการสามารถให้คนทุกกลุ่มในสังคมรับชมได้ เปิดพื้นที่ให้ผู้ผลิตอิสระได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตรายการมากกว่าสื่ออื่น รวมทั้งการมีสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ ที่มาจากภูมิภาคและกลุ่มเฉพาะ ซึ่งมีเวทีในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ทำหน้าที่สะท้อนความต้องการจากประชาชนและเสนอแนะการทำงานของ ส.ส.ท. แต่คณะอนุกรรมาธิการฯ เห็นว่าโครงสร้างสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการยังไม่สะท้อนความเป็นตัวแทนของประชาชนโดยภาพรวม

๕. ด้านรายการข่าว จากผลการประเมินจากคณะกรรมการประเมินภายนอกยังเป็นการรายงานที่ไม่ลงลึกถึงต้นตอหรือแหล่งข่าวที่แท้จริง การนำเสนอยังไม่น่าติดตามเท่าที่ควร ซึ่ง ส.ส.ท. ต้องสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างจากสื่อทั่วไป โดยเฉพาะด้านการด้านข่าวหรือการรายงานเหตุการณ์สำคัญ ดังนั้น ส.ส.ท. ควรชี้ให้เห็นถึงต้นตอของปัญหา ผลกระทบที่สังคมได้รับ และทางออกของปัญหา

ด้านเนื้อหารายการ ส.ส.ท. มีความเป็นห่วงในเรื่องการรักษาคุณภาพรายการ รายการที่เป็นบันเทิง ส่วนใหญ่ ส.ส.ท. จะใช้คำว่า “สาระบันเทิง” หรือแม้กระทั่งละคร ส.ส.ท. จะมีคำสอนท้ายเรื่องโดยตลอด ทั้งที่ผู้ชมสามารถสรุปได้เอง จึงทำให้รายการยังไม่สามารถดึงดูดผู้ชมได้ดีเท่าที่ควร ซึ่งรายการบันเทิงควรสร้างความบันเทิงอย่างแท้จริง โดยนำเสนอศิลปวัฒนธรรมที่กำลังสูญหายไปด้วย

๖. ด้านการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย จากการพิจารณาศึกษาและการรับฟังคำชี้แจง ยังไม่พบปัญหาจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑

➢ **ข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมาธิการฯ**

๑. ส.ส.ท. ต้องเร่งสร้างความรู้ความเข้าใจและวัฒนธรรมของการเป็นสื่อสาธารณะ และสร้างความเป็นเอกภาพให้เกิดขึ้นในองค์การอย่างเร่งด่วน เพื่อให้การกำหนดทิศทางขององค์การเกิดขึ้นอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

๒. ส.ส.ท. ต้องมีการกำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกคณะบุคคลหรือนักวิชาการ เพื่อเป็นคณะกรรมการประเมินภายนอกในแต่ละปี ที่มีความชัดเจน โปร่งใสและตรวจสอบได้

๓. ส.ส.ท. ควรให้ความสำคัญกับการขยายฐานผู้ชม จัดรายการที่ดึงดูดผู้ชมให้มากยิ่งขึ้นและเป็นรายการที่สร้างสรรค์ภายใต้กรอบคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสม

๔. การใช้จ่ายงบประมาณของ ส.ส.ท. ควรเป็นไปในทิศทาง เพื่อการผลิตปรับปรุงและพัฒนารายการหน้าจอ ตลอดจนการสนับสนุนผู้ผลิตอิสระมากกว่าที่เป็นอยู่เดิม

๕. ส.ส.ท. ควรส่งเสริม ฟื้นฟู และสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งประเพณีพื้นบ้าน เช่น ลิเก ลำตัด หมอลำ รองเง็ง เป็นต้น ให้กลับคืนมาและเป็นที่ยอมรับในสังคมระดับประเทศ

๖. ส.ส.ท. ควรนำเสนอรายการที่มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน เพื่อสร้างความศรัทธาและการยอมรับของประชาชน ซึ่งนำไปสู่การสนับสนุนรายได้ทั้งจากเงินสนับสนุนและจากทรัพย์สินทางปัญญาขององค์การ

๗. ส.ส.ท. ควรส่งเสริมและปลูกฝังเรื่องความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

➢ ข้อจำกัดในการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมาธิการฯ

การพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมาธิการฯ ได้ดำเนินการศึกษาเฉพาะรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ภายหลังจากช่วงระยะเวลาดังกล่าว การดำเนินงานของ ส.ส.ท. มีการพัฒนา ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการฯ อยู่ระหว่างการพิจารณาศึกษา ซึ่งจะได้นำเสนอผลการพิจารณาในระยะต่อไป

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ข้อมูลจากการศึกษา
ของคณะอนุกรรมาธิการ

ข้อมูลจากการศึกษาของคณะอนุกรรมาธิการ

➢ ข้อมูลพื้นฐานขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

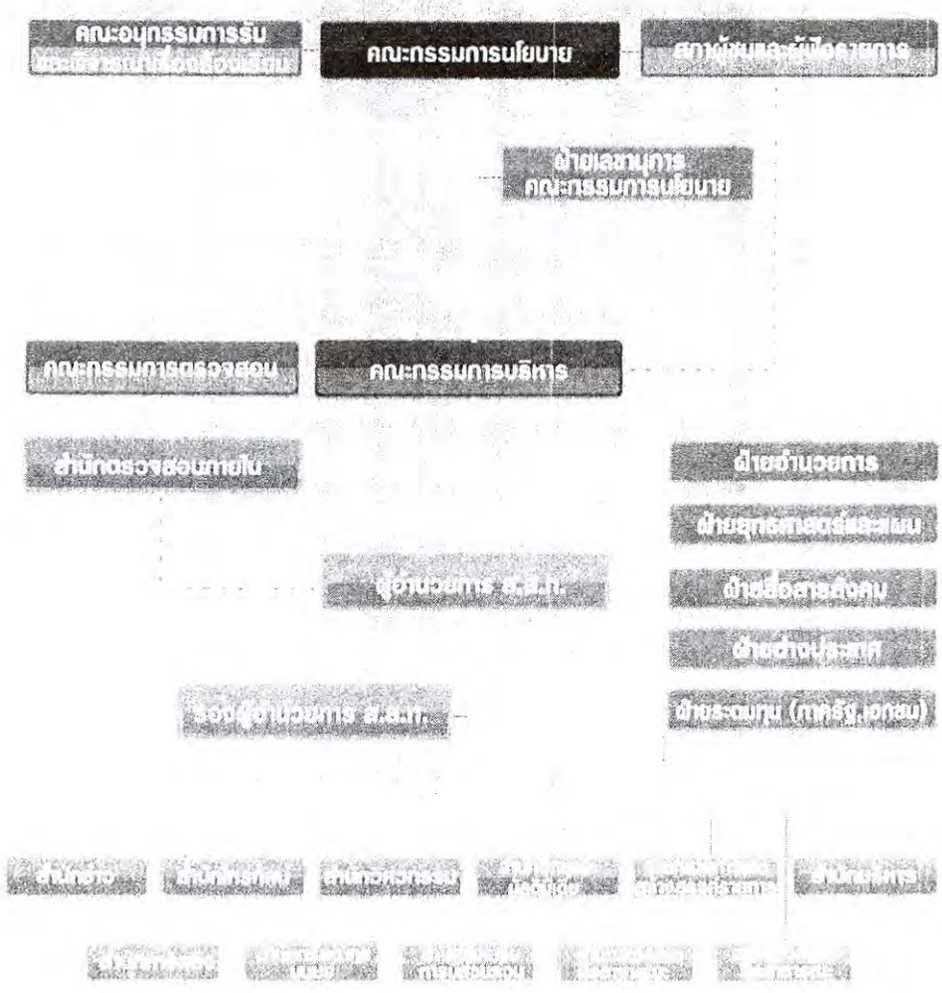

แผนผังโครงสร้าง ส.ส.ท.

<u>วิสัยทัศน์ (VISION)</u>

มุ่งมั่นเป็นสถาบันสื่อสาธารณะที่สร้างสรรค์สังคมคุณภาพและคุณธรรม

<u>พันธกิจ (MISSION)</u>

ดำเนินการผลิตรายการ ให้บริการข่าวสาร ความรู้ สาระบันเทิงที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ตามข้อบังคับด้านจริยธรรมขององค์การ เพื่อเผยแพร่ผ่านสื่อทุกแขนง โดยยึดถือผลประโยชน์สาธารณะและความคุ้มค่าเป็นสำคัญ

<u>วัตถุประสงค์ (OBJECTIVE)</u>

๑. ส่งเสริมการรับรู้และการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมของประชาชนในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เป็นธรรม มีความกล้าหาญในการรายงานข่าวสารและเสนอประเด็นโต้เถียง โดยยึดถือประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

๒. เป็นเครื่องมือแห่งการเรียนรู้ เสริมสร้างสติปัญญาและสุขภาวะแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่าทุกระดับอายุ ให้เป็นพลเมืองคุณภาพ

๓. สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้เกิดจิตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับสนทรียภาพให้กับสังคม

๔. ส่งเสริมเอกลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม เสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคม

๕. สะท้อนความหลากหลายของสังคม เป็นพื้นที่ให้แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเฉพาะต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อการมีส่วนร่วมทั้งในระดับชุมชนและระดับชาติ

๖. สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชน ประชาชน และประชาคมโลก

<u>นโยบายด้านการบริหาร</u>

๑. กำหนดโครงสร้างการบริหารให้สามารถรองรับพันธกิจองค์การด้านการผลิต การเผยแพร่ การให้บริการด้านข่าวสาร การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนามาตรฐานความเป็นองค์การสื่อสาธารณะแห่งชาติ

๒. กำหนดแผนยุทธศาสตร์ และแผนงานการบริหาร จัดการองค์การเพื่อการบริหารจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. กำหนดกลไกและแนวทางดำเนินการที่คุ้มครองความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริหาร ผู้อำนวยการและพนักงาน

๔. กำหนดตัวชี้วัดและกระบวนการติดตามตรวจสอบประสิทธิภาพการดำเนินการและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน

๕. กำหนดแนวทางการบริหาร เพื่อให้เป็นองค์การเป็นสถาบันทางปัญญาของสังคม

๖. กำหนดกลไก และกระบวนการ เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน หน่วยงานและภาคีเครือข่าย

<u>นโยบายด้านรายการ</u>

๑. ภาพรวมของรายการทั้งหมดสามารถตอบสนองวิสัยทัศน์ พันธกิจ

๒. ผลิตรายการทางด้านข่าวสาร สารประโยชน์ การศึกษาและสาระบันเทิงที่มีสัดส่วนอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพสูง

๓. กระบวนการผลิตและการออกอากาศรายการคำนึงถึงจริยธรรมองค์การ จริยธรรมวิชาชีพและกรอบจรรยาบรรณ

๔. คนส่วนใหญ่ของประเทศ คือกลุ่มเป้าหมายหลัก สามารถรับสัญญาณได้ดี

๕. พัฒนาศักยภาพหน่วยผลิตรายการในส่วนภูมิภาคขององค์การ และช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายขององค์การ

๖. มีความโปร่งใส เป็นธรรมในการร่วมงานการผลิตสื่อและรายการกับหน่วยงานสถาบันรวมทั้งผู้ผลิตอิสระ

<u>นโยบายด้านการวัดผลสัมฤทธิ์รายการ</u>

๑. ออกแบบการประเมินคุณภาพและความนิยมรายการ

๒. มีกระบวนการควบคุมคุณภาพรายการอย่างรัดกุม

๓. มีการกำหนดกลไกการวิเคราะห์และประเมินผลสัมฤทธิ์รายการ

๔. มีการพิจารณาปรับผังรายการทุก ๓ เดือน

๕. ผลสัมฤทธิ์ของรายการโดยรวม ยึดถือเกณฑ์คุณค่า ๕ ประการ คือ

- คุณค่าด้านประชาธิปไตย
- คุณค่าด้านการให้ความรู้
- คุณค่าด้านวัฒนธรรม
- คุณค่าด้านความรู้ความเข้าใจ
- คุณค่าด้านความเท่าทันในการเปลี่ยนแปลง

<u>นโยบายด้านสัดส่วนรายการ</u>

๑. กลุ่มรายการข่าว (News) ข้อเท็จจริง (Factual) และเหตุการณ์ปัจจุบัน (Current Affair) มีสัดส่วนร้อยละ ๔๐ รายการ ส่วนใหญ่ผลิตโดย ส.ส.ท.

๒. กลุ่มรายการสารประโยชน์ และการศึกษา มีสัดส่วนร้อยละ ๓๐ แบ่งสัดส่วนการผลิตอย่างสมดุลระหว่าง ส.ส.ท. กับผู้ผลิตอิสระ

๓. กลุ่มรายการสาระบันเทิง มีสัดส่วนร้อยละ ๓๐ รายการส่วนใหญ่ผลิตโดยผู้ผลิตอิสระ

<u>นโยบายด้านการออกอากาศ</u>

๑. ออกอากาศวันละ ๑๘ - ๒๐ ชั่วโมง

๒. คุณภาพสัญญาณคมชัด ครอบคลุมทั่วประเทศ

<u>นโยบายด้านผู้ผลิตอิสระ</u>

๑. ต้องดำเนินการอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ

๒. ให้ความสำคัญกับความหลากหลาย ไม่ผูกขาด

๓. รูปแบบความสัมพันธ์ หรือ วัฒนธรรมการทำงาน เป็นการร่วมเรียนรู้ ร่วมพัฒนางานคุณภาพ

<u>นโยบายด้านแหล่งผลิตรายการ</u>

๑. ร้อยละ ๗๕ เป็นรายการที่ผลิตในประเทศ

๒. รายการนำเข้าจากต่างประเทศ ร้อยละ ๒๕

<u>นโยบายด้านประเภทกลุ่มรายการ</u>

๑. กลุ่มรายการข่าว (News) ข้อเท็จจริง (Factual) และเหตุการณ์ปัจจุบัน (Current Affair)

จุดมุ่งหมายการนำสนอ

(๑) ส่งเสริมเสรีภาพ ข้อมูลข่าวสาร และความเท่าทันในสถานการณ์สำคัญ

(๒) พัฒนาการรับรู้ที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

(๓) เสริมสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เป็นธรรม

(๔) เป็นเวทีกลางเพื่อนำเสนอความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย

(๕) ส่งเสริมสังคมธรรมาภิบาล โปร่งใส มีคุณภาพ คุณธรรม

(๖) ปกป้องคุ้มครองสิทธิ และประโยชน์ของประชาชน

(๗) สร้างการมีส่วนร่วมในองค์การและสะท้อนความคิดเห็น ความต้องการ

(๘) สร้างความคิด จินตนาการ ความหวัง และความเชื่อมั่น

๒. กลุ่มรายการสารประโยชน์ การศึกษา

จุดมุ่งหมายการนำเสนอ

(๑) พัฒนาทักษะชีวิต ความเข้าใจในเรื่องเพศและความสัมพันธ์กับผู้อื่น

(๒) เสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในระบอบประชาธิปไตย

(๓) สร้างทักษะในการประกอบอาชีพ

(๔) พัฒนาเขาว์ปัญญา

(๕) สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์

(๖) ให้ความรู้ในวิทยาการสาขาต่างๆ

(๗) สร้างคุณภาพชีวิต

(๘) ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม

(๙) สร้างความเข้าใจและความตระหนักในคุณค่าของความแตกต่างหลากหลาย แห่งวิถีชีวิต

(๑๐) กระตุ้นความตื่นตัวสนใจในประเด็นของปรากฏการณ์ระดับโลก

๓. กลุ่มรายการสาระบันเทิง

จุดมุ่งหมายการนำเสนอ

(๑) สร้างความน่าสนใจ ความนิยม และการมีส่วนร่วม

(๒) ใช้ความบันเทิง/ความพึงพอใจเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

(๓) เสนอจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ที่สุนทรีย์ มีรสนิยม

(๔) เสนอสาระบันเทิง การเล่น กีฬา ทั้งที่เป็นสากล และอัตลักษณ์ของชุมชน และกลุ่มชาติพันธุ์

<u>นโยบายด้านการพัฒนาเครือข่าย</u>

๑. กำหนดกลไกและกระบวนการทำงานกับสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

๒. กำหนดกลไกและกระบวนการทำงานเพื่อพิจารณาและชี้แจงเรื่องร้องเรียนจากประชาชน

๓. กำหนดยุทธศาสตร์ กลไก กระบวนการทำงานและกิจกรรมเพื่อพัฒนาภาคียุทธศาสตร์ ร่วมสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนของสังคม

๔. กำหนดยุทธศาสตร์ และกลไกที่คำนึงถึงความร่วมมือจากภาคนักวิชาชีพ สื่อสารมวลชนภาคนักวิชาการ ภาคประชาสังคม

๕. สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพของชุมชน ภาคประชาสังคม ในการคิดค้นและพัฒนาสื่อหลากหลายในการจัดการผลิต และการเผยแพร่รายการ

➢ **ข้อมูลจากการชี้แจงของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง**

คณะอนุกรรมาธิการฯ ได้มีการเชิญผู้แทนจากผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับจากองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) และคณะกรรมการผู้ประเมินผลการดำเนินงานของ ส.ส.ท. ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อให้ข้อมูลข้อเท็จจริงการดำเนินงานของ ส.ส.ท. เกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการองค์การ การมีส่วนร่วมและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน การบริหารทรัพยากรบุคคล ความโปร่งใสในการบริหารงาน และการติดตามและประเมินผล ดังนี้

- การประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันอังคารที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๕ ผู้ชี้แจง คือ

(๑) ดร. วิโรจน์ ณ ระนอง	คณะกรรมการผู้ประเมินคุณภาพรายการ ส.ส.ท. พ.ศ. ๒๕๕๒
(๒) รศ.ดร. ปัทมาวดี ขูซูกิ	คณะกรรมการผู้ประเมินผลการดำเนินงานของ ส.ส.ท. ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓

<u>ข้อมูลที่ได้จากการชี้แจง</u>

ดร. วิโรจน์ ณ ระนอง : โครงการประเมินผลการดำเนินงานประจำปี ๒๕๕๒ ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) มีแนวทางการประเมินแบบ World Development Report ของธนาคารโลก ที่จะมีจุดเน้นที่ต่างกัน และใช้ทีมวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญต่างกันในแต่ละปี เป็นการประเมินครั้งเดียว โดยจะศึกษาประเด็นปัญหา และช่องว่างที่สำคัญในช่วงนั้น เพื่อประโยชน์ในการปรับตัวของ ส.ส.ท. สำหรับปีที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่ออย่างปีที่สอง มีจุดเน้นที่ ๑) ทิศทางต่อไปขององค์กร หมายถึง แนวทาง กลุ่มเป้าหมาย และ ๒) ความเป็นอิสระความเป็นกลาง รวมถึงความเป็นมืออาชีพ ส่วนที่เหลือเป็นการประเมินที่น่าจะมีทุกปี เช่น รายการ การเงิน และองค์กร

<u>ขอบเขตของการประเมิน</u>

• ประเมินผลการดำเนินงานประจำปี ๒๕๕๒

• เพื่อที่จะให้เห็นภาพรวมพัฒนาการขององค์กร การประเมินจะมองในภาพใหญ่ ซึ่งในบางกรณีจะคาบเกี่ยวไปถึงความเป็นมาและการดำเนินการในอดีตขององค์กรด้วย

• เพื่อที่จะเสนอแนะแนวทางการพัฒนาองค์กรในอนาคตที่ต่อเนื่องจากเดิมที่เป็นอยู่ คณะผู้ประเมินจะนำข้อมูลที่มีอยู่บ้างในปี ๒๕๕๓ มาประกอบการพิจารณาด้วย โดยเฉพาะกรณีวิกฤตการเมืองช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน ๒๕๕๓

<u>คณะผู้ประเมินได้ตั้งคำถามว่า ทิศทางของสื่อ “สาธารณะ” เป็นของใครและเพื่อใคร?</u>

• กรรมการนโยบาย ผู้บริหารหลายท่านกล่าวถึง กลุ่ม“ขนชั้นกลางหรือผู้มีการศึกษา” กลุ่ม "คนรุ่นใหม่” ภาคประชาชน ประชาสังคม NGOs แต่ผู้ประเมินให้ความสำคัญกับ “ทุกคน” เนื่องจากรายได้มาจากภาษี และเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับคนกลุ่มที่มีทางเลือกในการเข้าถึงสื่ออื่น เช่น เคเบิ้ล และ “สื่อใหม่” ต่างๆ น้อยกว่า ทำให้ต้องพึ่ง มีโอกาสได้ประโยชน์จากฟรีทีวีมากกว่า คณะผู้ประเมินจึงเลือกศึกษาในชุมชนผู้มีรายได้น้อยสามแห่งในกรุงเทพมหานคร โดยสอบถามคนกลุ่มอายุ เพศ ต่างๆ ในชุมชน ถึงประสบการณ์การรับชม ทัศนคติ และความต้องการ ผลการศึกษาปรากฏว่าคนในชุมชนไม่น้อยที่สนใจ และวิจารณ์มาในหลายด้าน รวมทั้งเรื่องเชิงลึกของข่าว ความเป็นกลาง ข้อเสนอและความต้องการ

<u>ข้อสังเกตอื่นๆ เรื่องทิศทางและแนวทางของ ส.ส.ท.</u>

• เน้นคุณธรรม มากกว่า ส่งเสริมประชาธิปไตย

• เน้นทำงานหลายด้าน รวมทั้งที่ไม่ใช่งานหลัก ขณะที่งานหลักไม่ประสบความสำเร็จมากนัก สังเกตจาก rating ที่ตกลง

• มีความเป็นราชการมากเกินจำเป็น

• ยังไม่ได้แสดงบทบาทความเป็นอิสระเท่าที่ควร ที่อยู่ในวิสัยที่ทำได้

<u>ความเป็นอิสระและมืออาชีพ</u>

• มาตรวัด – Ideal/best practiced Public Service Broadcast

• อิสระจากทุกฝ่าย ทั้งจากอำนาจรัฐ, กองทัพ, อุดมการณ์ทางการเมือง, ทุน

<u>ความเป็นกลางและความเป็นมืออาชีพ</u>

• มาตรา ๕๒ ของพระราชบัญญัติฯ กล่าวถึง “ความเป็นกลางขององค์กร”

• ควรมีความเป็นมืออาชีพที่เสนอข่าวสารของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับข่าว รวมทั้งนำเสนอข่าวที่ “สำคัญ”และข่าวที่คนสนใจ ไม่ใช่ละเลย หลบเลี่ยง “ต้นตอข่าว” แล้วไปเสนอแต่การเตรียมตัวรับมือของรัฐบาล หรือข่าวในมุมฝ่ายอื่น

• แม้อาจเป็นการกระทำที่ผิด เช่น ยึดทำเนียบ ยึดสนามบิน หรือมาชุมนุมในที่ต้องห้าม อาจพิจารณาเสนอส่วนที่ถูกละเลยด้วย โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีการปิดกั้นข่าวสารหรือมีการควบคุมสื่อกระแสหลัก

<u>กรณีศึกษา</u>

• ศึกษาจากเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองในบางช่วงของปี ๒๕๕๒ – ๒๕๕๓ การรายงานข่าว (coverage & presentation) แบบมืออาชีพ และการแสดงความเป็นอิสระจากรัฐ

<u>วิธีการศึกษา</u>

• ติดตามดูทีวีไทยในช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม ๒๕๕๓

• สัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และ รับฟังความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องจากการประชุมอื่นๆ

• รับฟังข้อมูลจากผู้ที่อยู่ในวงการสื่อจำนวนหนึ่งที่สนใจปัญหานี้และติดตามขมทีวีไทยในช่วงดังกล่าว

<u>การจัดการของรัฐกับสื่อในช่วงการชุมนุมทางการเมือง</u>

• ในระหว่างการชุมนุมทางการเมืองที่ผ่านมา รัฐได้พยายามปิดกั้นการออกอากาศของสื่อของผู้ชุมนุมทุกรูปแบบ ในขณะที่ปล่อยให้สื่อที่มีภาพลักษณ์ในการปลุกระดมของค่ายตรงกันข้ามออกอากาศอย่างเต็มที่ และมาจนถึงปัจจุบัน และยังใช้ทีวีของรัฐ และกองทัพทำปฏิบัติการจิตวิทยากับประชาชนอย่างต่อเนื่อง

<u>บทบาทของทีวีสาธารณะ</u>

• เกิดคำถามว่าทีวีสาธารณะซึ่งตั้งขึ้นโดยกฎหมายให้มีความเป็นอิสระ ได้ทำหน้าที่เป็นทีวีอิสระในสถานการณ์ซึ่งรัฐเป็นคู่ขัดแย้งเพียงใด ได้เปิดพื้นที่ให้ฝ่ายที่ถูกปิดกั้นสื่อมากน้อยเพียงใด และได้ทำหน้าที่ชี้ให้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นในฝ่ายรัฐ เช่น การที่รัฐพยายามใช้ทีวีทำปฏิบัติการจิตวิทยากับประชาชนให้ประชาชนได้รับทราบเพียงใด

• หรือในทางกลับกัน มีบทบาทกลายเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือถ่ายทอดวาทกรรมและปฏิบัติการจิตวิทยาของรัฐ ซึ่งนอกจากอาจทำให้ทีวีสาธารณะกลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองแล้ว บางกรณีอาจเป็นวาทกรรมที่ส่งผลเสียต่อประเทศชาติด้วย เช่น วาทกรรม “ก่อการร้าย” ที่มีผลกระทบต่อแม้กระทั่งธุรกิจที่ทำประกันภัยจราจลเอาไว้ และน่าจะมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวอย่างรุนแรงด้วย

<u>การรายงานข่าวของผู้ชุมนุม</u>

• จงใจ ไม่นำต้นเรื่องมาออกรายการ แต่ใช้วิธีไปถามจากท่านอื่นแทน

• การขาดความเป็นธรรมของคู่ขัดแย้งทางความเห็น หลายครั้งรายการมีแขกรับเชิญสองคนที่มีความเห็นไปในทางเดียวกันโดยไม่มีมุมมองของผู้เห็นต่าง

• อ้างว่าพยายามรายงานอย่างรอบด้าน และออกไปจากความขัดแย้ง แต่ก็อาจมีผลทำให้เน้นการรายงานที่ออกไปจากประเด็นหลักที่เป็นข่าว เช่น เหมือนกับสนใจเจาะลึกถึงเหตุผลของการชุมนุมน้อยกว่าการรายงานแบบคาดการณ์ผลกระทบด้านลบจากการชุมนุม ทำให้มักการสัมภาษณ์คนที่มีแนวโน้มที่จะพูดถึงผลกระทบด้านลบ

<u>การรายงานข่าวของรัฐ</u>

• รายงานข่าวการเตรียมรับมือของภาครัฐค่อนข้างมากแต่ไม่ได้รายงานข่าวที่รัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองทัพ พยายามทำประจำวันผ่านโทรทัศน์ช่องต่างๆ อย่างต่อเนื่องและ

เป็นระบบ ตั้งแต่ก่อนชุมนุมจนจบ หลังจากถูกทักท้วง ก็ปล่อยตัววิ่งเฉพาะตอนเริ่มรายการ (๑๐ – ๑๕ วินาที) ว่า "ทีวีไทยออกอากาศ...ตาม พรก. ฉุกเฉิน"

• ทีวีไทยรับ และเหมือนตั้งใจ ใช้วาทกรรมของรัฐในการรายงานข่าวอย่างคงเส้นคงวา ทั้งที่น่าตระหนักได้ว่าวาทกรรมเหล่านี้มีเป้าหมายด้วย

<u>สรุปความเป็นอิสระ</u>

• ทีวีไทยไม่ได้แสดงความเป็นอิสระที่ชัดเจนกว่าช่องอื่น และไม่ได้แสดงให้เห็นว่าพยายามเป็นอิสระมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ตามกฎหมาย

• การรับและถ่ายทอดวาทกรรมที่รัฐสร้างขึ้นมา ซึ่งเป็นวาทกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อดำเนินการตอบโต้กับผู้ชุมนุมหรือฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง มาใช้เป็นภาษาข่าวของสถานี โดยปราศจากการตั้งคำถามหรือมุมมองที่วิเคราะห์วิจารณ์ต่อสาธารณะ ทำให้ภาพของทีวีไทยในด้านความเป็นอิสระของ "สื่อสาธารณะ" ไม่ได้มีความโดดเด่นไปจากสื่อโทรทัศน์ของรัฐหรือสื่อโทรทัศน์ทั่วไปที่มักอยู่ภายใต้วัฒนธรรมกำกับการทำงานของรัฐ

ในส่วนการประเมินมองว่า ความเป็นอิสระและความเป็นกลาง ส.ส.ท. ถูกออกแบบไว้อย่างระมัดระวังเพื่อให้มีหลักประกันด้านความเป็นอิสระทั้งจากรัฐบาล ด้วยโครงสร้างตามกฎหมาย และจากกลุ่มทุนอื่น โดยกำหนดให้มีแหล่งทุนสนับสนุนหลักจากภาษีสุราและยาสูบปีละไม่เกิน ๒,๐๐๐ ล้าน และในปี ๒๕๕๒ คณะกรรมการนโยบายก็ได้จัดทำและประกาศใช้ข้อบังคับด้านจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการเผยแพร่รายการ ซึ่งค่อนข้างชัดเจนและมีรายละเอียดมากกว่าฟรีทีวีโดยส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม ทั้งผู้ประเมินและกลุ่มสื่อและประชาชนที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มค่อนข้างเห็นพ้องกันว่าทีวีไทยยังไม่มีความโดดเด่นในด้านความเป็นอิสระจากทุกฝ่ายอย่างที่ควรจะเป็น และสามารถเป็นได้ หรือในด้านความเป็นกลาง ในลักษณะของการทำงานแบบมืออาชีพที่ไม่ได้เลือกข้างอย่างแท้จริง หรือสามารถเป็นต้นแบบที่คนทำฟรีทีวีช่องอื่นๆ ที่อาจจะไม่มีโอกาสที่ดีเท่า เพราะต้องรับใช้รัฐ กองทัพ หรือทุนได้ยึดถือเป็นแบบอย่าง

สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงในปัจจุบัน จะเป็นเรื่องยากที่ส.ส.ท.หรือสื่อใดจะสามารถทำให้ผู้ชมทุกคนเห็นว่ามีความเป็นกาลาง แต่ถ้า ส.ส.ท. สามารถทำงานได้อย่างเป็นมืออาชีพในระดับที่ใกล้เคียงกับสื่อสาธารณะที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศก็น่าจะทำให้ข้อครหาเหล่านี้น้อยลงหรือหมดไปในที่สุดและถ้าสามารถไปถึงจุดที่คนแทบทุกฝ่ายเกิดความเชื่อมั่นว่าทีวีช่องนี้เป็นทีวีที่อิสระที่มีความเป็นมืออาชีพที่เชื่อถือได้และกล้าที่จะแสวงหาความจริงมาตีแผ่โดยไม่เอนเอียงไปข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด คนเหล่านั้นก็จะเกิดความหวงแหนและจะช่วยปกป้องทีวีช่องนี้ ซึ่งสิ่งนี้จะเป็นสินทรัพย์ที่มีค่าและเกราะกำบังที่พึ่งพาได้มากกว่าการพยายามสร้างภาพลักษณ์ด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์หรือด้วยการเน้นการ "สร้างเครือข่าย" กับองค์กรหรือภาคีต่างๆ

จากการประเมินในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ มีข้อสังเกตคือโดยปกติ เมื่อ TDRI รับงานวิจัยมาดำเนินการ เมื่อมีผลการศึกษา TDRI จะสามารถพิมพ์เผยแพร่ได้ แต่สัญญากับ ส.ส.ท. ไม่อนุญาตให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ โดยอนุญาตให้เพียงพิมพ์ไว้ในห้องสมุดได้ ซึ่งอาจมองได้ว่า ส.ส.ท. ไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่คณะได้ประเมินหรือเกรงว่าจะถูกนำไปใช้ทางการเมืองก็เป็นได้ ซึ่งในรายงานประจำปีที่

นำเสนอต่อรัฐสภา ส.ส.ท. ได้นำเสนอรายงานการประเมินภายนอกไว้เพียงบทสรุปผู้บริหารเท่านั้น ในการประเมินปี ๒๕๕๒ สิ่งที่ ส.ส.ท. ทำมาโดยตลอดคือการสร้างภาคี แต่คณะผู้ประเมินได้นำเสนอให้ ส.ส.ท. ให้ความสำคัญกับสื่อและรายการที่ผ่านหน้าจอ ควรทำข่าวให้น่าเชื่อถือ ไม่มีการบิดบัง และหากประชาชนเห็นว่ารายการดี ประชาชนจะให้ความสนใจและรับชม

ในเรื่องของงบประมาณ ส.ส.ท. เดิมมีสำนักงานที่เช่าพื้นที่ในอาคารชินวัตร ๓ คณะกรรมการบริหารหลายท่านเห็นว่าไม่สมควร จึงมีการถกเถียงเรื่องสร้างสำนักงานใหม่ ซึ่งทำให้ใช้งบประมาณมาก แต่ในขณะที่เรตติ้งรายการลดลง ซึ่งคณะผู้ประเมิน มองว่า ส.ส.ท. อาจจะมีผลกระทบที่ไม่สามารถนำเงินมาทำรายการที่มีคุณภาพได้ แต่ ส.ส.ท. เชื่อว่าไม่มีอุปสรรค และการย้ายสำนักงานเป็นการย้ายก่อนที่สัญญากับทางอาคารจะสิ้นสุด ทำให้เข้าใจว่าคงมีการเจรจาอะไรบางอย่างกับทางอาคาร ซึ่งอาจจะทำให้เกิดต้นทุนเพิ่มก็เป็นได้ แต่ในการสร้างสำนักงานมีข้อดี คือ ส.ส.ท. ได้ลงทุนในด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้เชื่อว่าปัจจุบัน ส.ส.ท. เป็นสื่อที่มีเทคโนโลยีที่ดีที่สุดแห่งหนึ่ง แต่ข้อเสียคือเทคโนโลยีเดิมที่ติดไว้ในสำนักงานเดิมไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

สำหรับรายการที่ได้รับความนิยมมากคือภาพยนตร์ที่ซื้อลิขสิทธิ์มาจากต่างประเทศ สะท้อนว่ารายการที่ผลิตเองยังไม่สามารถดึงดูดผู้ชมได้ดีเท่าที่ควร รายการที่เป็นบันเทิง ส่วนใหญ่ ส.ส.ท. จะใช้คำว่า “สาระบันเทิง” หรือแม้กระทั่งละคร ส.ส.ท. จะมีคำสอนท้ายเรื่องโดยตลอด ทั้งที่ผู้ชมสามารถสรุปได้เอง จึงทำให้ผู้ชมเห็นว่ามีการสั่งสอนกันมากเกินไป นอกจากนี้ รายการข่าวได้รับเสียงวิจารณ์ว่ารายงานได้ไม่ลึกเท่าสื่อพาณิชย์อื่น เช่น สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๓ ตลอดจน ส.ส.ท. มีความพยายามสร้างอัตลักษณ์ให้ตัวเองมากเกินไป เช่น การเปลี่ยนชื่อ การเปลี่ยนสัญลักษณ์ แต่คณะผู้ประเมินมองว่า ถ้า ส.ส.ท. ทำรายการให้ชาวบ้านจดจำได้เป็นสิ่งจำเป็นมากกว่า และหากทำได้ ส.ส.ท. อาจจะไม่ต้องไปเป็นห่วงในเรื่องอัตลักษณ์อีกต่อไป

รศ.ดร. ปัทมาวดี ชูชูกิ : การประเมินผลการดำเนินงานประจำปี โดยคณะกรรมการจากภายนอก ตามมาตราที่ ๕๐ ของพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามตรวจสอบให้การดำเนินงานของ ส.ส.ท. เป็นไปตามเจตนารมณ์ มีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ สร้างความรับผิดชอบและความน่าเชื่อถือแก่สาธารณชนในกิจการขององค์การ ยิ่งไปกว่านั้น คณะกรรมการนโยบายได้ประกาศ “นโยบายประเมินผลการดำเนินงานประจำปี” เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ กำหนดให้ระบบการประเมินประจำปีในแต่ละปีมีความก้าวหน้า สามารถติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การได้อย่างน่าเชื่อถือทางวิชาการ สามารถให้ข้อเสนอแนะทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ความพึงพอใจของผู้ชม การพัฒนาองค์การ และการพัฒนาระบบการประเมิน วัตถุประสงค์ของการประมินปี ๒๕๕๓ ๑) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานประจำปี ๒๕๕๓ ของ ส.ส.ท. ในมิติต่างๆ ตามข้อกำหนดกฎหมายและตามที่คณะกรรมการนโยบายกำหนดไว้ และ ๒) เพื่อให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานของ ส.ส.ท.

กรอบแนวคิดใช้การวิเคราะห์เชิงระบบโดยพิจารณาจากปัจจัยนำเข้า (inputs) ได้แก่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ เทคโนโลยี งบประมาณ กระบวนการ (process) ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติ ผลผลิต (outputs) ได้แก่ ผังรายการและรายการที่เผยแพร่ทางหน้าจอและช่องทางต่างๆ ผู้ผลิตอิสระและนักข่าวพลเมือง ผลได้ (outcome) ได้แก่ การเข้าถึงและความพึงพอใจของผู้ชมผู้รับฟังรายการ และผลกระทบ (impacts) ได้แก่ การบรรลุวัตถุประสงค์ของ ส.ส.ท. การวิเคราะห์เชิงระบบอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย ธรรมาภิบาลและความเป็นสื่อสาธารณะ

การประเมินประสิทธิผล มีการสัมภาษณ์ ผู้ผลิต ผู้บริหาร พนักงาน และการสัมภาษณ์กลุ่มใน ๕ จังหวัด รวม ๑๑๑ คน มีการสัมภาษณ์เชิงลึก ออกแบบสอบถามเพื่อสำรวจเพื่อที่จะเมินว่า ผลการชมรายการของสถานที่โทรทัศน์ ส.ส.ท. ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ชมผู้ฟังหรือไม่ อย่างไร

การประเมินประสิทธิภาพ พิจารณาจากปัจจัยนำเข้า ผ่านกระบวนการ ไปสู่ผลผลิตและผลได้ขององค์การ โดยประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการเชิงคุณภาพภายใต้กรอบธรรมาภิบาลและจริยธรรมองค์การ (ได้แก่ การนำองค์การการวางแผน การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงานการสื่อสาร ภายในและภายนอก การจัดการความรู้ การติดตามประเมินผลและนำผลการประเมินไปปรับใช้ การสร้างภาคีความร่วมมือ) ตัวชี้วัดเชิงปริมาณที่สำคัญ ได้แก่ การวิเคราะห์การจัดสรรและการใช้งบประมาณและบุคลากรที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ฐานะทางการเงินโครงสร้างต้นทุนและต้นทุนต่อหน่วยในการผลิตและจัดหารายการ ประสิทธิผลของต้นทุน (ต้นทุนในการเข้าถึงผู้ขมผู้ฟัง) ซึ่งชี้ความคุ้มค่าทางการเงิน ต้นทุนต่อหน่วยในการสนับสนุนผู้ผลิตอิสระและนักข่าวพลเมือง

การประเมินการพัฒนาองค์การและประสิทธิภาพจะใช้ข้อมูลและเอกสารของ ส.ส.ท. การสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรทุกระดับที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่กรรมการนโยบาย กรรมการบริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ผลิตอิสระ นักข่าวพลเมือง ผู้ชมผู้ฟังทั่วไปบุคคลที่มีศักยภาพเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงการประเมินธรรมาภิบาลและจริยธรรม องค์การจะประเมินด้วยแบบสอบถามบุคลากรในองค์การ

ผลการประเมินในระยะ ๓ ปี ส.ส.ท. มีการพัฒนาองค์การในทางบวก โดยเฉพาะการพัฒนาเชิงสถาบัน การพัฒนาการบริหารจัดการที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น และการพัฒนารายการ

ในเชิงสถาบัน มีการจัดทำระเบียบองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยว่าด้วยการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากประชาชน ระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการเผยแพร่รายการ

ด้านการบริหารจัดการ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ แผนการจัดทำรายการขององค์การประจำปี มีการพัฒนาศูนย์ข่าวภูมิภาค การเพิ่มงบประมาณสำหรับการผลิตและจัดหารายการ (ปี ๒๕๕๒ และ ๒๕๕๓) การสร้างสถานที่ทำการใหม่ มีความร่วมมือจาก

องค์การต่างประเทศ (ปี ๒๕๕๓) มีการรับบุคลากรในตำแหน่งที่ว่างโดยเฉพาะในระดับบริหารและด้านประชาสังคม (ปี ๒๕๕๓) ซึ่งทั้งหมดนี้น่าจะช่วยให้ ส.ส.ท. ดำเนินการในระยะต่อไปได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส.ส.ท. มีจุดแข็งที่พระราชบัญญัติที่ออกแบบให้ ส.ส.ท. มีความเป็นอิสระและมีระบบธรรมาภิบาล ซึ่งมีความพยายามสร้างความเข้มแข็งเคร่งครัดในเรื่องจริยธรรม วิชาชีพธรรมาภิบาลและจริยธรรมบุคลากรกลุ่มต่างๆ อยู่ในระดับดีพอใช้ แต่มีจุดอ่อนในเรื่องการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การวัดวิเคราะห์และจัดการความรู้ และการสื่อสารภายในองค์การยังมีจุดอ่อน

ส.ส.ท. เป็นองค์การที่มีธรรมาภิบาลในระดับน่าพอใจ แต่ยังประสบปัญหาความไม่ไว้วางใจระหว่างกัน เนื่องจากประสบปัญหาในการบริหารบุคลากรและการสื่อสาร ทั้งด้านอุดมการณ์สื่อสาธารณะและการปฏิบัติงาน แม้จะมีการปรับปรุงมาตลอด แต่ยังไม่ครบถ้วน

ด้านการเงิน ผลการวิเคราะห์ “โครงสร้างต้นทุน” พบว่าในการดำเนินงานของ ส.ส.ท. ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่มาจากต้นทุนผลิตและจัดหารายการ เงินเดือนและค่าตอบแทนโดยมีสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนักซึ่งแตกต่างจากสื่อพาณิชย์ที่ให้น้ำหนักแก่ค่าใช้จ่ายเพื่อการผลิตและจัดหารายการเป็นอย่างมากข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นว่า ส.ส.ท. ในภาวะที่ “รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ” ยังมี “ช่องว่าง” ที่สามารถขยายการดำเนินงานและใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น เพื่อปรับปรุงและพัฒนารายการ สนับสนุนผู้ผลิตอิสระ ประชาสัมพันธ์ เพิ่มสวัสดิการให้แก่พนักงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารภายในองค์กรได้อีกมาก

ในระดับการนำองค์การของฝ่ายนโยบายและฝ่ายบริหารในการตีความความหมายสื่อสาธารณะและวิธีการทำงานของสื่อสาธารณะที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทยเพราะความเข้าใจที่ไม่ตรงกันมีผลกระทบโดยตรงในการกำหนดนโยบายและทิศทางการทำงานของ ส.ส.ท. และการนำนโยบายสู่ภาคปฏิบัติ ภายใต้การนำองค์การของกรรมการนโยบายและกรรมการบริหาร การตีความเป้าหมายของสื่อสาธารณะและการหาแนวทางการดำเนินงานยังมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากการมีความคิดและประสบการณ์คนละชุดผู้มีประสบการณ์ด้านสื่อมักมีแนวคิดว่าสื่อสารธารณะควรนำเสนอข้อเท็จจริงรอบด้านภายใต้ชุดความคิดว่า ผู้ชมผู้ฟังสามารถตัดสนใจและคิดเองได้ ส่วนผู้มีประสบการณ์ภาคประชาสังคมมีแนวโน้มจะมีแนวคิดว่าสื่อสาธารณะควรมีบทบาทในการกลั่นกรองนำสังคม เนื่องจากมีประสบการณ์และชุดความคิดว่าคนในสังคมมีความแตกต่างในด้านโอกาสและการมีพื้นที่ทางสังคม บุคลากรของ ส.ส.ท. ยังไม่สามารถตกผลึกทางความคิดร่วมกันเพื่อหาจุดสมดุลของการเป็นสื่อสาธารณะในหลายประเด็น นอกจากนี้ ส.ส.ท. ต้องการผู้นำองค์การที่มีความสามารถทั้งทางบริหารและมีความเข้าใจมีประสบการณ์เรื่องสื่อสาธารณะอย่างแท้จริง

สิ่งที่เห็นจากการประเมินเมื่อปี ๒๕๕๓ คือ ความพยายามจะปรับตัวและปรับเปลี่ยนขององค์การ ซึ่งมีพัฒนาการในทางบวก แม้จะไม่สามารถปรับตัวได้เร็วนัก ส.ส.ท. ได้นำข้อเสนอจากการประเมินไปจัดการสัมมนารับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอบางประเด็นมีผู้ไม่เห็นด้วยและมีข้อถกเถียงกันมากพอสมควร

สำหรับการสอดคล้องในการทำงานด้านต่างๆ จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการนโยบายยังมีความคิดที่ไม่เป็นเอกภาพในเรื่องทิศทางของ ส.ส.ท. สื่อสาธารณะเป็น

เรื่องใหม่ของประเทศไทย ส.ส.ท. เองมีความระมัดระวังเรื่องความเป็นกลางอยู่แล้ว สำหรับการประเมินในปี ๒๕๕๓ ได้พยายามศึกษาในเรื่องข้อจำกัดของ ส.ส.ท. เพื่อให้ก้าวผ่านไปเป็นสื่อสาธารณะอย่างแท้จริง และจัดทำข้อเสนอแนะไปให้ ส.ส.ท. อาจจะมีข้อแตกต่างจากผลการประเมิน ในปี ๒๕๕๒ ที่มีมุมมองเรื่องความเป็นกลางและความเป็นอิสระ นอกจากนี้ ในการประเมินปี ๒๕๕๒ ยังได้ให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ที่ผ่านทางหน้าจอ เพราะเป็นสิ่งสะท้อนไปถึงเบื้องหลังการบริหารและนโยบาย

สิ่งที่เห็นสมควรปรับปรุง คือ ด้านรายการ เพราะ ส.ส.ท. มีความเป็นห่วงเรื่องกลุ่มผู้ชม และต้องการรักษาคุณภาพของรายการ แต่ข้อเท็จจริงแล้ว ส.ส.ท. ควรจัดทำรายการที่สามารถดึงดูดผู้ชมด้วยเช่นกัน

โดยสรุป การสร้างความเป็นเอกภาพของ ส.ส.ท. และการค้นหาความเป็นสื่อสาธารณะภายใต้บริบทของประเทศไทยเป็นสิ่งที่ยาก แต่ ส.ส.ท. มีความพยายามที่จะดำเนินการ ซึ่งเห็นว่า เป็นการดำเนินการที่ยังไม่เห็นผลที่ชัดเจนมากหนัก

- การประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๕ เมื่อวันอังคารที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๕ ผู้ชี้แจง คือ

(๑) นายก่อเขด จันทเลิศลักษณ์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักข่าว
(๒) นายสุวิทย์ สาสนพิจิตร	ผู้อำนวยการสำนักรายการ
(๓) นายพิเชียร พีรพัฒน์ดิษฐ์	ผู้อำนวยการสำนักมัลติมีเดียและสารสนเทศ
(๔) นางพรพิมล เสนผดุง	ผู้อำนวยการสำนักทรัพยากรมนุษย์
(๕) นายถาวภักดิ์ ตียาภรณ์	ผู้อำนวยการสำนักบริหาร
(๖) นายอโณทัย อุดมศิลป์	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการ

<u>**ข้อมูลที่ได้จากการชี้แจง**</u>

นายก่อเขต จันทเลิศลักษณ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักข่าว : สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสเป็นทีวีสาธารณะที่สังคมได้คาดหวังไว้ เนื่องจากเป็นสถานีโทรทัศน์ที่เป็นอิสระจากทางการเมืองและจากธุรกิจโดยสิ้นเชิง ในส่วนตัวได้ดูแลเกี่ยวกับเรื่องข่าว การนำเสนอข่าวของไทยพีบีเอสจะมีความแตกต่างจากสถานีโทรทัศน์ช่องอื่น จะเป็นการรายงานข่าวโดยเชื่อมต่อภาคนโยบายกับภาคประชาชน ไม่เน้นข่าวที่เป็นประชานิยมมากเกินไป เน้นให้ภาคประชาชนได้มีส่วนร่วม และลงไปสัมผัสกับประชาชน พร้อมทั้งเปิดพื้นที่ให้ประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมได้มาแสดงความคิดเห็น และนำเนื้อหาจากทางภาครัฐมาให้ความรู้แก่ประชาชน นอกจากนี้ การรายงานข่าวของไทยพีบีเอสยังเป็นการตรวจสอบภาครัฐและภาคธุรกิจ เน้นการแก้ไขปัญหาให้เป็นผลในทางบวก ไทยพีบีเอสไม่เพียงแต่นำเสนอเนื้อหาข่าวเท่านั้น แต่เน้นที่ให้ข่าวนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ในส่วนของการให้พื้นที่ภาคประชาชน ไทยพีบีเอสจะมีนักข่าวพลเมือง ซึ่งเป็นผู้ที่เป็นเจ้าของประเด็นได้รายงานด้วยตัวเองผ่านรายการข่าวช่วงต่างๆ ในช่วงที่มีสถานการณ์สำคัญภายในประเทศ เราให้เวลาการนำเสนอเรื่องสำคัญหรือวิกฤติการณ์ต่างๆ เช่น ความขัดแย้ง

ทางการเมือง หรือ มหาอุทกภัยเมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งได้ให้พื้นที่ทั้งหมดเกี่ยวกับประเด็นในช่วงนั้นๆ การนำเสนอของไทยพีบีเอสไม่ได้นำเสนอเพียงแค่บอกว่าเกิดอะไร แต่ยังอยากทำให้สถานการณ์ดีขึ้น เช่น พระราชบัญญัติสัญชาติ ไทยพีบีเอสได้ติดตามความทุกข์ร้อนของคนไทยกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้สัญชาติไทย มีการรายงานเพื่อเปิดเผยสภาพปัญหาและขับเคลื่อนเรื่องราวต่างๆ นำผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันแก้ไขปัญหา จนทำให้คนไทยกลุ่มดังกล่าวเป็นคนไทยในเชิงกฎหมายอย่างสมบูรณ์ เป็นต้น

การประเมินรายการข่าวเมื่อเปรียบเทียบกับช่องอื่น สามารถกล่าวได้ว่า ไทยพีบีเอส เป็นผู้นำในหลายด้าน แต่ความเป็นผู้นำไม่โดดเด่น ไม่ขัดเจน เพราะไม่ได้นำเสนอสิ่งที่เป็นประชานิยม ไทยพีบีเอส มุ่งเสนอในสิ่งที่สังคมต้องรู้ ซึ่งอยู่ระหว่างปรับให้เรื่องวิชาการน่าดูมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ได้ให้ความสำคัญกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในข่าวทุกคน ไทยพีบีเอส พยายามนำเสนอข่าวในการอธิบายไม่ใช่บอกเล่า ให้บรรณาธิการข่าวหรือผู้ติดตามข่าวเล่าข่าวในเชิงภาวะวิสัย ไม่ใช่อัตวิสัย และระมัดระวังในการใส่ความคิดเห็น ก่อนจะเล่าต้องเข้าใจก่อน เพื่อทำเรื่องยากให้ประชาชนเข้าใจง่าย ในการไปถึงต้นตอของแหล่งข่าวที่แท้จริง เป็นหลักในการทำข่าวอยู่แล้วที่มุ่งไปที่แหล่งข่าวปฐมภูมิ แต่หากไม่สามารถเข้าไปถึงต้นตอได้อาจเป็นเพราะบริบทต่างๆ เช่น ผู้ที่ถูกตรวจสอบถ้าออกมาพูดจะได้รับผลกระทบ นักข่าวก็ต้องหาแหล่งข่าวอื่นโดยอาจจะเป็นพยานแวดล้อมอื่นๆ

ประเด็นรายการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ไทยพีบีเอส มีรายการข่าวเยาวชนและครอบครัวมาโดยตลอด แต่พักไปช่วงน้ำท่วม และสามารถการันตีได้ว่าไทยพีบีเอสให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชน เพราะได้รับ ๓ รางวัลจากสำนักข่าวอิศราร่วมกับสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ซึ่งได้พยายามนำเสนอแง่มุมมที่แตกต่างออกไป เช่น เด็กขายขอบ เด็กไร้สัญชาติ civic education เป็นต้น รายการในหน้าจอของ ไทยพีบีเอส มีรายการสำหรับเด็กมากถึงร้อยละ ๑๐ และจากการวิจัยโดย media monitor พบว่าไทยพีบีเอสมีสื่อสำหรับเด็กมากที่สุดและยังมีรายการเด็กที่อยู่ในช่วงเวลาที่รัฐบาลไม่ได้บังคับด้วย

นายสุวิทย์ สาสนพิจิตร ผู้อำนวยการสำนักรายการ : บทบาทของสำนักรายการมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่รายการหน้าจอร้อยละ ๖๐ ของรายการทั้งหมด ซึ่งอีกร้อยละ ๔๐ จะเป็นรายการข่าว ในส่วนร้อยละ ๖๐ จะแบ่งเป็นรายการภาคสารประโยชน์ร้อยละ ๓๐ และรายการภาคสาระบันเทิงร้อยละ ๓๐ การผลิตรายการเป็นการกำหนดโดยคณะกรรมการนโยบายและคณะกรรมการบริหาร ซึ่งมีหน้าที่ผลิตตามแผนจัดทำรายการประจำปี ซึ่งจะต้องจัดทำแผนออกมาและอนุมัติโดยคณะกรรมการนโยบาย และแผนจัดทำรายการจะกำหนดโครงสร้างของเนื้อหารายการทั้งหมด ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบคิดที่สำคัญ ๘ กรอบ ดังนี้

๑) เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับฐานทรัพยากร สิทธิชุมชน และสิ่งแวดล้อม

๒) เพื่อสังคมที่เป็นธรรม ประชาธิปไตย ชุมชน การเมืองภาคพลเมือง การต่อต้านการทุจริต

๓) ความรู้เท่าทันสื่อ การให้ความรู้และการศึกษาในวิทยาการสาขาต่างๆ

๔) ทักษะการใช้ชีวิต การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ

๕) การสร้างความรู้ การเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และเพศสภาพ

๖) ศิลปวัฒนธรรม ความคิดสร้างสรรค์ สุนทรีย์และจิตนาการ

๗) การพัฒนาพลังทางสังคม เพื่อร่วมสร้างสังคมคุณภาพ คุณธรรม

๘) ให้ความรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

ซึ่งจาก ๕ ข้อในข้างต้น ทางยูเนสโกได้กำหนดให้เป็นกรอบหลักของทีวีสาธารณะทั่วโลก ซึ่งภายใต้กรอบดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดรายการ ตัวรายการจะเน้นที่เรื่องการเปลี่ยนแปลงตรงกับภารกิจขององค์การ เพราะไทยพีบีเอสเป็นองค์กรสื่อที่สร้างความเปลี่ยนแปลงและมองผู้ชมเป็นพลเมือง ไม่ได้มองว่าเป็นผู้บริโภค ไทยพีบีเอสจึงเน้นการสร้างความรู้ให้กับประชาชนเป็นผลลัพธ์ การจัดทำรายการนอกจากจะให้เป็นไปตามแผนการจัดทำรายการแล้ว คณะกรรมการบริหารยังมีกลไกในการประเมิน ซึ่งจะประเมิน ๒ ส่วน คือ ๑) ประเมินในเชิงผลลัพธ์ว่าเป็นไปตามคุณค่าและเป้าหมายของแผนจัดทำรายการที่กำหนดไว้หรือไม่ และ ๒) ประเมินผลลัพธ์จากผู้ชม ผู้ชมได้รับผลลัพธ์อะไรหรือไม่ เกิดแรงบันดาลใจอะไรหรือไม่ การได้มาซึ่งรายการมีวิธีการในการได้มา ๕ วิธี คือ

๑) รายการจากผู้ผลิตอิสระ โดยการเปิดรับข้อเสนอ มีคู่มือให้กรอกข้อความสำหรับผู้ที่จะยื่นเสนอ มีการกำหนดความต้องการของรายการ ยื่นมาโดยไม่มีการเสียค่าใช้จ่ายใดๆ คณะกรรมการที่คัดสรรคือคณะกรรมการจากภายนอก และก่อนจะผลิตจะมีการพัฒนาร่วมกัน จากนั้นจะจ้างให้ดำเนินการผลิตต่อไป

๒) รายการที่สำนักรายการผลิตเอง โดยใช้สำนักรายการเป็นเจ้าหน้าที่ในการผลิต

๓) รายการที่สำนักรายการสร้างสรรค์ขึ้นมา และหาผู้ดำเนินการ หรือหาผู้ผลิตภายนอก เช่น รายการที่ต้องการความสามารถพิเศษหรือสารคดี

๔) การใช้ลิขสิทธิ์รายการ เช่น สารคดีต่างประเทศ ภาพยนตร์ไทยและต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ภาพยนตร์ที่นำมานั้นไม่ใช่ภาพยนตร์กระแสหลัก แต่เป็นภาพยนตร์ที่สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ชม

๕) รายการของหน่วยงานสาธารณะ การผลิตร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กร

นายอโณทัย อุดมศิลป์ ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการ : จากวัตถุประสงค์แรกในการก่อตั้งไทยพีบีเอส คือ ให้เป็นสื่อสาธารณะ ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทย ประชาชนอาจยังไม่เข้าใจอย่างชัดเจนชัดเจน สถาบันวิขาการจึงตั้งขึ้นมาเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อสาธารณะ ให้ประชาชนสามารถรับทราบว่าจะมีส่วนร่วมในกิจการสื่อสาธารณะได้อย่างไร จะใช้สื่อเพื่อประโยชน์ของสังคมได้อย่างไร สถาบันได้แบ่งงานเป็น ๓ สายงาน คือ ๑) งานทางด้านวิจัยและการพัฒนา ๒) งานด้านการฝึกอบรม มีทั้งอบรมบุคลากรภายในและบุคคลทั่วไป และ ๓) งานศูนย์ข้อมูล ได้แก่ งานห้องสมุด งานพิพิธภัณฑ์ งานนิทรรศการ จุดหลักของสถาบันวิชาการ คือ เน้นที่การพัฒนาการสร้างความรู้ความเข้าใจ

สำหรับขั้นตอนการติดตามการประเมินผลของรายการ สถาบันวิชาการจะส่งเสริมมาตรฐานในการผลิตรายการ มีการทำวิจัย อบรม ซึ่งองค์การมีมาตรฐานในการทำงาน คือ จริยธรรมวิชาชีพในการดำเนินงานอยู่แล้ว สิ่งเหล่านี้ เจ้าหน้าที่จะต้องตระหนักและเข้าใจ เพื่อให้แน่ใจว่าผลงานมีมาตรฐานตั้งแต่ต้น สำหรับผู้ผลิตภายนอกและผู้ผลิตอิสระ นอกจากต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขแล้วยังต้องปฏิบัติตามจริยธรรมวิชาชีพด้วย ซึ่งไทยพีบีเอสจะมีการจัดอบรมให้แก่ผู้ผลิตภายนอกด้วย

ในส่วนของการเผยแพร่ ทางสถาบันมีการผลิตตำรา เอกสาร ที่เกี่ยวกับสื่อสาธารณะ โดยนำมาประยุกต์ให้เข้าใจง่ายขึ้น และเผยแพร่ไปสู่ผู้ชมผู้ฟังด้วย ในการจัดทำตำรามีหลากหลายรูปแบบ เช่น ซีดีในภาษาท้องถิ่นต่างๆ หนังสืออักษรเบลล์ หนังสือเสียง เป็นต้น

ในแง่ของการติดตามประเมินผล ไทยพีบีเอสมีเครือข่ายในการตรวจสอบความคิดเห็นของภาคประชาชน ที่ผ่านมาได้จัดทำโครงการหลายรูปแบบ เช่น ในกรณีที่เกิดวิกฤติ จะมีการออกแบบสำรวจว่าประชาชนมีความคิดเห็นอย่างไรกับการทำงานของไทยพีบีเอสในช่วงวิกฤติการเมือง ช่วงน้ำท่วม เป็นต้น ส่วนการประเมินการทำงานของไทยพีบีเอส จะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีการประเมิน ๒ ประเภท คือ การประเมินจากภายในและการประเมินจากภายนอก ซึ่งการประเมินภายในในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้นำรูปแบบมาตรฐานสากล ISAS มาใช้ ซึ่งจัดทำโดยมูลนิธิสื่อและสังคมซึ่งเป็นองค์กรที่ตั้งอยู่ในกรุงเจนีวา ไทยพีบีเอสนำมาใช้ ๒ รูปแบบ คือ ๑) มาใช้แนวทางในการพัฒนา ๒) การตรวจสอบภายในองค์กร ส่วนการประเมินจากภายนอกจะใช้ทีมวิจัยต่อจากปีที่แล้ว คือ ทีมวิจัยของ รศ.ดร. ปัทมาวดี ซูซูกิ โดยนำผลการประเมินจากปีก่อนมาต่อยอด หารือประเด็นที่ยังเป็นปัญหาอุปสรรค โดยจะเจาะประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน และลงลึก ซึ่งอยู่ระหว่างการกำหนดหัวข้อที่ชัดเจน โดยเน้นศึกษาผลกระทบ การเปลี่ยนแปลง และความคุ้มค่าของการทำงาน

นายพิเชียร พีรพัฒน์ดิษฐ์ ผู้อำนวยการสำนักมัลติมีเดียและสารสนเทศ : สำนักมัลติมีเดียและสารสนเทศ แบ่งงานเป็น ๓ ฝ่าย คือ ๑) สื่อดิจิตอล ๒) งานระบบสารสนเทศและการรักษาความปลอดภัย และ ๓) งานสนับสนุนทางด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์และระบบงานเครือข่ายที่มีอยู่ในองค์กร ประเด็นที่เน้นในปัจจุบัน คือ สื่อดิจิตอล การให้บริการทางเว็บไซต์ เพื่อลงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ขององค์กร นอกเหนือจากเว็บไซต์แล้วยังมีสื่อใหม่ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊ก ยูทูป นอกจากนี้ยังมีงานด้านโทรทัศน์ออนไลน์และวิทยุออนไลน์ด้วย

สำหรับงานกระจายเสียง ไทยพีบีเอสยังไม่มีคลื่นวิทยุหรือช่องสัญญาณอย่างถูกต้อง แต่ได้ทำการออกอากาศเป็นลักษณะวิทยุออนไลน์เพื่อเป็นการซักซ้อมและเตรียมความพร้อมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องผ่านทาง www.thaipbsonline.net โดยออกอากาศตั้งแต่ ๐๖.๐๐ - ๒๔.๐๐ นาฬิกา ส่วนงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจะทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงศูนย์ข่าวต่างๆ ทั่วทุกภูมิภาคเข้าด้วยกัน การเตรียมพร้อมสู่การเป็นโทรทัศน์ยุคดิจิตอล การออกแบบเว็บไซต์ที่ต้องรองรับการเข้าถึงจากผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น

นายถาวภักดิ์ ดียาภรณ์ ผู้อำนวยการสำนักบริหาร : สำหรับงานทางด้านจัดซื้อและพัสดุ ทางสำนักบริหารได้จัดทำเอกสารมาให้คณะอนุกรรมาธิการฯ แล้ว ซึ่งประกอบไปด้วย รายงานผลการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง รายงานการตรวจสอบการปฏิบัติงานและระบบควบคุมภายใน

ระเบียบองค์การว่าด้วยการพัสดุ คู่มือการใช้บริการอาคารสำนักงานใหญ่ ข้อปฏิบัติการใช้รถยนต์ของ ส.ส.ท. ซึ่งเป็นคู่มือการปฏิบัติการของสำนักบริหาร สำหรับโครงการก่อสร้างอาคารสำนักงานใหญ่ ไทยพีบีเอสสามารถดำเนินการแล้วเสร็จเข้าอยู่ใช้งานได้จริงภายในเวลาไม่ถึง ๓ ปี ซึ่งถือว่าเป็นทำงานที่รวดเร็ว การชี้แจงของผู้รับเหมาทุกรายต้องมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

นางพรพิมล เสนผดุง ผู้อำนวยการสำนักทรัพยากรมนุษย์ : วิสัยทัศน์ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่า ส.ส.ท. มุ่งมั่นเป็นสถาบันสื่อสาธารณะที่สร้างสรรค์สังคมคุณภาพและคุณธรรม ดังนั้นการจะก้าวสู่วิสัยทัศน์ ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญ พนักงานต้องคุณลักษณะที่มีจิตสาธารณะนึกถึงประโยชน์ของสาธารณะเป็นที่ตั้ง รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ กระบวนการในการคัดเลือก ไม่เพียงแต่คัดสรรที่ความรู้ความสามารถเท่านั้น แต่พนักงานต้องมีทัศนคติที่สอดคล้องกับการเป็นองค์กรสาธารณะด้วย การสรรหาพนักงานจะสรรหาจากภายในก่อน เพื่อเป็นการเปิดโอกาส เป็นขวัญและกำลังใจแก่คนภายในองค์กร ยกเว้นตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงจะรับสมัครจากภายนอกด้วย เพื่อให้องค์กรได้มีโอกาสเลือกบุคคลที่เหมาะสมที่สุดเพราะตำแหน่งในทางบริหารถือเป็นตำแหน่งสำคัญ

การบริหารค่าจ้างเงินเดือน นโยบายได้กำหนดให้ต้องมี ๑) หลักความเป็นธรรมภายใน ๒) หลักความเป็นธรรมภายนอกเมื่อเปรียบเทียบกับตลาดแรงงาน และ ๓) ความเป็นธรรมต่อตัวบุคคล เช่น ในตำแหน่งเดียวกัน ศักยภาพไม่เท่ากัน ค่าจ้างไม่เท่ากัน ซึ่งการจ่ายค่าจ้างของ ส.ส.ท. จะคำนึงถึงอัตราจ้างของหน่วยงานที่มีสถานะใกล้เคียงกัน สภาพตลาดแรงงาน ความสามารถจ่าย และภาวะเศรษฐกิจ

ในเรื่องสวัสดิการ ส.ส.ท. จะคำนึงถึงหลักประกันในด้านคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของมนุษย์ ในการออกแบบสวัสดิการจะมีคณะกรรมการสวัสดิการ ซึ่งมีตัวแทนพนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบและบริหารระบบสวัสดิการ ส.ส.ท. มีโครงการพัฒนาสมรรถนะ ซึ่งจะกำหนดไว้ทุกตำแหน่งมีการวางแผนประจำปีว่าพนักงานแต่ละคนต้องพัฒนาในเรื่องใดบ้าง เป็นต้น

การประเมินผลการปฏิบัติงานหรือการพิจารณาความดีความชอบจะเป็นไปตามผลงานความสามารถ ซึ่งมีระบบการประเมินที่เชื่อถือได้ ส่วนการเติบโตก้าวหน้าในสายอาชีพ ส.ส.ท. ได้ทำ ลักษณะของสายอาชีพ (Career Path) มีทั้งสายบริหารและสายเชี่ยวชาญ ซึ่งจะทำให้พนักงานทราบว่าปัจจุบันอยู่ตรงไหนของสายงาน การเติบโตก้าวต่อไปจะต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง นอกเหนือจากนี้ ในการทำงานของพนักงานจะมีการเรียนรู้ร่วมกัน เรียกว่า เวทีจริยธรรม โดยเปิดเวทีให้คนทำงานมาแลกเปลี่ยนกันนำประสบการณ์จริงมาพูดคุยกัน ซึ่งบ้างครั้งเนื่อหาจากเวทีจริยธรรมจะออกอากาศในรายการเปิดบ้านไทยพีบีเอสด้วย

- การประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๕ เมื่อวันอังคารที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ผู้ชี้แจง คือ

(๑) นางสาวสุมนา สุวรรณอำภา	ผู้อำนวยการสำนักรับฟังและการมีส่วนร่วมองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไท
(๒) นายไมตรี กงไกรจักร	ประธานสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ
(๓) นายสุพจ จริงจิตร	สมาชิกสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ

<u>ข้อมูลที่ได้จากการชี้แจง</u>

นายไมตรี กงไกรจักร ประธานสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ : สภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ ปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน ๔๗ คนประกอบด้วย ตัวแทนที่หลากหลายของภาคประชาชนจาก ๙ ภูมิภาค ทั่วประเทศ และจากกลุ่มเฉพาะ ๒๔ กลุ่ม ที่ผ่านกระบวนการสรรหา โดยการเสนอชื่อจากคณะทำงานแล้วเสนอคณะกรรมการนโยบาย ส.ส.ท. พิจารณา ซึ่งกลุ่มเฉพาะจะประกอบด้วย

- กลุ่มการศึกษา
- กลุ่มหลากหลายทางเพศ
- กลุ่มเยาวชน อายุตั้งแต่ ๑๕ ปี แต่ไม่เกิน ๒๕ ปี
- กลุ่มผู้พิการ
- กลุ่มชาติพันธุ์
- กลุ่มเกษตรกร
- กลุ่มสิทธิมนุษยชน
- กลุ่มธุรกิจและผู้ประกอบการ
- กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี
- กลุ่มเยาวชนอายุไม่เกิน ๒๕ ปี
- กลุ่มครอบครัว
- กลุ่มผู้สูงอายุ
- กลุ่มส่งเสริมสถานภาพสตรี
- กลุ่มแรงงานในระบบ
- กลุ่มแรงงานข้ามชาติ
- กลุ่มคนจนเมือง
- กลุ่มผู้บริโภค
- กลุ่มสุขภาพ
- กลุ่มสิ่งแวดล้อม
- กลุ่มฐานทรัพยากรธรรมชาติ
- กลุ่มเครือข่ายสังคมออนไลน์
- กลุ่มสื่อกระจายเสียงภาคพลเมือง
- กลุ่มสื่อพื้นบ้าน
- กลุ่มศิลปะ

สภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ มีบทบาทและความรับผิดชอบ คือ

(๑) รับฟัง รวบรวมข้อมูลที่สะท้อนความต้องการของผู้ชมและผู้ฟังรายการขององค์การ

(๒) จัดให้มีกระบวนการ กิจกรรม การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนในภูมิภาคและในวงกว้าง

(๓) จัดทำข้อเสนอแนะที่มีเหตุผลสนับสนุนที่สมบูรณ์จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ เสนอต่อคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการนโยบาย เพื่อดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

กระบวนการการมีส่วนร่วมผ่านสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ จะทำในรูปแบบการรับฟังความคิดเห็นและคำแนะนำในวงกว้างใน ๙ ภูมิภาค และกลุ่มต่างๆ ที่หลากหลาย จากนั้นจะประมวลข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะที่มีเหตุผลสนับสนุนเพื่อเสนอต่อ ส.ส.ท. และมีการเฝ้าระวัง ประเมินคุณภาพรายการและการผลิตให้สอดคล้องกับประโยชน์สาธารณะและสังคม สะท้อนความต้องการของผู้ใช้บริการ ขับเคลื่อนประเด็นทางสังคมของพลเมือง

สำหรับการติชม เสนอแนะต่อรายการ ผู้ชมรายการจะต้องรู้ความเป็นไปของรายการ เข้าใจความเป็นสื่อสาธารณะว่ามุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวาง การติชมต้องเสนอแนะอย่างเป็นเหตุเป็นผลเพื่อสร้างสรรค์สังคมประชาธิปไตย ช่วยกันรวบรวมประเด็นเพื่อนำไปจัดทำเป็นรายงานนำเสนอต่อ ส.ส.ท.

สำหรับการรวบรวมข้อเสนอ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและคณะกรรมการบริหาร ส.ส.ท. นั้น จะเสนอทั้งประเด็นนโยบายและรายการ ซึ่งที่ผ่านมาทาง ส.ส.ท. จะมีการชี้แจงความผิดพลาดอย่างเป็นระบบ สำหรับตัวผู้ขมส่วนใหญ่จะผ่านกระบวนการพัฒนาศักยภาพของผู้ชมด้วย ซึ่งไม่ได้เสนอเพียงแต่ความรู้สึกส่วนตัว แต่จะเสนอข้อคิดเห็นต่างๆ ด้วยความเข้าใจและมีเหตุผล ผู้ขมรายการจะตระหนักเสมอว่าการชมรายการของสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ผู้ชมจะอยู่ในฐานะผู้ใช้บริการ ไม่ใช่ผู้บริโภค หากการบริการไม่ดีต้องมีการแนะนำเสนอแนะ นอกจากนี้ งานที่ท้าทายของสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการคือ ทำอย่างไรให้ประเด็นที่หลากหลายในแต่ละพื้นที่ได้ใช้บริการหน้าจอ เพื่อยกระดับให้เป็นประเด็นสาธารณะ และเพื่อเป็นตัวอย่างให้กับพื้นที่อื่นได้เรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้ชมกับผู้ผลิตได้มีโอกาสได้พบปะกัน นอกจากนี้ในแต่ละปีสภาผู้ชมฯ จะต้องจัดทำรายงานเพื่อเสนอต่อ ส.ส.ท. ๑ เล่ม และทุกๆ ๓ เดือน จะต้องจัดทำรายงานข้อเสนอต่อการเปลี่ยนแปลงทางหน้าจอ แต่สำหรับการปรับปรุงต่อหน้าจอหรือการเฝ้าระวังจะสามารถนำเสนอได้ทุกวัน ข้อเสนอแต่ละประเด็นจะมีการติดตามโดยตลอด หากสภาผู้ชมฯ มีข้อเสนอใดที่สำคัญจะสามารถนัดประชุมกับคณะกรรมการนโยบายหรือคณะกรรมการบริหารได้ทันที ซึ่งเมื่อประชาชนได้นำเสนอประเด็นใดก็ตามจะได้รับการตอบรับและจะได้รับการชี้แจงอย่างเป็นระบบจาก ส.ส.ท. เสมอ โดยเฉพาะประเด็นข้อเสนอแนะที่มีเหตุผลรองรับมักจะได้รับการนำไปสู่การปฏิบัติ แต่บางประเด็นเป็นการนำเสนอที่เกิดจากความเชื่อส่วนบุคคล ทาง ส.ส.ท. ก็ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้

ปัญหาและอุปสรรคสำคัญ คือ สมาชิกสภาผู้ชมฯ มีความหลากหลาย ต้องใช้เวลาในการพัฒนาศักยภาพ และความเข้าใจความเป็นสื่อสาธารณะ ซึ่งเห็นว่าในการสรรหาในสมัยหน้าอาจเสนอให้มีสมาชิกเดิมกึ่งหนึ่ง เพื่อการทำงานอย่างต่อเนื่อง

สภาผู้ชมฯ มีระเบียบว่าด้วยสมาชิกสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการเป็นตัวกำหนดการทำงาน ซึ่งทางสภาผู้ชมฯ ไม่สามารถเข้าร่วมในการวางผังรายการได้ แต่สามารถจัดทำเป็นรายงานเพื่อเสนอแนะได้ สำหรับการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นที่มีจำนวนน้อยลงอาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับสมาชิกชุดใหม่ ซึ่งมีตัวแทนจากชุดเดิมเพียง ๕ คน ซึ่งต้องใช้เวลาทำความเข้าใจ

และปรับตัวในการทำงาน เวทีและการประชุมต่างๆ จึงมีจำนวนน้อยลง ส่วนสภาผู้ชมฯ สามารถตอบโจทย์ให้กับคนทั่วประเทศได้หรือไม่ อย่างไรนั้น ส่วนตัวมองว่า สภาผู้ชมฯ ไม่สามารตอบโจทย์คนทั้งประเทศไทย แต่สามารถตอบโจทย์ให้กับคนทุกกลุ่มได้

การประชุมของสภาผู้ชมฯ กำหนดไว้ปีละ ๖ ครั้ง โดยมีการประชุมหนึ่งเดือนเว้นหนึ่งเดือน ส่วนใหญ่จะมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมประมาณ ๓๕ – ๔๐ คน ซึ่งบางคนมีข้อจำกัดเพราะมีงานประจำแต่สภาผู้ชมฯ ได้แก้ไขปัญหาจัดประชุมในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์

นายสุพจ จริงจิตร สมาชิกสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ : ความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการนโยบาย คณะกรรมการบริหาร และสภาผู้ชมฯ ทำงานประสานสอดรับกันเป็นอย่างดี มีการปรับเปลี่ยนตามที่สภาผู้ขมฯ ได้นำเสนอ หลายนโยบายที่ทางสภาผู้ชมฯ เสนอไปทาง ส.ส.ท. ได้นำไปปฏิบัติ แม้ว่ายังไม่ได้มีการนำเสนออย่างเป็นทางการก็ตาม โดยส่วนตัวประเมินว่าความร่วมมืออยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ

สำหรับบทบาทการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ชมกับผู้บริหารสถานีอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก กรณีการเฝ้าระวังคุณภาพรายการเมื่อมีเสียงสะท้อนจากผู้ชม ส.ส.ท. จะรับไปแก้ไขปรับปรุงทันที นอกจากนี้ มีความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพผู้ชมและผู้ฟัง การรายงานข่าวผ่านทางนักข่าวพลเมืองซึ่งเป็นเจ้าของประเด็น ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ทางสภาผู้ชมฯ ได้นำเสนอในเชิงนโยบายให้ ส.ส.ท. ให้ความสำคัญกับนักข่าวพลเมืองมากขึ้นและผลักดันให้นำเนื้อหาที่เสนอผ่านทางหน้าจอมาใช้ในชีวิตประจำวัน และปัจจุบันสภาผู้ชมฯ ได้นำเนื้อหาหน้าจอมาใช้ผ่านระบบการศึกษา โดนเน้นที่การบูรณาการความรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งมีโครงการที่โรงเรียนบ้านเวียงหวายเชียงใหม่ และโรงเรียนในจังหวัดพัทลง โดยส่งเสริมให้เด็กนักเรียนดรายการที่เป็นประโยชน์ของทางสถานีและนำเนื้อหามาทำรายงานหรือนำมาพูดคุยในชั้นเรียน

ในส่วนชองสภาผู้ชมฯ การทำงานหรือการเสนอแนะประเด็นต่างๆ ไม่ได้หมายความว่าผ่านกระบวนการมาจากสมาชิกเพียง ๕๐ คนเท่านั้น เพราะสภาผู้ขมฯ จะมีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นหลายครั้งในแต่ละปี นอกจากนี้ยังมีการรับเรื่องราวร้องเรียนจากภาคประชาชนด้วย คณะทำงานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนจะมีการประชุมกันทุกเดือน ในเรื่องความเป็นมืออาชีพนั้น สภาผู้ชมฯ มีความพยายามทำให้สถานีเกิดความเป็นมืออาชีพ และมีความสมดุลมากที่สุด ส.ส.ท. ได้ให้น้ำหนักและพื้นที่แก่คนที่ด้อยโอกาสและคนที่เข้าถึงสื่อยาก เช่น คนชายขอบ ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ละเลยคนกลุ่มอื่น และในท่ามกลางความขัดแย้งก็ระมัดระวังในการนำเสนอประเด็นทางการเมืองด้วย

ความเป็นตัวแทนของสมาชิกสภาผู้ชมฯ นั้น ไม่อาจเป็นเสียงให้กับคนทั้งประเทศได้ สภาผู้ชมฯ จึงมีความพยายามและความตั้งใจในการรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชนในทุกๆ เวที นอกจากการจัดเวทีอย่างเป็นทางการแล้ว สมาชิกสภาผู้ชมฯ แต่ละคนจะลงพื้นที่และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวบ้านเป็นการส่วนตัวด้วย การจัดทำข้อเสนอต่างๆ จะผลิตเป็นผลงานทางวิชาการ และแม้ว่าหลายประเด็นยังไม่ได้ผลิตเป็นเอกสาร แต่เมื่อ ส.ส.ท. เห็นถึงข้อดี ส.ส.ท. มักจะหยิบยกไปดำเนินการและนำไปบรรจุในแผนพัฒนาสถานีด้วย

กระบวนการมีส่วนร่วมในการผลิตรายการนั้น ส่วนตัวมองว่าสภาผู้ชมฯ มีหน้าที่เป็นเสียงสะท้อนและให้ข้อเสนอแนะ ไม่ควรให้อำนาจสภาผู้ชมฯ เข้าไปก้าวก่ายหรือ

แทรกแซงสื่อ ถึงแม้ว่าจะไม่มีกลไกในการประชุมเพื่อ Debate กับผู้บริหาร แต่สภาผู้ชมฯ มีวิธีปฏิบัติในการแลกเปลี่ยนพูดคุยกันกับ ฝ่ายผลิตรายการ และฝ่ายจัดผังรายการอยู่บ่อยครั้ง

นางสาวสุมนา สุวรรณอำภา ผู้อำนวยการสำนักรับฟังและการมีส่วนร่วม ส.ส.ท. : ตามมาตรา ๗ (๕) บัญญัติว่า สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อมในการกำหนดทิศทาง การให้บริการขององค์การขององค์การเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวเป็นเสมือนตัวกำหนดให้มีสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ ซึ่งเป็นหน่วยที่ขับเคลื่อนงานในระบบการรับฟังและการสะท้อนกลับจากสิ่งที่ได้เสนอผ่านหน้าจอ ซึ่งในแต่ละปีจะมีการเสนอรายงานจากสภาผู้ชมฯ มาสู่ภาคนโยบาย

จากการทำงานพบว่ามีเรื่องราวของคนที่ขาดโอกาส ปัญหาสิทธิมนุษยชน ปัญหาความเหลื่อมล้ำยังมีอยู่อย่างมากในสังคม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้กลไกภาคประชาชนสื่อสารให้กับสังคมได้รับรู้ หน้าที่สำคัญของความเป็นสื่อสาธารณะคือการทำให้กลุ่มคนในแต่ละระดับมีความเข้าใจประเด็นปัญหาและมองประเด็นร่วมกันได้ รวมทั้งช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ทิศทางที่ดีขึ้น นอกจากการทำงานร่วมกับประชาชนแล้ว ส.ส.ท. ยังต้องทำงานร่วมกับกลุ่มองค์กรในแต่ละพื้นที่ด้วย เช่น หอการค้า สถาบันการศึกษา

ความเป็นอิสระของสื่อจำเป็นต้องมีความเคารพซึ่งกันและกัน การทำงานระหว่างส.ส.ท. กับภาคประชาชน ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการพูดคุยค่อนข้างมาก ทุกครั้งที่จัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ทุกคนที่เข้าร่วมในเวทีมักคิดว่าเรื่องของตนเองเป็นเรื่องสำคัญและเป็นเรื่องสาธารณะ ดังนั้น จำเป็นต้องมีการจัดลำดับความสำคัญร่วมกัน นอกจากนี้ ส.ส.ท. มีจริยธรรมเป็นเครื่องมือในการกำกับการทำงาน แต่ละสำนักในองค์การจะต้องเคารพการตัดสินใจซึ่งกันและกัน แต่การตัดสินใจต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่รอบด้านจากการรับฟังทั้งหมด แผนผลิตสื่อประจำปีของสถานีจะถูกกำหนดจากผลการรับชมของสภาผู้ชมฯ ที่ผ่านมางานโดยส่วนใหญ่ ส.ส.ท. จะให้น้ำหนักกับเรื่องที่สำคัญและเป็นธรรมในสังคม การที่จะประเมินว่า ส.ส.ท. ทำงานได้คุ้มค่าหรือไม่นั้น คงจะต้องรับฟังจากประชาชน

บทบาทของไทยพีบีเอสไม่ได้เป็นเพียงสถานีโทรทัศน์ แต่ต้องแสดงบทบาทความเป็นสื่อสาธารณะและต้องอธิบายความแตกต่างจากสื่ออื่นให้ประชาชนได้รับทราบ สำหรับเรื่องงบประมาณ ๒,๐๐๐ ล้านบาท ตามข้อเท็จจริงงบประมาณในการผลิตยังไม่เพียงพอ ถ้าเทียบกับสื่อช่องอื่นที่ผลิตสื่อทั่วไปจะใช้งบประมาณไม่ต่ำกว่า ๓๐,๐๐๐ ล้าน ในแง่คุณค่า ส.ส.ท. เน้นการยกระดับผู้ชมผู้ฟังให้ดูสื่อเป็นและรู้เท่าทันสื่อ ปัจจุบัน ส.ส.ท. มีแกนประสานเพื่อนสื่อสาธารณะ จำนวน ๑๐,๖๓๖ คน ซึ่งเป็นผู้ที่รับชมไทยพีบีเอสอย่างต่อเนื่อง ในส่วนตัวมองว่าประชาชนจะชมรายการของไทยพีบีเอสในช่วงสถานการณ์สำคัญ พอสถานการณ์คลี่คลาย ก็กลับไปสู่วิถีเดิม

สำหรับจำนวนการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นใน ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่น้อยลงกว่าปี พ.ศ. ๒๕๕๓ นั้น เป็นเพราะปัญหาอุทกภัย รวมทั้ง ส.ส.ท. มีการเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดเวทีเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีจำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งหมด ๓,๕๓๗ คน ซึ่งเป็นผู้ขมที่รับชมจนสามารถวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นเนื้อหาและทิศทางได้อย่างดี

ส.ส.ท. ยอมรับและเห็นข้อจำกัดว่าสภาผู้ชมฯ ทั้ง ๔๗ คน อาจไม่ใช่ตัวแทนของคนทั้งประเทศ แต่กลุ่มประเด็นทั้ง ๒๔ กลุ่ม เป็นกลุ่มตัวแทนที่เลือกมาจากกลุ่มที่สำคัญในสังคม

ค่าตอบแทนของสมาชิกสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการไม่มีค่าตอบแทนประจำ เป็นการทำงานในรูปแบบอาสาสมัคร โดยจะได้รับเบี้ยประชุมเดือนละไม่เกิน ๑ ครั้ง ครั้งละไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท

- การประชุมคณะอนุกรรมาธิการฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๕ เมื่อวันอังคารที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ผู้ชี้แจง คือ

(๑) นายสมชัย สุวรรณบรรณ	กรรมการนโยบาย ส.ส.ท.
(๒) นายเทพชัย หย่อง	ผู้อำนวยการ ส.ส.ท.
(๓) นายดิษสุวรณ สามพี่น้อง	รองผู้อำนวยการ ด้านบริหาร
(๔) นายวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์	รองผู้อำนวยการ ด้านข่าวและรายการ
(๕) ดร.วุฒิ ลีลากุศลวงศ์	รองผู้อำนวยการ ด้านพัฒนาสื่อสาธารณะ
(๖) นางสายสิริ ด่านวัฒนะ	ผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์สื่อสารองค์กร

<u>ข้อมูลที่ได้จากการชี้แจง</u>

นายสมชัย สุวรรณบรรณ กรรมการนโยบาย ส.ส.ท. : การทำหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายจะกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ชัดเจนและส่งให้คณะกรรมการบริหาร เพื่อจัดทำแผนการจัดทำรายการนำเสนอแก่คณะกรรมการนโยบายอีกครั้งหนึ่ง สำหรับแผนการจัดทำในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ แผนการจัดทำรายการได้ให้ความสำคัญกับปัญหาฐานทรัพยากร สิทธิชุมชน สิ่งแวดล้อม ดังนั้น รายการปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จะสะท้อนปัญหาดังกล่าว และส่งเสริมการสร้างความรู้ความเคารพในทางหลากหลายทางขาติพันธุ์ด้วย

การทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการนโยบายและคณะกรรมการบริหารจะมีการตรวจสอบและกำกับดูแลให้การบริหารเป็นไปตามนโยบาย โดยมีการประชุมร่วมกัน และคณะกรรมการนโยบายสามารถตั้งกระทู้ถามให้ฝ่ายบริหารมาชี้แจงได้ นอกจากนี้ ในทุกไตรมาสฝ่ายบริหารจะจัดทำรายงานสรุปผลงานมายังมาคณะกรรมการนโยบายและจะมีการประชุมสรุปงานของคณะกรรมการนโยบาย

สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของ ส.ส.ท. คือ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร การเปลี่ยนวัฒนธรรมและการสร้างความคุ้นชินของบุคลากรให้เปลี่ยนความคิดจากการทำงานเชิงพาณิชย์ให้เป็นการทำงานเพื่อสาธารณะ ส่วนปัญหาจากการทำงานหรือการบริหารจัดการนั้น เห็นว่าไม่ใช่ปัญหาใหม่ แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับทุกองค์กรและต้องแก้ไขตามลำดับขั้นตอน

รูปแบบของสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ ได้มีการวิเคราะห์ว่าจะออกแบบอย่างไรให้เหมาะสมกับสังคมไทยและสะท้อนความหลากหลายในสังคมให้ได้มากที่สุด เราได้

ศึกษาตัวอย่างจากบีบีซี ในประเทศอังกฤษ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นขนชั้นกลางร้อยละ ๘๐ - ๙๐ แต่สังคมไทยมีความหลากหลายมากกว่า จึงได้ออกแบบให้มีผู้แทนจาก ๙ ภูมิภาค และ ๒๔ กลุ่มประเด็น แต่ละกลุ่มประเด็นจะเลือกตัวแทนมา รักษาประโยชน์ของกลุ่มตัวเอง รูปแบบของสภาผู้ชมฯ มีการแก้ไขปรับปรุงโดยตลอดให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน บริบททางสังคมไทยไม่เหมือนในต่างประเทศ รูปแบบกระบวนการต่างๆ ต้องสร้างขึ้นมาเอง ปัจจุบันการทำงานเป็นระบบมากยิ่งขึ้นแล้ว รายงานประจำปีของสภาผู้ชมฯ จะมีรายละเอียดที่บรรจุไว้ในแผนจัดทำรายการของสถานี และได้สะท้อนความต้องการในรูปแบบขององค์รวม แต่ไม่สามารถสะท้อนความต้องการให้เป็นไปตามปัจเจกแต่ละคนได้

นายเทพชัย หย่อง ผู้อำนวยการ ส.ส.ท. : การก่อตั้ง ส.ส.ท. ต้องยอมรับว่ามีทั้งผู้ที่ชอบและผู้ที่คัดค้าน การทำงานในช่วงแรกมีความยากลำบาก เพราะองค์การเกิดขึ้นจากความขัดแย้ง แต่ ส.ส.ท. ก็สามารถพิสูจน์ตัวเองได้จากช่วงวิกฤตการณ์ ๔-๕ ปีที่ผ่านมา ส.ส.ท. ทำให้สังคมทราบคำตอบว่าเหตุใดประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีสื่อสาธารณะ สิ่งสำคัญที่สุดของสื่อสาธารณะคือความเป็นอิสระ แม้ว่าในประเทศไทยมีสื่อต่างๆ มากมาย แต่สื่อเหล่านั้นอาจมีภาคธุรกิจและภาคการเมืองเข้ามาครอบงำได้ จุดแข็งดังกล่าวทำให้ไทยพีบีเอสมีความแตกต่างจากการรายงานข่าวสารในบ้านเมืองที่ไม่ต้องเกรงกลัวอำนาจทั้งจากธุรกิจและการเมือง จากการศึกษาวิจัยขององค์กรมีความเชื่อเรื่องความเป็นอิสระขององค์กร ในท่ามกลางความขัดแย้งและความสิ้นหวังของประชาชน ไทยพีบีเอสได้แสดงบทบาทและทำหน้าที่มากกว่าการรายงานข่าว การรายงานข่าวของไทยพีบีเอสจะต้องรายงานอย่างรอบด้าน เตือนภัย เตือนสติ และให้ชุมชนสามารถดูแลตนเองได้ การสำรวจในช่วงวิกฤติทางการเมืองและช่วงอุทกภัยจากประชาชน และสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ มีความเห็นที่ตรงกันว่าประชาชนมีความพอใจในบทบาทสื่อสาธารณะของไทยพีบีเอส

จุดเด่นอีกประการหนึ่ง คือ การสร้างการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการใช้สื่อกระแสหลักสะท้อนวิถีชีวิตและปัญหาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ชาวบ้านสามารถทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวรายงานข่าวที่เกิดขึ้นในชุมชนให้สังคมวงกว้างได้รับรู้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการผลิต เช่น การรายงานหรือถ่ายทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชนต่างๆ ในภาษาถิ่น เช่น ชาวอาข่า ชาวมอร์แกน เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมด้วย

การผลิตรายการของไทยพีบีเอสไม่เพียงแค่เป็นรายการเพื่อความบันเทิงหรือดูสนุกเท่านั้น แต่เป็นรายการที่ยกระดับความรู้ให้เท่าทันด้วย ซึ่งต้องยอมรับว่าเหตุผลที่สังคมเกิดความแตกแยก เพราะความไม่รู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร ไม่มีการกลั่นกรองข้อมูล และสื่อมีหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมความรู้ดังกล่าวให้ประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจที่มาที่ไปของข่าว ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวเป็นภารกิจสำคัญของไทยพีบีเอสเช่นกันที่จะสร้างความรู้เท่าทันของข้อมูลข่าวสารสู่การสร้างสังคม ชุมชนระดับชาติ และเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันเปลี่ยนแปลงสังคมได้

จากข้อมูลที่กล่าวมาเบื้องต้น สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้เป็น ๓ ประเด็น คือ ๑) ความเป็นอิสระ ๒) การมีส่วนร่วม และ ๓) การรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นหัวใจหลักในการทำงานของสื่อสาธารณะ สื่อสาธารณะต้องทำหน้าที่มากกว่าสื่อปกติ เป็นความหวังของสังคม และส่วนตัวมีความเชื่อมั่นว่าสังคมไทยจำเป็นต้องมีสื่อสาธารณะที่ปฏิบัติต่อประชาชนในฐานะพลเมืองไม่ใช่ผู้บริโภค แม้ว่าปัจจุบันยังมีความเข้าใจผิดของนักการเมืองบางคนที่มองว่าเหตุใดรัฐบาลจึงไม่สามารถกำกับดูแลไทยพีบีเอสได้ ทั้งที่องค์การบริหารงานด้วยเงินภาษี ซึ่งต้องทำความเข้าใจใหม่ และทุกส่วนของสังคมต้องช่วยกันปกป้องสื่อสาธารณะ

พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ประยุกต์มาจากสื่อสาธารณะในต่างประเทศ มีรายละเอียดที่ครอบคลุมดีแล้ว แต่ควรพิจารณาทบทวนเรื่องรายได้ที่กำหนดให้องค์การมีอำนาจจัดเก็บเงินบำรุงองค์การจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ในอัตราร้อยละหนึ่งจุดห้าของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ และจัดสรรให้เป็นรายได้ขององค์การ โดยให้มีรายได้สูงสุดปีงบประมาณละไม่เกิน ๒,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งเห็นว่าในอนาคตงบประมาณดังกล่าวอาจไม่เพียงพอ เพราะปัจจุบันองค์การมีเพียงการด้านการแพร่ภาพ แต่ต่อไปต้องทำภารกิจด้านกระจายเสียงด้วย

การผลิตรายการโทรทัศน์ที่มีคุณภาพใช้ต้นทุนสูง ไทยพีบีเอสคำนึงถึงความคุ้มค่า และความประหยัด จึงมีข้อจำกัดเรื่องค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการ เช่น สถานีโทรทัศน์ช่องอื่น ผลิตละครตอนละ ๑ ล้านบาท แต่ไทยพีบีเอสมีกำลังจ่ายได้เพียง ๓๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่ได้หมายความว่าละครดีไทยพีบีเอสจะไม่สามารถทำได้ ซึ่งไทยพีบีเอสเห็นว่าละครที่ดีไม่ใช่การลงทุนฉากหรือตัวแสดงที่มีชื่อเสียง แต่ต้องมองในแง่ความสร้างสรรค์

จากรายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และ พ.ศ. ๒๕๕๓ มีตัวเลขรายได้สูงกว่ารายจ่ายสุทธิ เป็นเพราะในช่วง ๒ ปีแรก ไทยพีบีเอสยังไม่ได้ทำการออกอากาศ ๒๔ ชั่วโมง รายการหน้าจอได้รับความอนุเคราะห์จากองค์กรสนับสนุน พนักงานมีประมาณ ๖๐๐ - ๗๐๐ คน แต่สำหรับรายงานในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จะเห็นได้ชัดว่ามีข้อแตกต่างเรื่องงบประมาณ ส่วนการก่อสร้างองค์การใหม่นั้น เห็นว่าการเช่าอาคารชินวัตร ๓ เป็นที่ทำการนั้น ในแต่ละปีต้องจ่ายค่าเช่าถึง ๕๒ ล้านบาท ซึ่งหากพิจารณาในระยะยาวเห็นว่าการสร้างที่ทำการแห่งใหม่จะมีความคุ้มค่าและประหยัดงบประมาณในแต่ละปีได้มากกว่า

สำหรับประเด็นเรื่องความคุ้มค่า สื่อพาณิชย์สามารถวัดได้จากตัวเลขกำไร แต่สื่อสาธารณะไม่มีเป้าหมายทางความนิยมเป็นอันดับหนึ่ง แต่ไม่ได้หมายความว่าไทยพีบีเอสจะไม่สร้างฐานคนดู แต่การสร้างฐานคนดูต้องค่อยเป็นค่อยไป เพราะการเสพสื่อถือเป็นวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงในช่วงระยะเวลาอันสั้นไม่สามารถทำได้ ที่ผ่านมาไทยพีบีเอสได้ช่วยสร้างวัฒนธรรมในการเสพสื่อใหม่ให้กับประชาชน การรับชมรายการโทรทัศน์ไม่ใช่การเสพสิ่งบันเทิงเพียงอย่างเดียว ไทยพีบีเอสเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง การวัดความคุ้มค่าของไทยพีบีเอสต้องวัดจากผลลัพธ์ปลายทาง หรือการนำสังคมไปสู่ความเปลี่ยนแปลงหรือมีการผลักดันเชิงนโยบายจากภาครัฐ ที่ผ่านมาไทยพีบีเอสได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม ทั้งปัญหาเฉพาะหน้าและปัญหาที่เกิดมายาวนาน เช่น กลุ่มคนไทยพลัดถิ่นที่มีมากกว่า ๒๐,๐๐๐ – ๓๐,๐๐๐ คน ที่ไม่มี

สิทธิ์เป็นคนไทย เข้ารับการรักษาพยาบาลไม่ได้ เรียนหนังสือไม่ได้ ไทยพีบีเอสได้ใช้บทบาทสื่อพลเมืองไปประสานงานกับชาวบ้านกลุ่มดังกล่าว ชาวบ้านมีเวทีในการแสดงความคิดเห็นและทำให้ชาวบ้านมีความมั่นใจว่าถ้ารวมตัวกันจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ เรื่องสิทธิการรักษาพยาบาลของคนไทยไร้สัญชาติที่นำไปสู่กลไกการแก้ไขปัญหา การรักษาผืนป่าในอำเภอสวนผึ้ง เป็นต้น สำหรับรายการเด็กและเยาวชนของทางสถานีได้รับความสนใจจากผู้ชมอย่างมาก มีการเรียนรู้ต่อยอดในโรงเรียน เด็กได้เรียนรู้เรื่องการมีส่วนร่วมและการพัฒนาทักษะเยาวชน

ไทยพีบีเอสเป็นสถานีที่มีบุคลากรน้อยที่สุด ซึ่งมีพนักงาน ๘๐๐ กว่าคน องค์การมีความระมัดระวังและคำนึงถึงความคุ้มค่าในการบริหารคนซึ่งจะมีผลต่อการบริการผ่านหน้าจอด้วย การบริหารบุคลากรมีข้อจำกัดพอสมควร การเป็นสื่อรอบด้านทั้งโทรทัศน์ วิทยุ หรือแม้กระทั่งสื่อใหม่ในสังคม องค์การจำเป็นต้องหารายได้เพิ่ม ให้เอกชนหรือภาครัฐมามีส่วนร่วมในการผลิตรายการ ซึ่งองค์การได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง มีการผลิตร่วมกันกับภาครัฐและเอกชน เช่น สารคดีชุด ประภาสต้นที่ร่วมมือกับธนาคารแห่งหนึ่ง ส่วนรายได้จากส่วนอื่นกฎหมายได้เปิดโอกาสให้ไทยพีบีเอสร่วมลงทุนได้ แต่ต้องปรับวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณะ แต่ที่ผ่านมา ๒ - ๓ ปีแรก ยังไม่ได้ดำเนินการ แต่ในระยะยาวมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

ในส่วนวิสัยทัศน์องค์การในอีก ๒ - ๓ ปีข้างหน้านั้น สิ่งที่เราได้เรียนรู้ คือ การหาจุดแข็งของไทยพีบีเอสให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม สถานีที่มีจุดยืนด้านการข่าวสามารถให้เวลาให้กับข่าวได้มากกว่า แต่ไทยพีบีเอสไม่ใช่สถานีข่าวเพียงอย่างเดียวจึงไม่สามารถให้เวลากับข่าวได้ทั้งหมด วิสัยทัศน์ด้านการข่าว องค์การประสงค์จะเป็นองค์กรสื่อที่ประชาชนไว้วางใจได้ การวัดเรตติ้งไม่ใช่ประเด็นหลัก แต่การเป็นสื่อที่มีข่าวที่มีความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่นจากประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ การจะก้าวไปสู่จุดนั้นต้องย้อนกลับมาพิจารณาการจัดการภายในองค์กร ซึ่งจะต้องสร้างบุคลากรที่สามารถวิเคราะห์ข่าวได้ แม้ว่าข่าวอาจจะเป็นจุดยืนที่โดดเด่น เพราะเป็นสิ่งที่สะท้อนประเด็นทางสังคม แต่ไทยพีบีเอสอาจจะไม่ทำข่าวที่สถานีอื่นหยิบยกมาก แต่เราจะเลือกข่าวที่อยู่ในกระแส และการทำข่าวต้องอธิบายและให้ความรู้แก่ประชาชนได้ ไทยพีบีเอสได้ประเมินการทำงานโดยเปรียบเทียบกับสถานีอื่นโดยตลอด สิ่งสำคัญคือการสร้างให้บุคลากรให้มีความเป็นสาธารณะที่ไม่มีแบบอย่างในสังคม องค์การต้องออกแบบกระบวนการกันเอง หลายคนมีความอึดอัดใจ หรือคิดว่าการนำเสนอความของไทยพีบีเอสไม่เร้าใจ แต่เรามีกฎกติกาที่ต้องเรียนรู้ในการเป็นสื่อสาธารณะ สำหรับในอีก ๒ – ๓ ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะก้าวสู่ประชาคมอาเซียน แต่ปรากฏว่าสื่อยังไม่มีการปรับตัว แต่ไทยพีบีเอสได้ให้ความสำคัญและเห็นว่าประเทศไทยควรอยู่ในฐานะผู้นำอาเซียนได้ สื่อมวลชนไทยก้าวไกลกว่าประเทศอื่นในอาเซียน ทั้งทางด้านเทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ คุณภาพการผลิต เป็นต้น แต่การทำข่าวของสื่อในไทยยังถูกจำกัดในวงแคบ ไม่ได้มองสังคมโลกในบริบทที่กว้างขึ้นหรือในบริบทของภูมิภาค ซึ่งปัญหาในประเทศไทยทุกประเทศประสบเช่นเดียวกัน สื่อต้องนำเสนอการแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคมโลก ต้องเรียนรู้ร่วมกัน ถอดบทเรียนจากประเทศที่เคยประสบปัญหา ซึ่งอาจจะนำไปสู่การส่งออกสินค้าทางวัฒนธรรมด้วย ไทยพีบีเอสได้จัดการสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแก่บุคลากรในไทยพีบีเอส ให้ความรู้ว่าอาเซียนคืออะไร สื่อควรมีการปรับตัวอย่างไร และมีความท้าทายอะไรบ้างในการทำงานในสังคมอาเซียน สร้างมุมมองของคนใน

องค์กรให้กว้างขึ้น ส่วนประเด็น ชื่อ “ไทยพีบีเอส” สามารถอธิบายได้ว่า “พีบีเอส” เป็นชื่อสากล ทั่วโลกรู้ว่าเป็นสื่อสาธารณะ แม้ว่าจะยากสำหรับการเรียก แต่สักวันเชื่อว่าประชาชนจะคุ้นเคยมากขึ้น

นายวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์ รองผู้อำนวยการ ด้านข่าวและรายการ : ไทยพีบีเอสเกิดขึ้นจากแรงเสียดทานและความคาดหวังจากสังคม ไทยพีบีเอสอาจจะไม่ตอบโจทย์คนทุกกลุ่มได้ แต่สามารถพิสูจน์ตัวเองได้ในช่วงวิกฤตการณ์ในสังคม เช่น ในช่วงอุทกภัยปี ๒๕๕๔ ไทยพีบีเอสมีผู้ชมมากเป็นอันดับ ๓ จากอันดับ ๕ ทำให้เห็นว่าในช่วงที่สังคมสับสนวุ่นวาย ไทยพีบีเอสสามารถตอบโจทย์ได้ ในช่วงดังกล่าวไทยพีบีเอสได้รายงานข่าวเกียวกับน้ำท่วมอย่างตรงไปตรงมา สิ่งที่ประชาชนต้องการในช่วงวิกฤติคือความจริง ไทยพีบีเอสได้พยายามสนองตอบความต้องการ

ในระยะเวลา ๔ ปี ไทยพีบีเอสได้พยายามสร้างนักข่าวภายใต้ข้อจำกัดของความเป็นสื่อสาธารณะ ข่าวที่ปรากฏภาพหวาดเสียวจะไม่มีการนำเสนอ เราเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตได้ทำรายการที่ดีมีสารประโยชน์ ไทยพีบีเอสจึงเป็นแหล่งผู้ผลิตอิสระที่ดี ในฐานะของนักข่าวทีวีและคนทำข่าว สื่อด้วยกันเองก็ยอมรับว่าการทำข่าวของไทยพีบีเอสไม่มีการแทรกแซงจากทั้งภาคการเมืองและภาคธุรกิจ

นายดิษสุวรณ สามพี่น้อง รองผู้อำนวยการ ด้านบริหาร : ส่วนตัวได้รับผิดชอบงานด้านบุคคล งานการบริหารจัดการ การอำนวยความสะดวก การทำงานด้านดังกล่าวแม้จะเป็นงานเบื้องหลังแต่ก็จะมีคุณธรรมจริยธรรมกำกับอยู่ ให้การทำงานมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการคน งานจัดซื้อจ้าง ที่องค์การได้จัดทำอย่างเป็นระบบในรูปแบบของการตั้งคณะกรรมการ มีการตรวจสอบ และสื่อสารแก่สาธารณชนผ่านเว็บไซต์ ไม่ว่าจะเป็นการประมูล การสรรหา จัดจ้าง หรือแต่งตั้งบุคลากรที่หน่วยงานเจ้าของตำแหน่งจะไม่สามารถดำเนินการได้เอง การเลื่อนไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นหรือการรับพนักงานใหม่ต้องอธิบายได้ว่าเหตุใดจึงรับเข้ามา ในส่วนขวัญและกำลังใจ ไทยพีบีเอสให้ความสำคัญกับเรื่องสวัสดิการ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากทุกภาคส่วนในองค์การ ส่วนการกำกับดูแลการบริหารกิจการและแผนงาน แผนข่าวรายการ แผนพัฒนาองค์กร แผนพัฒนาคน แผนการเงิน

ดร.วุฒิ ลีลากุศลวงศ์ รองผู้อำนวยการ ด้านพัฒนาสื่อสาธารณะ : งานด้านพัฒนาสื่อสาธารณะจะรับผิดชอบเกี่ยวกับเครือข่ายภาคพลเมือง การรับฟังและการมีส่วนร่วม ร่วมถึงการพัฒนาสถาบันวิชาการ งานในส่วนดังกล่าวจะตอบโจทย์ในแง่ความหลากหลาย โดยเฉพาะประเด็นสิทธิมนุษยชน การปกป้องสิทธิต่างๆ การมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนที่ตามพระราชบัญญัติฯ ได้กำหนดให้มีสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการนั้น ไทยพีบีเอสได้ร่วมกันออกแบบสภาผู้ชมฯ ให้มีความหลากหลายและครอบคลุม ซึ่งปัจจุบัน สภาผู้ชมฯ ประกอบด้วย สมาชิก ๔๗ คน ซึ่งมาจาก ๙ ภูมิภาค และจากกลุ่มประเด็นที่ครอบคลุมทุกกลุ่มคนในสังคมอีก ๒๔ กลุ่ม นอกจากนี้มีช่องทางการแสดงความเห็นผ่านศูนย์เพื่อนไทยพีบีเอส อีเมล เว็บไซต์ เป็นต้น

สำหรับในส่วนของรายได้ขององค์การตามมาตรา ๑๑ นั้น เงินจำนวน ๒,๐๐๐ ล้านบาท ในระยะยาวอาจไม่เพียงพอ เนื่องจากค่าครองชีพที่สูงขึ้นทุกปี ค่าใช้จ่ายด้านบุคคลต้องเพิ่มสูงขึ้น องค์การจึงมีความจำเป็นต้องหารายได้จากทรัพย์สินทางปัญญา

ค่าลิขสิทธิ์ ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการ ซึ่งการใช้เงินงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นตัวชี้วัดที่องค์การได้คำนึงถึงและให้ความสำคัญโดยตลอด เรื่องคุณค่าของผลงานของไทยพีบีเอส สัดส่วนตัวชี้วัดจะต้องตอบโจทย์ทั้งปริมาณและคุณค่าด้วย

รายงานสรุปผลการประชุมและเดินทางไปศึกษาดูงาน
"องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย"
จัดโดย
คณะอนุกรรมาธิการพิจารณา ศึกษา ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานด้านสิทธิและเสรีภาพ
ในคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา
วันอังคารที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๔
เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๕.๓๐ นาฬิกา
ณ สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส อาคารสำนักงานใหญ่ ถนนวิภาวดี

<u>รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม</u>

<u>คณะอนุกรรมาธิการฯ</u>

๑. นายมณเฑียร บุญตัน	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายธานี อ่อนละเอียด	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๓. ผศ.ดร. อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว	อนุกรรมาธิการ
๔. นายณัฐวัฒน์ อริย์ธัชโภคิน	อนุกรรมาธิการ
๕. นางสาวรัมภา เผ่าสุริยะ	อนุกรรมาธิการและเลขานุการ
๖. นางสาวปภัสมน สุขเกษมหทัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการฯ
๗. นางสาวบุษบา วรากรวรวุฒิ	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ของคณะกรรมาธิการฯ
๘. นายประทีป สุนทรารชุน	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ของคณะกรรมาธิการฯ

<u>สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส</u>

๑. นายนคร ชมพูชาติ	กรรมการบริหาร
๒. นายเทพชัย หย่อง	ผู้อำนวยการ
๓. นายวสันต์ ภัยหลีกลี้	รองผู้อำนวยการด้านปฏิบัติการ
๔. นายดิษสุวรรณ สามพี่น้อง	รองผู้อำนวยการด้านบริหาร
๕. นายวันชัย ดันติวิทยาพิทักษ์	รองผู้อำนวยการด้านข่าวและรายการ
๖. ดร.วุฒิ ลีลากุศลวงศ์รอง	ผู้อำนวยการด้านพัฒนาสื่อสาธารณะ
๗. นายก่อเขต จันทเลิศลักษณ์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักข่าว

ความเป็นมาในการเดินทางไปศึกษาดูงาน

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย หรือเรียกโดยย่อว่า "ส.ส.ท."เป็นหน่วยงานของรัฐ มีสถานะเป็นนิติบุคคลมหาชน ซึ่งไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ มีหน้าที่เป็นสื่อสาธารณะด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ด้วยทุน ทรัพย์สิน และรายได้ของตน ภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสังคมให้มีคุณภาพและคุณธรรมผ่านข่าวสารที่เที่ยงตรง เพื่อผลิตรายการข่าวสารที่มีสารประโยชน์ทางด้านการศึกษาและสาระบันเทิงในสัดส่วนที่เหมาะสม ทั้งนี้ โดยปราศจากอคติทางการเมืองและผลประโยชน์เชิงพาณิชย์ และโดยยึดถือประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก จากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติดังกล่าว สังคมจึงมีความคาดหวังสูงให้สื่อสาธารณะแห่งนี้ทำงานตามบทบาทหน้าที่และภารกิจให้บรรลุตามเจตนารมณ์ ซึ่งได้ระบุไว้ตามกฎหมายที่ก่อตั้ง ส.ส.ท.

คณะอนุกรรมาธิการพิจารณา ศึกษา ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานด้านสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา ให้มีบทบาทหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้มีการเสนอและพัฒนากฎหมาย นโยบาย และมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาการการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเพื่อให้ได้รับการคุ้มครองตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้มีความสนใจที่จะพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ ตลอดจนการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการองค์กรของ ส.ส.ท. ภายใต้พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะอนุกรรมาธิการฯ จึงได้มีมติเดินทางไปศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ ส.ส.ท. ได้ทำหน้าที่สื่อสาธารณะได้อย่างสมบูรณ์ และเกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อรับฟังการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการองค์กรของ ส.ส.ท. ภายใต้พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ ในประเด็น

๑) การดำเนินงานภายใต้ พรบ. องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการ หรือโครงสร้างหรือไม่ อย่างไร

๒) ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายหรือไม่อย่างไร

๓) บทบาทของไทยพีบีเอสในฐานะสื่อสาธารณะได้ดำเนินการสอดคล้องกับสาธารณะประโยชน์ สะท้อนความต้องการของประชาชนได้มากน้อยเพียงใด

<u>สรุปประเด็นสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาดูงาน</u>

- ไทยพีบีเอส เป็นสื่อสาธารณะที่มีหลักการสำคัญคือเป็นสื่อที่มีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน การนำเสนอข่าวสาร โดยถือประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ ให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ดี น่าเชื่อถือ และมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์

- ไทยพีบีเอส ได้เปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีการจัดตั้งสภาผู้ชมและผู้รับฟังซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศ โดยจะมีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงาน รวบรวมข้อคิดเห็น คำติชมจากประชาชนที่สะท้อนกลับมา เพื่อให้ไทยพีบีเอสได้นำมาพัฒนาปรับปรุงต่อไป นอกจากนี้ไทยพีบีเอสยังเปิดพื้นที่ให้ผู้ผลิตอิสระและนักข่าวพลเมืองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตรายการ เพื่อให้รายการหรือประเด็นต่างๆ มีเนื้อหาที่สร้างสรรค์ มีความหลากหลาย และตอบสนองประชาชนได้อย่างกว้างขวางมากที่สุด

- ไทยพีบีเอสเป็นองค์กรสื่อสาธารณะแห่งแรกของไทยที่สังคมให้ความคาดหวังไว้สูง ประเทศที่พัฒนาแล้วและเป็นประชาธิปไตย สื่อสาธารณะเป็นสิ่งที่จำเป็น เช่น ในประเทศอังกฤษมีสถานีโทรทัศน์ BBC ซึ่งเป็นแม่แบบสื่อสาธารณะของโลก ในญี่ปุ่นมีสถานีโทรทัศน์ NHK ซึ่งในแต่ละประเทศสื่อสาธารณะจะมีที่มาที่แตกต่างกัน เช่น ในเยอรมนี สื่อสาธารณะเคยถูกใช้เป็นเครื่องมือของนาซี จนก่อให้เกิดเป็นสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยหลังจากสงครามโลกในครั้งนั้น สื่อสาธารณะในเยอรมนีได้รับบทเรียนต่างๆ มากมาย และได้ประกาศว่าจะไม่มีสื่อที่เป็นเครื่องมือของรัฐและจะมีแต่สื่อเพื่อสาธารณะเท่านั้น สำหรับประเทศไทย ถ้าสื่อที่มีอยู่ได้ทำหน้าที่ได้อย่างตรงไปตรงมา ประเทศไทยอาจจะไม่ต้องมีสื่อสาธารณะก็ได้ ซึ่งที่มาของไทยพีบีเอสเกิดจากความวุ่นวายสับสนในสังคม จึงทำให้มีแนวคิดเรื่องสื่อที่อยู่นอกเหนือกลไกของรัฐที่ยึดสาธารณประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง ในช่วงแรกมีคำถามเกิดขึ้นว่าประเทศไทยจะสามารถทำได้หรือไม่ แต่เราก็มีตัวอย่างจากหลายประเทศที่ทำสำเร็จมาแล้ว และเป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างมาก ในระยะเวลา ๓ ปีกว่าที่ผ่านมา ถือว่าไทยพีบีเอสเป็นสื่อน้องใหม่ในวงการ เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อพาณิชย์ที่แข็งแกร่งในวงการ ไทยพีบีเอสมีภารกิจที่สำคัญคือจะทำอย่างไรให้คนเปลี่ยนมาดูสื่อที่ไม่เหมือนกับสื่อที่เคยรับชมมาก่อน และเราก็เชื่อว่าไทยพีบีเอสสามารถทำได้

- สำหรับในการนำเสนอรายการหรือข่าวต่างๆ ในภาพรวม ไทยพีบีเอสสามารถรายงานข่าวในช่วงวิกฤตได้เป็นอย่างดี เป็นอิสระ มีหลายเรื่องที่ไทยพีบีเอสในนำเสนอเปิดโปง

ให้สังคมรับรู้ได้ ในขณะที่สื่ออื่นไม่สามารถหยิบยกขึ้นมาทำได้ แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างสื่อสาธารณะกับสื่อพาณิชย์ ซึ่งนี่คือจุดยืนที่สำคัญของสื่อสาธารณะ ในขณะนี้ในการเสวนาหลายๆ เวที ได้แสดงให้เห็นว่าไทยพีบีเอส ได้กลายเป็นสื่อของประชาชน เพราะถูกเรียกว่า "ทีวีของเรา" ซึ่งหากมีภัยคุกคามที่จะเข้ามาทำให้เราเปลี่ยนแปลงจุดยืนคงจะเป็นไปได้ยาก เพราะประชาชนรู้สึกว่าไทยพีบีเอสได้เป็นสื่อเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง

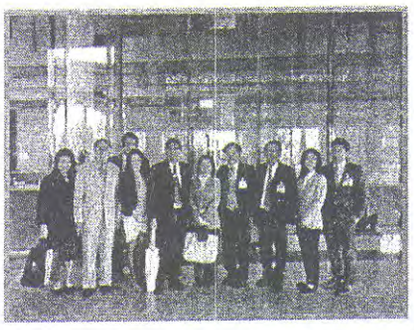

- การปฏิบัติงานฝ่ายข่าวมีจุดมุ่งหมาย คือ "การทำข่าวเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบวก" แสวงหาทางออกร่วมกัน และทำให้เกิดความสมดุลไม่เอนเอียงไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายข่าวไทยพีบีเอสจะเริ่มการทำข่าวจากการพูดคุยกับเจ้าของประเด็นหรือคนที่เคยศึกษามาก่อน ซึ่งจะแตกต่างจากการทำข่าวในแบบเดิมที่จะลงไปทำข่าวทันที โดยเราจะเน้นการปรึกษาหาทางออกร่วมกัน คำนึงถึงสิทธิของทุกฝ่าย ในการทำงานช่วงแรกยอมรับว่าทีมงานยังคุ้นเคยกับการทำข่าวแบบเดิม แต่เราก็ปรับเปลี่ยนการทำงานโดยคำนึงถึงสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่เน้นการนำเสนอข่าวในแนวหวือหวา และจะไม่นำเสนอให้มีผลในเชิงลบหรือกระทบกับผู้ใด

- รายการซึ่งถือว่าไทยพีบีเอสได้ให้ความสำคัญมาเป็นอันดับต้นๆ คือ รายการที่นำเสนอเกี่ยวกับเด็ก เยาวชนและครอบครัว เราเป็นสถานีที่เน้นสัดส่วนรายการทางนี้มากที่สุด เพื่อให้ สอดคล้องกับสโลแกน "ทีวีที่คุณวางใจ" ที่ทุกคนในครอบครัวสามารถดูได้ ไม่มีพิษมีภัย และเป็นกลยุทธ์ในการเปลี่ยนวัฒนธรรมของคนดู โดยเราเชื่อว่าถ้าเราปลูกฝังให้เด็กเริ่มดูทีวีจากรายการที่มีสารประโยชน์ในอนาคตวัฒนธรรมการรับชมทีวีของคนไทยก็จะเปลี่ยนแปลงไปได้

- สำหรับการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ประชาชนทั่วไปมีสิทธิเข้ามาทำรายการได้ โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และไม่เคยมีพื้นที่จากสื่อกระแสหลัก ประชาชนสามารถเป็นนักข่าวรายงานสถานการณ์ สะท้อนปัญหา บอกเล่าวิถีชีวิตในท้องถิ่นผ่านรายการนักข่าวพลเมือง ซึ่งจากดำเนินงานมาถือว่าประสบผลสำเร็จ กล่าวคือในบางประเด็นได้ถูกสื่อกระแสหลักนำไปขยายความต่อ จนกลายเป็นประเด็นระดับชาติ เช่น กรณีคนไทยพลัดถิ่น เป็นต้น ซึ่งการพัฒนานักข่าวพลเมืองอาจถือเป็นนวัตกรรมใหม่ที่ไทยพีบีเอสได้สร้างนักข่าวจาก ๙ ภูมิภาค มาเป็นเครื่องจักรสำคัญในการระดมความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงที่มีการฝึกอบรมจนเขาสามารถสร้างเรื่องสร้างประเด็นแนวคิดการเขียนข่าว มีการพัฒนาและต่อยอด ซึ่งในระยะต่อไปจะมีการพัฒนาสื่อวิทยุและออนไลน์ควบคู่กันไปด้วย

- ในแง่ของการทำงานร่วมกับวุฒิสภา ไทยพีบีเอสได้มีแนวคิดว่าเราจะทำอย่างไรให้วุฒิสภาได้เผยแพร่เนื้อหาสาระเชื่อมต่อไปยังประชาชน สามารถทำประโยชน์ให้ประชาชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งขณะนี้ได้พยายามจะหากลไก ไทยพีบีเอสเห็นว่าของวุฒิสภาเป็นองค์กรนิติบัญญัติและมีส่วนสำคัญในการพัฒนาแก้ไขกฎหมาย ซึ่งจะเน้นนำเสนอเรื่องกฎหมายเพื่อสะท้อนให้ประชาชนเห็นว่ากฎหมายฉบับต่างๆ จะมีผลกระทบหรือประโยชน์ต่อประชาชนอย่างไร

- สำหรับเรื่องงบประมาณ ในช่วง ๓ ปีแรกยังไม่ค่อยเกิดปัญหา แต่หากมองในระยะยาวสถานีกำลังจะขยายงานในด้านวิทยุ เว็บไซต์และมัลติมีเดีย อาจจะมีปัญหาเรื่องงบประมาณเกิดขึ้น แต่ทั้งนี้ตามกฎหมายกำหนดให้สามารถเปลี่ยนแปลงงบประมาณได้โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้เสนอ

- ในแง่ของบุคลากร ไทยพีบีเอสมีจิตตั้งมั่นว่าเราจะต้องพัฒนาคนของเราให้มีจิตสาธารณะ ต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในการนำเสนอ

<u>ประเด็นการตอบข้อซักถาม</u>

ถาม : สังคมไทยอยู่ในช่วงการแย่งชิงมวลชน อาศัยอุดมการณ์ทางการเมือง เสพสื่อมากกว่าการสร้างสติปัญญา ไทยพีบีเอสต้องรักษาความเป็นกลาง สาธารณะ มุ่งแก้ปัญหาเชิงบวก ไทยพีบีเอสรับมือกับสถานการณ์เช่นนี้อย่างไร และได้สร้างสรรค์นวัตกรรมใดบ้างที่ให้คนไทยได้สามารถเข้าถึงสื่อสาธารณะได้

ตอบ : การจัดการความหลากหลายในวงการสื่อการแข่งขันถูกจำกัดไปด้วยผลประโยชน์เชิงพาณิชย์ นวัตกรรมจึงเห็นว่ายังไม่มีอะไรใหม่ ทุกวันนี้ตอบยากว่าสังคมได้อะไรใหม่จากสื่อ เพราะเวลาผ่านไปแต่คนไทยยังคงดูละครเรื่องเดิมๆ เพราะการดูทีวีถือเป็นวัฒนธรรมและเปลี่ยนแปลงยาก เราจึงพยายามดึงเด็กและเยาวชนมาดูรายการที่มีสาระ เมื่อเติบโตขึ้นเด็กเหล่านั้นก็จะติดรายการที่มีประโยชน์มากกว่าการดูละคร ดังนั้น เราจึงเน้นที่รายการเด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมทั้งการส่งเสริมผู้ผลิตอิสระ ซึ่งกว่าร้อยละ ๙๐ ของช่องจะเป็นผู้ผลิตอิสระ เป็นคนรุ่นใหม่ที่อยากทำรายการที่มีคุณภาพ แต่ไม่มีโอกาสเข้าถึงสื่อกระแสหลัก ทำให้ถูกจำกัดเรื่องนวัตกรรมหรือการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ แต่เราพยายามให้โอกาสคนเหล่านี้ เพราะเห็นว่า บุคคลเหล่านี้นำไปสู่การสร้างผู้ผลิตรายการคุณภาพ รวมทั้งละครที่สร้างแรงบันดาลใจ มีสาระ และดูสนุก ซึ่งที่ผ่านมาสามารถทำได้ เช่น เรื่องหมอสงวน เรื่องผีเสื้อและดอกไม้ เป็นต้น

ถาม : ไทยพีบีเอสเป็นสื่อที่ต้องให้ความสำคัญกับข่าวร้อยละ ๔๐ แต่การวางแผนงบประมาณรายได้เหตุใดงบประมาณด้านข่าวถึงน้อยกว่ารายการสาระบันเทิง

ตอบ : สำหรับการใช้งบประมาณทางด้านงานข่าวที่ดูเหมือนว่า ข่าวคือจุดแข็ง แต่เหตุใดจึงมีรายจ่ายน้อยกว่ารายการอื่นนั้น เป็นเพราะพนักงานของไทยพีบีเอสกว่า ๑ ใน ๓

เป็นคนข่าวอยู่แล้ว ค่าใช้จ่ายในการทำข่าวใช้เป็นงบการปฏิบัติงานปกติ แต่รายการช่องต้องซื้อหรือจ้างผลิตจึงทำให้ใช้งบประมาณสูง

ถาม : ในฐานะของผู้บริหารองค์กร ในช่วงระยะเวลาต่อไปทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ท่านอยากจะเห็นการเปลี่ยนแปลงหรืออยากให้ไทยพีบีเอสดำเนินการอะไรต่อไป และมีแรงผลักดันอะไรที่จะให้เป็นเช่นนั้น

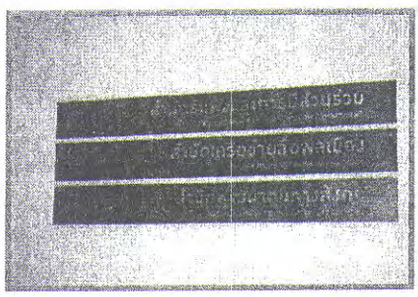

ตอบ : สิ่งที่ไทยพีบีเอสอยากเห็นในระยะต่อไป คือ การเป็นผู้นำในการเชื่อมระหว่างสังคมไทยกับประชาคมอาเซียน กล่าวคือ ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง ภูมิภาคอาเซียนกำลังจะรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน แต่คนไทยรับรู้น้อยมากถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพราะสื่อยังทำหน้าที่เกี่ยวกับประเด็นนี้น้อยเกินไป ทั้งที่เหตุการณ์ในภูมิภาคได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิต เราอยากให้คนไทยเรียนรู้การแก้ไขปัญหาต่างๆ ของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การแก้ไขประกันราคาข้าวในเวียดนามกับฟิลิปปินส์เป็นอย่างไร การแก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนในอินโดนิเซียเป็นอย่างไร หรือเด็กในสิงคโปร์อ่านหนังสืออะไร ซึ่งเห็นว่าไทยพีบีเอสน่าจะมีบทบาทในส่วนนี้ หลากหลายตัวอย่างเป็นตัวอย่างที่เราสามารถเรียนรู้และปรับใช้ได้ นอกจากนี้ เราอยากเห็นไทยพีบีเอสเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง ยั่งยืน ได้รับการยอมรับ ซึ่งขณะนี้ในแง่ของการทำข่าว ไทยพีบีเอสน่าจะเป็นสถานีข่าวที่ได้รับความเชื่อถือมากที่สุดแม้ว่าคนจะดูน้อยกว่าช่องอื่นก็ตาม

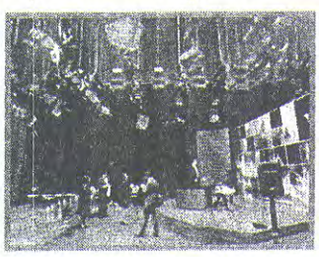
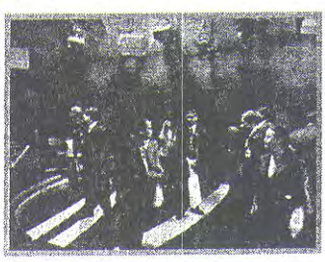

ถาม : ในการพัฒนาบุคลากรขององค์กร มีแนวทางให้บุคลากรเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมและมีธรรมาภิบาลอย่างไร

ตอบ : สำหรับเรื่องคุณธรรมจริยธรรม เราได้สร้างกลไกและกระบวนการที่จะหล่อหลอมบุคลากรของเราให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าสื่ออื่น เราพยายามสร้างคนในองค์กรให้มีจิตสาธารณะและเป็นองค์กรสื่อแห่งเดียวที่มีคู่มือจริยธรรม กล่าวได้ว่าเราได้ให้ความสำคัญจริยธรรมชัดเจนมาก ในการทำงานทุกย่างก้าว บุคลากรต้องถามตัวเองก่อนว่าอยู่บนพื้นฐานจริยธรรมหรือไม่ เมื่อผู้ใดก็ตามจะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งผู้นั้นจะต้องรับทราบกรอบการทำงานและจุดมุ่งหมายขององค์กรเราก่อน ต้องยอมรับว่าเราเป็นสื่อที่มิได้แสวงหากำไร แต่เป็นสื่อเพื่อสาธารณะ วัฒนธรรมองค์กรของเราคือจิตสาธารณะ ซึ่งได้มีการอบรมและเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกันของบุคลากร และได้มีการสรุปเป็นบทเรียนร่วมกัน

ภาคผนวก ข

พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียง และแพร่ภาพสาธารณะ แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติ

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๘ ประกอบกับมาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

"รายการ" หมายความว่า เนื้อหาที่ผลิตขึ้นเพื่อเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่มิใช่โฆษณา

"ผังรายการ" หมายความว่า ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับรายการทั้งหมดที่จะเผยแพร่ ช่วงเวลาเผยแพร่ของแต่ละรายการ และประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของแต่ละรายการ

"ผู้ผลิตรายการ" หมายความว่า ผู้ผลิตรายการเพื่อการเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

"ผู้ผลิตรายการอิสระ" หมายความว่า ผู้ผลิตรายการที่มิได้สังกัดหรือเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสถานีวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์หรือบริษัทในเครือของสถานีวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์แห่งใดหรือองค์การสื่อสาธารณะใด และให้หมายความรวมถึงผู้ผลิตรายการอิสระที่ดำเนินกิจการในลักษณะธุรกิจขนาดย่อมและผู้ผลิตรายการระดับชุมชนด้วย

"ผู้สนับสนุนองค์การ" หมายความว่า ผู้ให้การสนับสนุนทางการเงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งอื่นใดแก่องค์การเพื่อประโยชน์ขององค์การ

"เงินบำรุงองค์การ" หมายความว่า เงินที่เรียกเก็บจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

"องค์การ" หมายความว่า องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

"คณะกรรมการนโยบาย" หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

"กรรมการนโยบาย" หมายความว่า กรรมการนโยบายองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

"คณะกรรมการบริหาร" หมายความว่า คณะกรรมการบริหารองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

"กรรมการบริหาร" หมายความว่า กรรมการบริหารองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

"ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑
การจัดตั้งและเงินทุน

มาตรา ๕ ให้จัดตั้งองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยเป็นนิติบุคคล เรียกโดยย่อว่า "ส.ส.ท." และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า "Thai Public Broadcasting Service" เรียกโดยย่อว่า "TPBS" ทำหน้าที่เป็นองค์การสื่อสาธารณะด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ที่ไม่ใช่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ แต่ดำเนินการภายใต้ทุน ทรัพย์สิน และรายได้ขององค์การ

มาตรา ๖ ให้องค์การมีสำนักงานใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดใกล้เคียง และจะจัดตั้งสำนักงานสาขาขึ้น ณ ที่อื่นใดก็ได้

มาตรา ๗ ให้องค์การมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่จะสนับสนุนการพัฒนาสังคมที่มีคุณภาพและคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยผ่านทางบริการข่าวสารที่เที่ยงตรง รอบด้าน สมดุล และซื่อตรงต่อจรรยาบรรณ

(๒) ผลิตรายการทางด้านข่าวสาร สารประโยชน์ทางด้านการศึกษา และสาระบันเทิง ที่มีสัดส่วนอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพสูง เน้นความหลากหลายในมิติต่าง ๆ โดยมุ่งดำเนินการอย่างปราศจากอคติทางการเมืองและผลประโยชน์เชิงพาณิชย์ และยึดถือผลประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

(๓) ส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกเพื่อประโยชน์ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นผ่านทางการให้บริการข่าวสารและสารประโยชน์อื่น

(๔) ส่งเสริมเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารเพื่อสร้างสังคมประชาธิปไตยที่ประชาชนได้รับข่าวสารอย่างเท่าเทียมกัน

(๕) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อมในการกำหนดทิศทางการให้บริการขององค์การเพื่อประโยชน์สาธารณะ

(๖) สนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์อื่น

การดำเนินการตาม (๒) (๓) (๔) และ (๕) ให้คำนึงถึงการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมของประชาชน

มาตรา ๘ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗ ให้องค์การมีอำนาจหน้าที่หลัก ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ หรือเผยแพร่รายการในระบบอื่นหรือเทคโนโลยีทันสมัยอื่น โดยมีเครือข่ายให้บริการครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศหรือให้มีสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์เพิ่มเติมเป็นเครือข่าย ไม่เก็บค่าสมาชิกและไม่หารายได้จากการโฆษณา เว้นแต่เป็นการสนับสนุนจากผู้สนับสนุนองค์การ

(๒) ให้บริการผลิตสื่อโสตทัศน์ หรือบริการระบบเครือข่ายสารสนเทศอื่น หรือบริการอื่นใดที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่รายการ

(๓) ให้การสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพและการสร้างสรรค์การผลิตรายการของผู้ผลิตรายการอิสระ

(๔) ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรภาคเอกชน ชุมชน หรือหน่วยงานต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ หรือสถานีวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์ขององค์การสื่อสารสาธารณะของต่างประเทศ ในการผลิตรายการอันเป็นการส่งเสริมความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหรือสร้างความร่วมมือทางวัฒนธรรมระหว่างกัน

(๕) กระทำการอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

มาตรา ๙ นอกจากอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๘ ให้องค์การมีอำนาจทำกิจการ ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพยสิทธิต่าง ๆ

(๒) ก่อตั้งสิทธิ หรือกระทำนิติกรรมใด ๆ ทั้งในและนอกราชอาณาจักรเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการขององค์การ

(๓) เข้าร่วมทุนกับบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศในกิจการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ขององค์การ

(๔) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าบริการ หรือค่าตอบแทนอื่นใดในการให้บริการ

(๕) ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

มาตรา ๑๐ กิจการขององค์การไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน ทั้งนี้ ผู้อำนวยการ พนักงาน และลูกจ้างขององค์การต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา ๑๑ ทุน ทรัพย์สิน และรายได้ขององค์การ ประกอบด้วย

(๑) เงินบำรุงองค์การที่จัดเก็บตามมาตรา ๑๒

(๒) เงินและทรัพย์สินที่ได้รับโอนมาตามมาตรา ๕๗ หรือตามกฎหมายอื่น

(๓) ทุนประเดิมที่รัฐจ่ายให้เป็นการอุดหนุนตามมาตรา ๖๐

(๔) ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าบริการ หรือค่าตอบแทนอื่นใดในการให้บริการ

(๕) เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้รับจากผู้สนับสนุนองค์การ

(๖) รายได้หรือการหาประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาขององค์การ

(๗) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินขององค์การ

การรับเงินตาม (๕) ต้องไม่เป็นการกระทำที่ทำให้องค์การขาดความเป็นอิสระในการดำเนินงาน หรือให้กระทำการอันขัดหรือแย้งต่อวัตถุประสงค์ขององค์การ

รายได้ในการดำเนินกิจการขององค์การนอกจาก (๒) และ (๓) ต้องนำไปใช้ในการสนับสนุนพัฒนาศักยภาพและให้โอกาสสร้างสรรค์แก่ผู้ผลิตรายการอิสระในอัตราที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด แต่ต้องไม่เกินร้อยละสิบของรายได้ดังกล่าว

รายได้ขององค์การตามวรรคหนึ่งไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้ของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา ๑๒ ให้องค์การมีอำนาจจัดเก็บเงินบำรุงองค์การจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ในอัตราร้อยละหนึ่งจุดห้าของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ และจัดสรรให้เป็นรายได้ขององค์การ โดยให้มีรายได้สูงสุดปีงบประมาณละไม่เกินสองพันล้านบาท และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจในการปรับเพิ่มรายได้สูงสุดตามมาตรานี้ทุกสามปี เพื่อให้องค์การมีรายได้เพียงพอต่อการดำเนินการตาม

วัตถุประสงค์ โดยให้พิจารณาถึงอัตราเงินเฟ้อของปีที่ผ่านมาประกอบกับขอบเขตการดำเนินงานขององค์การที่เปลี่ยนแปลงไปและผลการประเมินการดำเนินงานขององค์การตามมาตรา ๕๐

รายได้ขององค์การตามวรรคหนึ่งส่วนที่เกินจากรายได้สูงสุดที่กำหนดไว้ ให้องค์การนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

การคำนวณเงินบำรุงองค์การตามอัตราที่กำหนดในวรรคหนึ่ง หากมีเศษของสตางค์ ให้ปัดทิ้ง

มาตรา ๑๓ เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บและส่งเงินบำรุงองค์การ

(๑) ให้กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรเป็นผู้เรียกเก็บเงินบำรุงองค์การเพื่อนำส่งเป็นรายได้ขององค์การ โดยส่วนที่ไม่เกินจากรายได้สูงสุดที่กำหนดในมาตรา ๑๒ ไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

(๒) เงินบำรุงองค์การ ให้ถือเป็นภาษี แต่ไม่ให้นำไปรวมคำนวณเป็นมูลค่าของภาษี

ในการนำส่งเงินบำรุงองค์การ ให้กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรหักค่าใช้จ่ายไว้ในอัตราตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศกำหนด แต่ไม่เกินร้อยละหนึ่งจุดห้าของเงินบำรุงองค์การที่เก็บได้

มาตรา ๑๔ ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงองค์การตามอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง พร้อมกับการชำระภาษีตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบได้รับการงดเว้น ยกเว้น ลดหย่อน หรือคืนภาษี ให้ได้รับการงดเว้น ยกเว้น ลดหย่อน หรือคืนเงินบำรุงองค์การด้วย ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงองค์การไม่ส่งเงินบำรุงองค์การ หรือส่งภายหลังระยะเวลาที่กำหนดหรือส่งเงินบำรุงองค์การไม่ครบตามจำนวนที่ต้องส่ง นอกจากจะมีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้เสียเงินเพิ่มในอัตราร้อยละหนึ่งจุดห้าต่อเดือนของจำนวนเงินที่ไม่ส่งหรือส่งภายหลังระยะเวลาที่กำหนดหรือจำนวนที่ส่งขาดไป แล้วแต่กรณี นับแต่วันครบกำหนดส่งจนถึงวันที่ส่งเงินบำรุงองค์การ แต่เงินเพิ่มที่คำนวณได้มิให้เกินจำนวนเงินบำรุงองค์การ และให้ถือว่าเงินเพิ่มนี้เป็นเงินบำรุงองค์การด้วย

ในการคำนวณระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง เศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน

หมวด ๒

การบริหารและการดำเนินกิจการ

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการนโยบาย

มาตรา ๑๗ ให้มีคณะกรรมการนโยบายองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ประกอบด้วยประธานกรรมการนโยบายคนหนึ่ง และกรรมการนโยบายอื่นอีกแปดคน ซึ่งสรรหาและแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นบุคคลผู้มีความรู้ ประสบการณ์ และเป็นผู้ที่มีผลงานหรือเคยปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความรู้หรือความเชี่ยวชาญ ดังต่อไปนี้

(๑) ด้านกิจการสื่อสารมวลชน จำนวนสองคน

(๒) ด้านการบริหารจัดการองค์กร จำนวนสามคน

(๓) ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย การพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่น การเรียนรู้และศึกษาการคุ้มครองและพัฒนาเด็ก เยาวชนหรือครอบครัว หรือการส่งเสริมสิทธิของผู้ด้อยโอกาสทางสังคม จำนวนสี่คน

ให้ผู้อำนวยการเป็นเลขานุการของคณะกรรมการนโยบาย

มาตรา ๑๘ ให้มีคณะกรรมการสรรหาคณะหนึ่งจำนวนสิบห้าคน ทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการนโยบาย ประกอบด้วย

(๑) ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

(๒) นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

(๓) นายกสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

(๔) ประธานสภาสถาบันนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

(๕) ประธานคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน

(๖) ประธานสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค

(๗) ประธานสภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนในพระบรมราชูปถัมภ์

(๘) ประธานสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย

(๙) นายกสภาทนายความ

(๑๐) ประธานสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

(๑๑) ผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

(๑๒) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

(๑๓) ปลัดกระทรวงการคลัง

(๑๔) ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

(๑๕) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) หรือ (๑๐) ไม่สามารถเข้าประชุมได้ ผู้ที่เข้าประชุมแทนต้องเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากที่ประชุมของสภา คณะกรรมการหรือสถาบันขององค์การนั้นให้เข้าประชุมแทน

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการสรรหาครบตามที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ภายในเวลาสามสิบวันนับแต่เมื่อมีเหตุให้ทำการสรรหา ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาที่เหลืออยู่ แต่ต้องไม่น้อยกว่าสิบคน

กรรมการสรรหาไม่มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการนโยบาย

ให้คณะกรรมการสรรหาเลือกกรรมการสรรหาคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสรรหา และเลือกกรรมการสรรหาอีกคนหนึ่งเป็นเลขานุการกรรมการสรรหา

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความโปร่งใสและความเป็นธรรมในการสรรหา

ให้องค์การทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการในการดำเนินการสรรหา

มาตรา ๑๙ ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการนโยบายต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์

(๓) สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยความเป็นอิสระ เป็นกลาง และสุจริต

(๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ไม่เป็นบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันที่ได้รับการเสนอชื่อ เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๖) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงหรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๗) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากงาน เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในการปฏิบัติงาน

(๘) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

มาตรา ๒๐ ในการสรรหากรรมการนโยบาย ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาคัดเลือกบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๗ รวมทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙ และยินยอมให้เสนอชื่อเข้ารับเลือก จำนวนเท่ากับจำนวนกรรมการนโยบายที่จะได้รับแต่งตั้ง

เมื่อได้คัดเลือกบุคคลเป็นกรรมการนโยบายครบจำนวนแล้ว ให้ผู้ที่ได้รับเลือกทั้งหมดประชุมร่วมกันเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการนโยบาย

ให้คณะกรรมการสรรหาแจ้งรายชื่อประธานกรรมการนโยบายและกรรมการนโยบายพร้อมหลักฐานแสดงคุณสมบัติและการไม่มีลักษณะต้องห้ามตลอดจนความยินยอมของบุคคลดังกล่าวต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการนโยบาย

ให้นายกรัฐมนตรีประกาศรายชื่อคณะกรรมการนโยบายในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๑ ในขณะดำรงตำแหน่ง กรรมการนโยบายต้อง

(๑) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เว้นแต่อาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

(๒) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

(๓) ไม่เป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๔) ไม่เป็นหุ้นส่วน กรรมการ พนักงานในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม หรือในห้างหุ้นส่วนบริษัทที่ประกอบกิจการเป็นผู้ผลิตรายการให้องค์การ

ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการนโยบายผู้ใดมีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่งต้องลาออกจากการที่เป็นบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตั้งแต่วันที่มีเหตุดังกล่าว ในกรณีที่ผู้นั้นมิได้ลาออกภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการนโยบาย และให้ดำเนินการสรรหากรรมการนโยบายใหม่แทน

มาตรา ๒๒ ประธานกรรมการนโยบายและกรรมการนโยบายจะต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับองค์การ หรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการขององค์การ ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่การเข้าบริหารหรือเข้าร่วมดำเนินกิจการร่วมทุนกับบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการนโยบายมอบหมาย

มาตรา ๒๓ กรรมการนโยบายมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

ในวาระเริ่มแรกเมื่อครบกำหนดสองปี ให้กรรมการนโยบายออกจากตำแหน่งจำนวนสี่คนโดยวิธีการจับสลาก และให้ถือว่าการออกจากตำแหน่งโดยการจับสลากดังกล่าวเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

เมื่อครบกำหนดตามวาระดังกล่าวในวรรคหนึ่ง หากยังมิได้แต่งตั้งกรรมการนโยบายขึ้นใหม่ให้กรรมการนโยบายซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น อยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการนโยบายซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการนโยบายซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๒๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการนโยบายพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙

(๔) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๒

(๕) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นกรณีที่คดียังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษหรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งแทน เว้นแต่ผู้นั้นมีวาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน และให้นำมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการนโยบายผู้ซึ่งตนแทน

ในระหว่างดำเนินการสรรหากรรมการนโยบายตามวรรคสอง ให้กรรมการนโยบายเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการนโยบายประกอบด้วยกรรมการนโยบายเท่าที่เหลืออยู่ เว้นแต่มีกรรมการนโยบายเหลืออยู่ไม่ถึงห้าคน

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่ประธานกรรมการนโยบายพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุตามมาตรา ๒๓ วรรคสอง หรือมาตรา ๒๔ ให้ที่ประชุมกรรมการนโยบายเลือกกรรมการนโยบายคนหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการนโยบายไปพลางก่อน จนกว่าจะมีกรรมการนโยบายครบจำนวน จึงให้กรรมการนโยบายทั้งคณะเลือกผู้ที่ทำหน้าที่ประธานกรรมการนโยบายต่อไป

มาตรา ๒๖ การประชุมคณะกรรมการนโยบายต้องมีกรรมการนโยบายมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานกรรมการนโยบายไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการนโยบายเลือกกรรมการนโยบายคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

มาตรา ๒๗ การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการนโยบายคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๘ คณะกรรมการนโยบายมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายโดยทั่วไปขององค์การ

(๒) คุ้มครองรักษาความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริหาร ผู้อำนวยการ และพนักงานให้ปลอดจากการแทรกแซงใด ๆ

(๓) ให้ความเห็นชอบแผนการบริหารกิจการและแผนการจัดทำรายการขององค์การให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗

(๔) ให้ความเห็นชอบงบประมาณขององค์การ

(๕) ควบคุมการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบาย

(๖) กำหนดให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพของรายการ

(๗) กำหนดข้อบังคับด้านจริยธรรมของกรรมการบริหาร ผู้อำนวยการ ผู้บริหารขององค์การ พนักงานและลูกจ้างขององค์การ และบทลงโทษ

(๘) กำกับดูแลเพื่อให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและคำติชม ตลอดจนข้อร้องเรียนของประชาชนต่อองค์การ ได้รับการพิจารณาอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว

(๙) กำหนดระเบียบกลางเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การเงิน การงบประมาณและทรัพย์สิน การมอบอำนาจให้คณะกรรมการบริหารดำเนินการต่าง ๆ และการดำเนินกิจการโดยทั่วไป

(๑๐) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารตามมาตรา ๒๙

(๑๑) แต่งตั้งและถอดถอนผู้อำนวยการตามมาตรา ๓๑

(๑๒) กำหนดค่าตอบแทนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการตามมาตรา ๓๗

(๑๓) กำหนดข้อบังคับด้านจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิต และการเผยแพร่รายการขององค์การตามมาตรา ๔๒

(๑๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากประชาชนตามมาตรา ๔๖

(๑๕) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา และเผยแพร่ต่อสาธารณชนตามมาตรา ๕๒

(๑๖) ปฏิบัติการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

ส่วนที่ ๒
คณะกรรมการบริหาร

มาตรา ๒๙ ให้คณะกรรมการนโยบายแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการเป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง ผู้ดำรงตำแหน่งระดับบริหารขององค์การจำนวนไม่เกินหกคนเป็นกรรมการ และกรรมการบริหารอื่นอีกไม่เกินสี่คน

กรรมการบริหารอื่นตามวรรคหนึ่งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๑ และเป็นผู้มีความรู้หรือความเชี่ยวชาญและมีผลงานปรากฏแก่สาธารณะทางด้านสื่อสารมวลชน การบริหารจัดการ สังคม วัฒนธรรม หรือนิติศาสตร์

กรรมการบริหารต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับองค์การหรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการขององค์การ ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่การเข้าบริหารหรือเข้าร่วมดำเนินกิจการร่วมทุนกับบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการนโยบายหรือคณะกรรมการบริหาร แล้วแต่กรณี มอบหมาย

ในกรณีที่ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่งให้กรรมการบริหารตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งด้วย

ให้นำความในมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารด้วยโดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการบริหารปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกรอบนโยบายที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ควบคุมดูแลการผลิตรายการหรือการสร้างสรรค์รายการขององค์การให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบาย

(๒) กำกับดูแลการปฏิบัติงานขององค์การให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบ ข้อบังคับขององค์การในกรณีที่มีการร้องเรียนของประชาชน

(๓) จัดทำแผนการบริหารกิจการและแผนการจัดทำรายการขององค์การเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายเพื่อให้ความเห็นชอบ

(๔) จัดทำแผนพัฒนาองค์การ แผนพัฒนาบุคลากร และแผนการเงินเสนอต่อคณะกรรมการนโยบาย

(๕) จัดทำแผนแม่บทพัฒนาเครือข่าย

(๖) ประเมินคุณภาพของรายการที่มีการเผยแพร่

(๗) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการนโยบายมอบหมาย

มาตรา ๓๐ ให้ประธานกรรมการนโยบาย กรรมการนโยบาย และกรรมการบริหารอื่นตามมาตรา ๒๙ ได้รับประโยชน์ตอบแทนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๓

ผู้อำนวยการ

มาตรา ๓๑ ให้องค์การมีผู้อำนวยการคนหนึ่ง และรองผู้อำนวยการตามจำนวนที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

คณะกรรมการนโยบายเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนผู้อำนวยการ

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาผู้อำนวยการให้เป็นไปตามข้อบังคับของคณะกรรมการนโยบาย

ในกรณีที่ไม่มีผู้อำนวยการหรือผู้อำนวยการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองผู้อำนวยการที่มีอาวุโสตามลำดับปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้าไม่มีรองผู้อำนวยการ ให้คณะกรรมการนโยบายแต่งตั้งกรรมการบริหารคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

มาตรา ๓๒ ผู้อำนวยการต้องเป็นผู้สามารถทำงานให้แก่องค์การได้เต็มเวลาและเป็นผู้นำและรับผิดชอบในการบริหารกิจการขององค์การและการผลิตรายการตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบาย และต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการแต่งตั้ง

(๓) มีความรู้ความเข้าใจและมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ในกิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการวิทยุโทรทัศน์ หรือการสื่อสารมวลชน

(๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๑๙ (๔) (๕) (๖) (๗) หรือ (๘)

(๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๖) ไม่เป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างขององค์การ หรือที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีสัญญาจ้างกับองค์การ

(๗) ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับองค์การ หรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการขององค์การ ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่การเข้าบริหารหรือเข้าร่วมดำเนินกิจการร่วมทุนกับบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการนโยบาย หรือคณะกรรมการบริหารมอบหมาย

ในการบริหารกิจการขององค์การ ผู้อำนวยการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการนโยบาย

มาตรา ๓๓ การแต่งตั้งผู้อำนวยการต้องทำเป็นสัญญาจ้างตามแบบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด โดยประธานกรรมการนโยบายเป็นผู้ลงนามในสัญญาจ้าง

สัญญาจ้างตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่ง เงื่อนไขการทำงาน การประเมินผลงาน การพ้นจากตำแหน่ง การเลิกจ้าง ค่าจ้าง และผลประโยชน์อื่นของผู้อำนวยการ

มาตรา ๓๔ ผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายจะแต่งตั้งรองผู้อำนวยการจากผู้ซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๓๒ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) และ (๗) ไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด เพื่อช่วยเหลือผู้อำนวยการในการปฏิบัติหน้าที่ก็ได้

การแต่งตั้งรองผู้อำนวยการให้ทำเป็นสัญญาจ้างกับองค์การตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบาย โดยให้ผู้อำนวยการเป็นผู้ลงนามในสัญญาจ้าง

ให้นำความในมาตรา ๓๓ วรรคสอง มาใช้บังคับกับสัญญาจ้างรองผู้อำนวยการโดยอนุโลม

มาตรา ๓๕ ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการอยู่ในตำแหน่งตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง ซึ่งต้องไม่เกินคราวละสี่ปี แต่อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๓๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๔ แล้วแต่กรณี

(๔) ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติงาน

(๕) คณะกรรมการนโยบายมีมติให้ถอดถอนด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนคณะกรรมการนโยบายทั้งหมดในขณะนั้น มติให้ถอดถอนนี้ต้องแสดงเหตุผลซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อพิจารณา และข้อสนับสนุนการใช้ดุลพินิจ ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีของรองผู้อำนวยการ ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้ถอดถอน โดยแสดงข้อเท็จจริงและให้เหตุผลของการถอดถอนด้วย

(๖) ถูกเลิกจ้างตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง

มาตรา ๓๗ ค่าตอบแทนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และภาระของงาน และเทียบเคียงกับอัตราค่าตอบแทนของผู้บริหารในตำแหน่งลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกันของภาคเอกชน

มาตรา ๓๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจ

(๑) ออกระเบียบในการบริหารกิจการขององค์การ รวมทั้งระเบียบและวิธีปฏิบัติงานของพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การ ทั้งนี้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบกลางที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

(๒) ทำสัญญาจ้าง เลิกจ้าง เลื่อน ลด หรือตัดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ตลอดจนลงโทษทางวินัยแก่พนักงานและลูกจ้างขององค์การตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

(๓) แต่งตั้งนายสถานีและคณะกรรมการบริหารสถานี

มาตรา ๓๙ ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้แทนองค์การ เพื่อการนี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดกระทำกิจการแทนก็ได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

นิติกรรมที่ผู้อำนวยการกระทำโดยฝ่าฝืนระเบียบที่ออกตามมาตรา ๒๘ (๕) หรือมาตรา ๓๘ (๑) และ (๒) ย่อมไม่ผูกพันองค์การ เว้นแต่คณะกรรมการนโยบายหรือคณะกรรมการบริหาร แล้วแต่กรณีจะได้ให้สัตยาบัน

มาตรา ๔๐ ในกรณีที่ไม่มีผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการพร้อมกัน ให้คณะกรรมการนโยบายแต่งตั้งกรรมการบริหารหรือพนักงานขององค์การคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ

ให้ผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับผู้อำนวยการ

มาตรา ๔๑ ให้ประธานกรรมการนโยบาย กรรมการนโยบาย กรรมการบริหาร ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และพนักงานขององค์การ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ให้ประธานกรรมการนโยบาย กรรมการนโยบาย กรรมการบริหาร ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

หมวด ๓

ข้อบังคับด้านจริยธรรมของวิชาชีพ

มาตรา ๔๒ ให้คณะกรรมการนโยบายจัดทำข้อบังคับด้านจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการเผยแพร่รายการ โดยคำนึงถึงความเห็นของตัวแทนพนักงานและลูกจ้างขององค์การ ผู้ผลิตรายการ ผู้รับชมและรับฟังรายการ และผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านนิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การผลิต การจัดหาและการเผยแพร่รายการขององค์การ

ข้อบังคับด้านจริยธรรมของวิชาชีพตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องครอบคลุมเนื้อหาสาระในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ความเที่ยงตรง ความเป็นกลาง และความเป็นธรรม

(๒) ความเป็นอิสระของวิชาชีพ และความรับผิดชอบต่อสาธารณชน

(๓) การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นส่วนตัว และการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

(๔) การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่แสดงออกถึงความรุนแรง การกระทำอันผิดกฎหมายหรือศีลธรรม อบายมุข และภาษาอันหยาบคาย

(๕) การปฏิบัติต่อเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายและผู้ที่อยู่ในภาวะเศร้าโศก

(๖) การจ่ายเงินแก่แหล่งข่าว การรับรางวัลหรือผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อให้เสนอข่าว หรือมีส่วนร่วมในการกระทำใดอันกระทำให้ขาดความเป็นธรรมและความเป็นอิสระของวิชาชีพ

(๗) การปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม

ให้คณะกรรมการนโยบายเผยแพร่ข้อบังคับด้านจริยธรรมที่จัดทำขึ้นตามวรรคหนึ่งต่อสาธารณชน

หมวด ๔

การเผยแพร่รายการ

มาตรา ๔๓ รายการที่ให้บริการผ่านสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ขององค์การต้องมีเนื้อหาและคุณค่า ดังนี้

(๑) ข่าวสารที่มีผลกระทบต่อสาธารณะที่เสนออย่างเที่ยงตรง รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ รอบด้าน และเป็นธรรม ในสัดส่วนที่พอเพียงในช่วงที่มีผู้รับชมและรับฟังมาก

(๒) รายการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นที่สำคัญต่อสาธารณะซึ่งมีความคิดเห็นแตกต่างกันในสังคม บนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง มีสมดุลของความคิดเห็นฝ่ายต่าง ๆ และมีการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล

(๓) รายการที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและรายการที่ส่งเสริมการศึกษาในวิทยาการสาขาต่าง ๆ และการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนอย่างเพียงพอ โดยคำนึงถึงเวลาที่สะดวกต่อการรับชมและรับฟัง

(๔) รายการกีฬา นันทนาการ และรายการที่ส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน

(๕) รายการที่ส่งเสริมเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความสมานฉันท์ในสังคม ตลอดจนสนับสนุนให้ผู้ด้อยโอกาสในสังคมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือนำเสนอข้อมูลของตน

(๖) รายการบันเทิงที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมคุณค่าที่ดีงามของสังคม หรือยกระดับสุนทรียภาพของประชาชน

(๗) รายการที่เป็นการสนับสนุนผู้ผลิตรายการอิสระ ซึ่งต้องจัดสรรเวลาให้อย่างเพียงพอ

การจัดทำผังรายการเป็นดุลยพินิจขององค์การ และต้องไม่มีลักษณะที่เอื้อประโยชน์หรือตอบแทนในเชิงพาณิชย์

ผู้อำนวยการต้องจัดทำผังรายการเสนอต่อคณะกรรมการบริหารเพื่ออนุมัติทุกสามเดือน

ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการอย่างมีนัยสำคัญ ให้ผู้อำนวยการจัดทำผังรายการที่มีการเปลี่ยนแปลงเสนอต่อคณะกรรมการบริหารเพื่ออนุมัติ

ในการจัดทำรายการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการนโยบายกำหนดมาตรการโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีบริการที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้คนพิการสามารถเข้าถึงหรือใช้ประโยชน์รายการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ขององค์การได้

มาตรา ๔๔ ให้องค์การจัดเก็บวัสดุที่บันทึกรายการที่มีการเผยแพร่อันเป็นที่สนใจของประชาชนเพื่อประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์

ให้องค์การให้บริการแก่ประชาชนในการรับฟังและรับชมรายการที่บันทึกในวัสดุตามวรรคหนึ่ง โดยเก็บค่าบริการได้

หมวด ๕
สภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ และการรับเรื่องร้องเรียน

มาตรา ๔๕ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการให้บริการและการผลิตรายการขององค์การให้มีคุณภาพสอดคล้องกับประโยชน์สาธารณะและสังคม และสะท้อนความต้องการของผู้ใช้บริการ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย ให้มีสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ ซึ่งคณะกรรมการนโยบายแต่งตั้งจำนวนไม่เกินห้าสิบคน ประกอบไปด้วยตัวแทนของประชาชนในภูมิภาคและกลุ่มต่าง ๆ ที่หลากหลาย และมีความสมดุล เพื่อรับฟังความคิดเห็นและคำแนะนำจากประชาชนในวงกว้างต่อการผลิตรายการขององค์การ โดยให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

คณะกรรมการนโยบายอาจกำหนดให้มีสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการแยกย่อยตามภูมิภาคก็ได้ โดยคำนึงถึงความต้องการของภูมิภาคและความหลากหลายของสังคม

ให้คณะกรรมการบริหารดำเนินการรวบรวมความเห็นและคำแนะนำที่ได้รับจากสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการตามวรรคหนึ่ง เสนอต่อคณะกรรมการนโยบายพร้อมทั้งเสนอแนวทางในการพัฒนาบริการและการผลิตรายการขององค์การ หรือการปรับปรุงแผนแม่บทการบริหารกิจการและรายการขององค์การให้สอดคล้องกับความเป็นจริงที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

มาตรา ๔๖ ให้คณะกรรมการนโยบายจัดให้มีคณะอนุกรรมการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในกรณีที่องค์การ ผู้ผลิตรายการ หรือพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การกระทำการหรือผลิตรายการที่ขัดต่อข้อบังคับด้านจริยธรรมของวิชาชีพตามมาตรา ๔๒ ทั้งนี้ โดยคณะอนุกรรมการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากประชาชนต้องพิจารณา และตรวจสอบเรื่องร้องเรียนดังกล่าวอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรม

กระบวนการพิจารณาของคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่งจะต้องครอบคลุมถึงวิธีการแก้ไขหรือเยียวยาในกรณีที่มีการผลิตรายการที่ขัดต่อข้อบังคับด้านจริยธรรมของวิชาชีพ รวมทั้งมีวิธีการแก้ไขข้อความที่เป็นเท็จ สิทธิการโต้แย้ง และการขออภัยในกรณีที่เกิดความผิดพลาด

การร้องเรียนตามกระบวนการตามมาตรานี้ไม่เป็นการลิดรอนสิทธิของประชาชนในการที่จะใช้ช่องทางอื่นตามกฎหมายเพื่อแก้ไขหรือเยียวยาต่อกรณีที่มีการร้องเรียนนั้น

มาตรา ๔๗ องค์การต้องจัดเก็บบันทึกต้นฉบับของทุกรายการเป็นเวลาอย่างน้อยสามสิบวันนับแต่วันที่เผยแพร่รายการนั้น

เมื่อรายการใดที่เป็นเหตุให้เกิดกรณีพิพาทหรือร้องเรียน ให้องค์การเก็บบันทึกต้นฉบับของรายการนั้นไว้จนกว่ากรณีนั้นจะได้รับการพิจารณาจนเสร็จสิ้น

หมวด ๖
การบัญชี การตรวจสอบ และการประเมินผล

มาตรา ๔๘ ให้องค์การจัดทำบัญชีตามหลักการบัญชีสากลและตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการบริหารกำหนด และต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชีและการพัสดุขององค์การ และให้รายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการนโยบายอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ในการตรวจสอบภายใน ให้องค์การแต่งตั้งพนักงานเพื่อทำหน้าที่ผู้ตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ และให้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อคณะกรรมการนโยบายตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

มาตรา ๔๙ ให้องค์การจัดทำงบการเงิน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยงบแสดงฐานะทางการเงิน งบรายได้และค่าใช้จ่าย และงบกระแสเงินสด ส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่คณะกรรมการนโยบายแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินขององค์การ ในรายงานผลการสอบบัญชีให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะห์ว่าการใช้จ่าย

ดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด คุ้มค่าและได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด แล้วทำบันทึกรายงานผลการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการนโยบาย

ให้คณะกรรมการนโยบายประสานงานกับสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับแผนการตรวจสอบการเงินและการปรับปรุงทบทวนเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา ๕๐ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการดำเนินการขององค์การให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ สร้างความรับผิดชอบและความเชื่อถือแก่สาธารณชนในกิจการขององค์การ ตลอดจนมีการติดตามความก้าวหน้าและการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โครงการ และแผนงานที่ได้จัดทำไว้ ให้คณะกรรมการนโยบายจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานประจำปี โดยคณะกรรมการประเมินผลซึ่งเป็นบุคคลภายนอกองค์การ

การประเมินผลการดำเนินงานจะต้องแสดงข้อเท็จจริงให้ปรากฏทั้งในด้านประสิทธิผลในด้านประสิทธิภาพ ในด้านการพัฒนาองค์การ ในด้านการสนับสนุนจากประชาชน จำนวนและความพึงพอใจของผู้รับชมหรือรับฟังรายการ และในรายละเอียดอื่นตามที่คณะกรรมการนโยบายจะได้กำหนดเพิ่มเติมขึ้น

มาตรา ๕๑ อย่างน้อยทุก ๆ สิบปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้องค์การเสนอให้มีการทบทวนที่มาของรายได้และสัดส่วนของเงินบำรุงองค์การให้มีความเหมาะสมกับความจำเป็นในการดำเนินภารกิจขององค์การ ทบทวนถึงความเหมาะสมในการให้องค์การนำส่งเงินสะสมส่วนที่เกินจากความจำเป็นกลับคืนเพื่อเป็นรายได้แผ่นดินหรือจัดสรรคืนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคม และทบทวนการสร้างและส่งเสริมการสื่อสารสาธารณะของประชาชนผ่านการดำเนินภารกิจขององค์การ รวมทั้งเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

หมวด ๗
การตรวจสอบและควบคุม

มาตรา ๕๒ เพื่อเป็นการตรวจสอบและควบคุมให้ผู้ชมและผู้ฟังรายการได้รับบริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และแสดงถึงความเป็นกลางขององค์การ ให้องค์การทำรายงานผลการ

ให้คณะกรรมการที่ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการนโยบายตามวรรคหนึ่งแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ผู้อำนวยการไปพลางก่อนจนกว่าจะมีผู้อำนวยการตามพระราชบัญญัตินี้ และมิให้นำมาตรา ๓๒ มาใช้บังคับ

ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่หน่วยงานธุรการของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ประธานกรรมการมอบหมายไปจนกว่าคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งเห็นว่าองค์การสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

มาตรา ๕๕ ในวาระเริ่มแรก ให้ดำเนินการสรรหาคณะกรรมการนโยบายภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการในการสรรหา และให้คณะกรรมการนโยบายสรรหาผู้อำนวยการโดยเปิดกว้างจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

การสรรหาผู้อำนวยการตามวรรคหนึ่งต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการนโยบายได้รับการแต่งตั้ง

มาตรา ๖๐ ให้รัฐบาลจัดสรรทุนประเดิมให้แก่องค์การตามจำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๒

มาตรา ๖๑ ในระหว่างที่ยังไม่มีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม ให้องค์การใช้คลื่นความถี่ตามที่ได้รับโอนมาตามมาตรา ๕๗ และได้รับยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม
รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรให้มีองค์การสื่อสาธารณะซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำในการผลิตและสร้างสรรค์รายการข่าวสารคุณภาพสูงที่จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะและส่วนรวม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อส่งเสริมให้มีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแท้จริงและสมดุล และมุ่งยกระดับการเรียนรู้ของประชาชนทุกภาคส่วนให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและประเทศ และสร้างความยั่งยืนให้แก่ความเป็นพลเมืองและสังคมส่วนรวมผ่านทางบริการข่าวสารและสาระความรู้ นอกจากนี้เพื่อให้องค์การเป็นผู้นำความรู้ในทางวิทยาการต่าง ๆ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของชาติที่ส่งเสริมให้คนในชาติมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และเกิดความรักชาติ ภูมิใจในภาษา วัฒนธรรม และท้องถิ่นของตนเอง และกระตุ้นและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์การผลิตรายการของผู้ผลิตรายการอิสระ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้